

Kadın/Woman 2000
Kadın Araştırmaları Dergisi - Journal for Women's Studies

Özel sayı: Kuzey Kıbrıs'ta Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları
Special Issue: Gender Studies in North Cyprus

Haziran/June 2010
Cilt/Volume XI Sayı/Issue 1

Doğu Akdeniz Üniversitesi/Eastern Mediterranean University

© 2011 Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınevi
© 2011 Eastern Mediterranean University Press
Printed in North Cyprus by the Eastern Mediterranean University Printing House

ISSN 1302-9916

EASTERN MEDITERRANEAN UNIVERSITY
Center for Women's Studies

KADIN / WOMAN 2000
Journal for Women's Studies

Publisher

Prof. Dr. Abdullah Y. Öztoprak (Rector) (on behalf of)
Eastern Mediterranean University (EMU)
Turkish Republic of Northern Cyprus

Editorial Board

Editors

Assoc.Prof.Dr. Hanife Aliefendioğlu
Eastern Mediterranean University–North Cyprus
Assoc.Prof.Dr. Fatma Güven Lisaniler
Eastern Mediterranean University–North Cyprus

Members

Prof.Dr. Sevda Alankuş, İzmir University of Economics-Turkey
Assoc.Prof.Dr. Ayşe Işık Gürşimşek, Eastern Mediterranean University-North Cyprus
Dr. Cynthia Forson, University of Hertfordshire-England

Associate Editors

James W. Edwards, Muscat Interanional School- Oman
Mine Çeliker, Eastern Mediterranean University - North Cyprus
Zehra Nalbantoğlu, Eastern Mediterranean University - North Cyprus

Journal Secretary: şerife Özbiler

Cover Design: Roya Alagheband

Language: Turkish / English

Correspondence Address

Kadın/Woman 2000
Center for Women's Studies,
Eastern Mediterranean University,
BE280,
Gazimağusa - Turkish Republic of Northern Cyprus
(via Mersin 10 - Turkey)
e-mail: jws.cws@emu.edu.tr
<http://kwj2000journal.emu.edu.tr>

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi

KADIN / WOMAN 2000
Kadın Araştırmaları Dergisi

Sahibi

Prof. Dr. Abdullah Y. Öztoprak (Rektör)
Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) (adına)
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

Editör Kurulu

Editörler

Doç. Dr. Hanife Aliefendioğlu, Doğu Akdeniz Üniversitesi - Kuzey Kıbrıs
Doç. Dr. Fatma Güven Lisaniler, Doğu Akdeniz Üniversitesi - Kuzey Kıbrıs

Üyeler

Prof. Dr. Sevda Alankuş , İzmir Ekonomi Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek, Doğu Akdeniz Üniversitesi - Kuzey Kıbrıs
Dr. Cynthia Forson, University of Hertfordshire-England

Yardımcı Editörler

James W. Edwards, Muscat International School- Oman
Mine Çeliker, Doğu Akdeniz Üniversitesi - Kuzey Kıbrıs
Zehra Nalbantoğlu, Doğu Akdeniz Üniversitesi - Kuzey Kıbrıs

Derginin Dili: Türkçe / İngilizce

Dergi Sekreteri: Şerife Özbiler

Kapak Tasarım: Roya Alagheband.

Yazışma Adresi

Kadın/Woman 2000
Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi
BE280, Gazimağusa - Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
e-posta: jws.cws@emu.edu.tr
<http://kwj2000journal.emu.edu.tr>

EASTERN MEDITERRANEAN UNIVERSITY
Center for Women's Studies

KADIN/WOMAN 2000
Journal for Women's Studies

Academic Advisory Board

Assoc.Prof. Dr. Yonca Al (Eastern Mediterranean University-North Cyprus)
Assist. Prof.Dr. Arzu Alibaba (Eastern Mediterranean University-North Cyprus)
Prof.Dr. Aysel Aziz (Yeni Yüzyıl University-Turkey)
Prof. Dr. Beth Baron (City University of New York-USA)
Prof.Dr. Mutlu Binark (Başkent University-Turkey)
Prof.Dr. Yıldız Ecevit (Middle East Technical University-Turkey)
Prof.Dr. Şeyma Güngör (University of İstanbul-Turkey)
Prof. Dr. Berit Hagekull (Uppsala University-Sweden)
Prof.Dr. Deniz Kandiyoti (School of Oriental and African Studies-UK)
Assoc.Prof.Dr. Burçak Keskin Kozat (Stanford University -USA)
Assoc.Prof.Dr. Biran Mertan (Eastern Mediterranean University-North Cyprus)
Prof. Dr. Jacqueline Nadel (Riken BSI-France)
Prof.Dr. Louis Oppenheimer (University of Amsterdam, Netherlands)
Prof.Dr. Mustafa Fatih Özbilgin (University of East Anglia-UK)
Assoc.Prof.Dr. Blaise Pierrehumbert (Lausanne University- Switzerland)
Assist.Prof.Dr. Rana Tekcan (İstanbul Bilgi University-Turkey)
Prof.Dr. Lucette Valensi (The School of Advanced Study in the Social Sciences - France)
Assoc.Prof.Dr. Nefice Yıldız (Eastern Mediterranean University-North Cyprus)

About the Journal

Kadın/Woman 2000 -Journal for Women's Studies is a publication of Eastern Mediterranean University - Centre for Women's Studies. It is published biannually and is a multi-disciplinary, refereed and bilingual journal (both Turkish and English) dedicated to the scholarly study of all aspects of women's issues. The articles published are primarily on topics concerning women's rights, the socio-cultural aspects and position of women in society as well as particular legal issues. Articles are accepted from all disciplines such as literature, sociology, psychology, anthropology, law, political science, economics, medicine, cultural history as well as book reviews on recent publications and news and reports on important scientific events.

Indexing

Kadın/Woman 2000 is indexed in GenderWatch, Contemporary Women's Issues, General Academic ASAP International, IT One File, General Reference Center, General Reference Center Gold, IT Custom, MLA International Bibliography, Turkologischer Anzeiger, Index Islamicus, EBSCO, and Asos Index.

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi

KADIN / WOMAN 2000
Kadın Araştırmaları Dergisi

Akademik Danışma Kurulu

Doç.Dr. Yonca Al (Doğu Akdeniz Üniversitesi-Kuzey Kıbrıs)
Yard.Doç.Dr. Arzu Alibaba (Doğu Akdeniz Üniversitesi-Kuzey Kıbrıs)
Prof.Dr. Aysel Aziz (Yeni Yüzyıl Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Beth Baron (New York City Üniversitesi -ABD)
Prof.Dr. Mutlu Binark (Başkent Üniversitesi - Türkiye)
Prof.Dr. Yıldız Ecevit (Orta Doğu Teknik Üniversitesi - Türkiye)
Prof.Dr. Şeyma Güngör (İstanbul Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Berit Hagekull (Uppsala Üniversitesi -İsveç)
Prof.Dr. Deniz Kandiyoti (School of Oriental and African Studies-BK)
Doç.Dr. Burçak Keskin Kozat (Stanford Üniversitesi -ABD)
Doç.Dr. Biran Mertan (Doğu Akdeniz Üniversitesi-Kuzey Kıbrıs)
Prof. Dr. Jacqueline Nadel (Riken BSI-Fransa)
Prof.Dr. Louis Oppenheimer (Amsterdam Üniversitesi, Hollanda)
Prof.Dr. Mustafa Fatih Özbilgin (East Anglia Üniversitesi -BK)
Doç.Dr. Blaise Pierrehumbert (Lausanne Üniversitesi - İsviçre)
Yard.Doç.Dr. Rana Tekcan (İstanbul Bilgi Üniversitesi - Türkiye)
Prof.Dr. Lucette Valensi (The School of Advanced Study in the Social Sciences - Fransa)
Doç.Dr. Netice Yıldız (Doğu Akdeniz Üniversitesi-Kuzey Kıbrıs)

Dergi Hakkında

Kadın/Woman 2000-Kadın Araştırmaları Dergisi, Doğu Akdeniz Üniversitesi-Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi'nin bir yayın organı olup, Merkez'in amaçları doğrultusunda kadın konusu ile ilgili değişik disiplinlerde yapılan çalışmalara yer veren bilimsel düzeyde hakemli bir dergidir. Her yıl 2 cilt 2 sayı olarak Türkçe ve İngilizce yayımlanan dergi, toplumsal cinsiyet ve kadının konumu ve hakları konularında sosyoloji, psikoloji, sağlık, antropoloji, hukuk, siyaset bilimi, ekonomi, sanat tarihi, arkeoloji, edebiyat ve iletişim alanlarında disiplinler arası nitelikli bilimsel makaleler yayımlar. Ayrıca kadın konusunda yapılan çalışmalar ve yayımlarla ilgili bilimsel tanıtım yazılarına yer verir.

Veritabanları

GenderWatch, Contemporary Women's Issues, General Academic ASAP International, IT One File, General Reference Center, General Reference Center Gold, IT Custom, MLA International Bibliography, Turkologischer Anzeiger, Index Islamicus, EBSCO ve Asos İndeks.

İçerik/Contents

Özel Sayı: Kuzey Kıbrıs'ta Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları

Special Issue: Gender Studies in North Cyprus

Cilt/Volume XI Sayı/Issue 1 Haziran/June 2010

Editörden/ From the Editors!

Makaleler/ Articles

Kadınlar Günü Halleri ve Kadın Yazarın Çektiği (The Case of the "Women's Day" and What the Women Writers Go Through)

Neşe Yaşın..... 1

The Case of the "Women's Day" and What the Women Writers Go Through (Kadınlar Günü Halleri ve Kadın Yazarın Çektiği)

Neşe Yaşın..... 5

Militerleşmeye ve Savaşa Kadınların Yanıtları (Women's Responses to Militarization and War)

Cynthia Cockburn..... 9

Women's Responses to Militarization and War (Militerleşmeye ve Savaşa Kadınların Yanıtları)

Cynthia Cockburn..... 23

Yaşamın taa İçindeki Kadın: Pembe Marmara (A Woman Full of Life: Pembe Marmara)

Neriman Cahit..... 37

A Woman Full of Life: Pembe Marmara (Yaşamın taa İçindeki Kadın: Pembe Marmara)

Neriman Cahit..... 47

Eğitimde Bir Kadın Değer: Hocanım, Neriman Cahit (An Esteemed Woman in Education: 'Hocanım', Neriman Cahit)

Zehra Nalbantoğlu..... 57

Akdenizli Kadının Şiire Yansıması: Neriman Cahit (The Reflection of the Mediterranean Woman in Poetry: Neriman Cahit) Aktaç Altıok	63
Çalışmaları Kimliğinin Önüne Geçen Kadın: Servet Sami Dedeçay (A woman whose work supersedes her own self: Servet Sami Dedeçay) Mesude Atay	65
Kuzey Kıbrıs Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Kaynakçası Bibliography of Gender and Women's Studies in North Cyprus (Şerife Özbiler).....	69
Bu Sayıya Katkı Koyanlar/Authors in this Issue	93
Yayın İlkeleri/ Notes for Contributors	94

From the Editors!

Dear Readers,

We are pleased to meet you again in this first issue of our Journal's eleventh volume. North Cyprus has made progress in women and gender studies both in terms of activism and publications, although we do not say that this progress is entirely satisfactory but we believe that it is time to collate this information. In this respect we have decided to compose a bibliography by collecting examples of activism, project reports, research outputs, articles and other written documents from the field.

The Turkish Republic of North Cyprus has ratified the Convention of the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, and the UN Beijing Platform of Action. In the same period the Gender Equality Commission has been established in the Parliament. Parliament has amended Family Law and Civic Law. Nowadays there is an on-going campaign for the ratification of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence. 2003 was the first turning point for the negotiations of Cyprus' entry into the European Union, in April, with the opening of the border, the new contact between the two communities in Cyprus has been a hope for new steps to improve women's human rights and gender equality. The participants and supporters of the initiatives such as: *Hands Across the Divide* (HAD) and *This Country is Ours* have made their mark by emphasizing that peace has a gender dimension and women have a role to play in peace making.

In the referendum for the Annan Plan in 2004, the majority of people living in the south voted "No". This vote has postponed the North's access to the EU although North Cyprus has not given up updating her regulations according to the EU requirements. Within the same effort, women's NGOs, political parties women's organisations and unions initiated the establishment of Gender Equality Mechanism under the Prime Minister's office, and the Focal Point of Gender Equality under the Presidential Office.

Gaile, a news and commentary magazine, issued with Yenidüzen newspaper, allocated a full page for the FEMA, *Feminist Atelier*. A daily newspaper Havadis, gives over two full pages for women and equality issues every Thursday. Traditional mainstream women's pages full of domestic issues are currently trying to catch up with women's real agenda. Rallies, publications, groups and initiatives opened new horizons in recognising LGBTB's identities, preferences and orientation not being limited to gender equality between men and women.

In this issue we have decided to include the contributions of the Eastern Mediterranean University's Center for Women's Studies. Therefore we have

included a selection of speeches given on International Women's Day, the 8th of March.

Our first guest is poet, author, columnist and peace activist Neşe Yaşın. We are sharing her comments from the 8th March 2007. She questions the validity of special days being attributed to women and opening a new discussion around the questions "Why there should be special days for men?" and "Is not always men when we say "human?" She notes that we have problem with living with "other" which is beyond the division between men and women.

Our second guest is feminist researcher and peace activist Cynthia Cockburn. We have known her as a member of bicomunal women's group HAD and the author of the book titled *The Line*. In her speech Cockburn explains how HAD has been established; how she joined them and Cypriot women's experiences of the conflict and partition in the island. Cockburn has brought together many women's groups from Northern Ireland, Bosnia Herzegovina, Israel, Palestine and Cyprus who question "Is there a way to end the partition?" She points out that Cyprus has a patriarchal and militarist culture on both sides of the border and one which shadows the gender related issues by exemplifying other conflicts in other cultures where she has been. She tells how a group of Cypriot women who believe that "war is a gender issue" and "peace is a women's issue" struggle against the Cyprus discourse which is the fusion of patriarchy, militarism and nationalism.

Cockburn reminds us the HAD members formed five separate workshop meetings in March 2003. The first group discussed the political and legal framework for a unified Cyprus, and supported regulation which takes account of the gender-sensitive needs of both sexes. The economy and employment group noted the issue of feminization of poverty and demanded gender equality in income and employment. While the third group noted that violence occurs because of the inequality of resources and power between men and women; the education group proposed a multi-lingual, multi-cultural education of both sides and the removal of hate language in education materials. The media group suggested a media content that represents diversity and difference. The family group noted that the family will be the last institution in which gender relations are balanced because of its being both locus of love and security; pressure and violence at the same time.

Since 2008 in our 8 March celebrations we have been preparing a memorial corner for Cypriot women poets. Our first poet was Pembe Marmara and our panel was about women poets in Cyprus. You can find the speeches of this panel in this issue. Here are the contents of the speeches: Neriman Cahit recounts about one of the firsts woman poets Pembe Marmara's desire for writing despite the pressure over women in those days in the Cypriot community. Cahit notes she was a poet

who believed that the world exists for humans rather than that humans exist for the world. Another speaker Aktaç Altıok talks about Neriman Cahit and remarks that Cahit is the poet of Mediterranean women who are longing, dreaming and resisting.

On March 8th 2009, we discussed women's role in education. In the words of Zehra Nalbantoğlu, Neriman Cahit appeared in this panel as a teacher. According to Nalbantoğlu her experience as a teacher in villages carries her career today as researcher, author, poet and activist. Turkish news magazine Nokta Doruktakiler Award; Humanist International Award and Cambridge International Biography Center Life-Long Success Award winning activist Cahit still carries her generation's resistance to this day.

Another leading Turkish Cypriot woman is Servet Sami Dedeçay who was the founder of the first private university in Cyprus in 1972. Mesude Atay's speech on Dedeçay notes that she has 22 books examining Turkish Cypriot culture. Her last book about the history of women in education on the island is a very powerful archive, biography and oral history study.

We wish this issue to be the beginning of many others and to increase the contribution of activists, researchers and academics. We would like to express our acknowledgement to all those who have carried out serious work for the reviewing and editing of the papers and publicity of the journal. We are indebted to Prof.Dr. Necdet Osam the Chair of the Executive Board of Emupress, our colleagues Zehra Nalbantoğlu, Mine Çeliker, and James Edwards for all their editorial work, and to Roya Alagheband for her cover design, to Şerife Özbiler for secretarial work and to Selda Adaöz, Ersev Saper, Mine Erçoban, and their team in the EMU printing office without whose generous contributions this work would have never been completed.

Editors

Fatma Güven Lisaniler

Hanife Aliefendioğlu

Editörden

Sevgili Kadın/Woman 2000 okurları

Dergimizin 11. cildinin 1. sayısında sizinle yeniden buluşmaktan memnunuz. Kuzey Kıbrıs kadın ve toplumsal cinsiyet araştırmalarında hem eylem hem de yazın anlamında çok yol katetti. Bu mesafenin yeterli olduğunu söylemiyoruz, ancak artık bu ilerlemenin kayıtlara geçmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu nedenle yapılan eylemlilikleri, kurumsallaşma girişimlerini, bu konudaki proje raporlarını, araştırma çıktılarını, makale ve diğer yazılı dokümanları bir araya getirerek bir bibliyografya derlemeye karar verdik.

KKTC 1995 yılında Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni ve BM Pekin Eylem Platformu'nu imzaladı. Aynı dönemde Meclis'te bir Cinsiyetler Arası Eşitlik Komitesi kuruldu. Aile Yasası'nı ve Medeni Kanunu değiştirdi. Şu günlerde Avrupa Konseyi Kadına Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddet ile Mücadele Sözleşmesi için bir imza kampanyası yürütülüyor. 2003 yılı Kıbrıs'ın tek bir ülke olarak Avrupa Birliği'ne girişinin görüşmelerinin yoğunlaştığı bir dönüm noktası oldu. Nisan ayında sınırların açılmasıyla birlikte iki toplum arasındaki temas kadının insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda yeni adımlar atılması için bir umut oldu. Sınırları Aşan Eller kadın grubu ve Bu Memleket Bizim İnsiyatifi içinde yer alanlar adanın her iki yakasında barışın bir toplumsal cinsiyet boyutu olduğunu ve barışı yapma sürecine kadınların katkısını belirgin biçimde ortaya koydu. Kuzey Kıbrıs 2004 yılındaki referandum sonrasında Annan Planı'na güneyde yaşayanların "Hayır" demesiyle AB üyesi olmayı ve tek bir ülkede federasyon altında yaşamayı başka zamana ertelese de AB müktesabatını uygulama konusunda kararlılığından vazgeçmedi. Bu çerçevede Kıbrıs Türk Kadınlar Dayanışma Konseyi'nin önerisiyle iki ayaklı bir kurumsallaşma girişiminde bulunuldu: a) Başbakanlığa bağlı Eşitlik Mekanizması'nın kurulması b) Cumhurbaşkanlığı altında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Odak Noktası'nın kurulması.

Yenidüzen gazetesiyle birlikte yayınlanan haftalık fikir ve haber dergisi Gaile Feminist Atelye'ye bir sayfa ayırdı. Genç bir gazete olan Havadis her hafta perşembe günlerinde iki sayfasını kadın ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularına ayırdı. Gazete ve dergilerdeki geleneksel kadın sayfaları giderek yemek, sağlık, temizlik ve çocuk bakımı konularının ötesine geçerek kadınların gerçek gündemini yakalamaya çalışıyor artık. Eylemler, yayınlar, kurumsallaşma ve insiyatifler toplumsal cinsiyet eşitliğini sadece kadın ve erkek arasındaki bir sorun olarak değil lezbiyen, gey ve trans bireylerin kimlik, tercih ve yönelimlerini tanıyan ve tanıtan yeni boyutlar açtı.

Bu sayıda KAEM'in Kuzey Kıbrıs'ta kadın ve toplumsal cinsiyet çalışmalarına katkısını da belgelemek istedik. Böylece çeşitli 8 Mart Dünya Kadınlarının Birlik, Dayanışma ve Mücadele Günü'nde yapılan konuşmalardan bir seçkiyi de bu sayıya aldık.

İlk olarak feminist yazar, şair, köşe yazarı, eşitlik ve barış aktivisti Neşe Yaşın'ı konuk ediyoruz. Neşe Yaşın'ın 2007 8 Mart'ında yaptığı, kadınlara atfedilen özel günler ve insan değil de kadına vurgu yapılmasını sorgulayan konuşmasının metnini paylaşıyoruz. Yaşın, "Neden erkeklere özel bir gün olmasın?" ve "insan dediğimiz zaten birçok zaman erkek değil mi?" sorularıyla yeni bir tartışma açıyor. Kadın erkek ayırımından çok "farklı olanla" uyum içinde birlikte yaşama sıkıntımız olduğunu hatırlatırken genç kadınları hak arama mücadelesine davet ediyor.

İkinci konuşumuz feminist araştırmacı ve barış aktivisti Cynthia Cockburn. Onu, sınırlar açılmadan önce iki toplumlu faaliyetlerden biri olan Sınırları Aşan Eller (SAE) iki toplumlu kadın girişiminin bir üyesi ve Hat kitabının yazarı olarak tanıdık. Cockburn bu sayıya aldığımız konuşma metninde SAE'in nasıl kurulduğunu, kendisinin nasıl dahil olduğunu, 40 Kıbrıslı kadınla kadın olarak yaşamlarına ve çatışma deneyimlerini içeren görüşmelere yer veriyor. Cockburn, Kuzey İrlanda'da Bosna Hersek, İsrail, Filistin'de ve Kıbrıs'ta "bölünmeyi sona erdirmenin toplumsal cinsiyetle ilişkili bir tarafı var mıdır?" sorusuna kafa yoran birçok kadın grubuyla bir araya gelmiş. Başka çatışma örneklerinden de bakarak Kıbrıs'ın her iki yakasında erkek egemen militarist bir kültür olduğunu ve bu yapının toplumsal cinsiyet eşitliği sorununu hep ertelediğini örnekliyor. Kıbrıs özelinde savaşın toplumsal cinsiyetli bir sorun olduğunu barışın da kadın sorunu olduğunu düşünen bir grup Kıbrıslı kadının ataerkil militarist ve milliyetçiliğin bir fizyonu olan Kıbrıs söylemine nasıl karşı durduklarını anlatıyor. Mart 2003 tarihli toplantıda SAE üyelerinin beş ayrı konuda oluşturdukları atölye çalışmalarının sonuçlarının Cockburn'den hatırlıyoruz. Politik ve yasal çerçeveyi tartışan grup birleşik Kıbrıs'ta toplumsal cinsiyete duyarlı her iki cinsiyetin ihtiyaçlarını dikkate alan bir düzenlemeden yana olmuş. Ekonomi ve istihdamla ilgili olanlar ise yoksulluğun kadınlaştığına vurgu yaparak gelirden ve istihdamda toplumsal cinsiyet eşitliği talep etmişler. Üçüncü grup her türlü şiddetin kadınlar ve erkekler arası iktidar ve kaynak eşitsizliğinden doğduğunu tespit ederken, eğitimle ilgilenen grup çok dilli, çok kültürlü okullarda eğitimin önemine vurgu yaparak adanın diğer tarafında yaşayanları düşman gösteren dilin eğitim materyallerinden arındırılması önerisiyle gelmiştir. Medya grubu farklılıkların temsiline ağırlık veren bir medya içeriği önerirken, son grup olan aile grubu Kıbrıs'ta toplumsal cinsiyet ilişkilerinin en zor düzeleceği alan olduğunu söylemiş. Gerekçe olarak ise ailenin bu toplumda bir yandan sevgi, güvenlik ve

desteği bulabileceğimiz en değerli kurum bir yandan da adaletsizliği, baskıyı hatta şiddeti yaşıyabileceğimiz bir ortam olarak çalışılması en zor kurum olmasını göstermiş.

2008 yılından bu yana 8 Mart kutlamalarında kütüphanemizde bir Kıbrıslı kadın şaire yer veriyor onun şiirlerinden biri fotoğrafı ile bir anma köşesi oluşturuyoruz. Bu etkinlikler dizisinin ilkinde kşemizi ilk Kıbrıslı kadın şair Pembe Marmara'ya ve panelimizi de kadın şairlere ayırmıştık. Bu panelde yapılan konuşmaları arşiv için değerli olduğunu düşünerek bu sayıda basmayı uygun bulduk. İşte sırasıyla bu konuşmaların içerikleri: Neriman Cahit bize Kıbrıs'ın dört hececisi şairlerinden biri olan Pembe Marmara'yı, onun o günkü Kıbrıs toplumunda kadınlar üzerindeki baskıya rağmen yazma arzusunun bütün canlılığı ile aktarıyor. Cahit, Marmara'yı "insanın dünya için yaratıldığı inancı yerine, dünyanın insan için yaratılmış, yaşanılır bir yer olması" gerektiğine inanan bir şair olarak anlatıyor. Aynı panelde konuşan, yine Kıbrıslı bir şair olan Akta Altıok ise şair Neriman Cahit'i anlatıyor; Cahit'in "sözcüklerin kurgusundan, söylenenin biçimine; zlem duyan, hayal kuran, direnen ve kavga eden Akdenizli kadının" şairi olduğunu söylüyor.

2009 8 Mart'ı eğitimde kadın emeğini tartıştığımız bir yıldır. Neriman Cahit burada da karşımıza bu sefer 'Hocanım' kimliğiyle çıkıyor. Zehra Nalbantoğlu bize 'Hocanım' Neriman Cahit'i anlatıyor: Ona göre köyde geçen yoksul çocukluğun ardından köy ğretmenliğiyle meslek hayatına atılan Cahit, ğretmenlik mesleğinde biriktirdiklerini özelde kendi genelde kadınların eşitlik mücadelesiyle harmanlayarak, araştırmacı yazar, şair, barış, eşitlik aktivisti, kadın ve insan hakları savunucusu bugünkü Neriman Cahit'i yaratıyor. Türkiye'den Nokta dergisi 'Doruktakiler-1992,' 'Hümanist Enternasyonal' ve Cambridge Uluslararası Biyografi Merkezi'nden mr Boyu Başarı dl gibi birçok ödülün sahibi Cahit onun ve onun kuşağının kadın ğretmen sendikacı ve gazeteci olarak mücadelesinin bugünkü nesillere kazandırır.

Bu sayıda yer verdiğimiz bir başka not düşülmeye değer kadın ise Servet Sami Dedeçay'dır. Dedeçay 1972 yılında ilk niversite olan "Lefkoşa zel Türk niversitesi'ni kuran kişi olarak Mesude Atay tarafından anlatılıyor. Yazısında Atay, Dedeçay'ın, Kıbrıs kültürünü belgeleyen 22 kitabından ve özellikle "Kıbrıslı Türk Kadınının Eğitim Aracılığı Sayesinde Dinsel Mutaasıplıktan Sıyrılıp ağdaş Hak ve zgrlk Kurallarını Kabullen'iş" başlıklı çok güçlü bir arşiv, biyografi ve sözlü tarih çalışmasını anlatıyor.

Bu sayının bir başlangıç olmasını ve aktivist araştırma ve akademisyenlerin katkılarının artarak devam etmesini diliyor ve bekliyoruz. Editörden yazımızı bitirmeden önce Dergimizin daha geniş okuyucu kitlesine ulaşmasına ve 12 yıldır yayın hayatına devam etmesine, hiç bir karşılılık beklemeden değerlendirme

ve danışmanlık yaparak katkıda bulunan herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ayrıca, her zaman yanımızda olan Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınevi yönetim kuruluna, yönetim kurulu başkanı Prof.Dr. Necdet Osam'ın şahsında, İngilizce metinlerin tashihi konusundaki katkıları için meslektaşlarımız Zehra Nalbantoğlu ve Mine Çeliker'e, kapak tasarımı için Roya Alagheband'e, ofis işlerindeki katkılarından dolayı Şerife Özbiler'e, derginin basımı konusunda gösterdikleri cömert ve titiz çalışmalarından dolayı Selda Adaöz, Ersev Sarper ve DAÜ Basımevi ekibine teşekkürü borç biliriz. Onların değerli katkıları olmadan bu sayı tamamlanamazdı.

Editörler

Fatma Güven Lisaniler

Hanife Aliefendioğlu

Kadınlar Günü Halleri ve Kadın Yazarın Çektiği¹

(The Case of the "Women's Day" and What the Women Writers Go Through)

Neşe Yaşın*

Şair ve Yazar

Her kadınlar gününde, sıklıkla işittiğimiz bazı kalıp yorumlar vardır.

"Neden kadınlar için bir gün? Kadınların her gün hatırlanması gerekmez mi?"

"Neden erkekler için bir gün yok?"

"Vurgu neden kadına, erkeğe de insana değil?"

Öncelikle bu sorulardan başlamak istiyorum. Ben özel günlere karşı değilim; her ne kadar onların kutlanış biçimine karşı olsam da...

Özel günlerde konuya yönelik bir enerji birikiyor. O gün dünyada herkes oraya doğru bakıyor ve bu konsantrasyonun bazen olumlu ve verimli sonuçları olabiliyor. Tıpkı bugün bizi buraya getirmesi ve konu üzerine yoğunlaşmamızı sağlaması gibi bir değeri taşıyabiliyor. Bu günlerde edilen bir sürü lüzumsuz lafa rağmen arada önemli şeyler de söylenebiliyor.

Neden erkekler için bir gün yok, sorusuna ise "Neden olsun?" diye karşılık vermek istiyorum. Dünya zaten öncelikle onların mekânı, hayat zaten öncelikle onların karar vericiliği altında, "başarı" ve mevki onların cebinde, sokaklar ve parlamentolar onlara ait, başkanlık ve liderliklerin çoğu onların elinde değil mi? Yani şu cins-i hakimiye kendileriyle ilgili demeçler verip ellerine çiçek tutuşturmamıza mı ihtiyaç duyuyor?

* Neşe Yaşın Kıbrıs Üniversitesi (Güney Lefkoşa) Türkoloji Bölümü'nde öğretim üyesidir. Şair ve yazardır. Sümül ile Nergis (1979), Savaşların Gözyaşları (1980), Kapılar (1992), Ay Aşktan Yapılmıştır (2001), Bellek Odaları (2005) isimli şiir kitaplarının ve Üzgün Kızların Gizli Tarihi (2002) adlı romanın yazarıdır. Pek çok şiiri Yunancaya çevrilen Neşe Yaşın Kuzey Kıbrıs'ta "Yılın Sanatçısı Ödülü"nü (1993), Güney'de ise "Özel Kültür Ödülü" (1978) ve "Anthias-Pierides Ödülü"nü (1998) almıştır.

Sözlerimdeki sitemkârlığa bakmayın; aslında hep beraber “öteki”leştirildiğimiz bu hayat oyununda mazlumlar ve zalimlerin rolü hiçbir zaman net değil. Tümünün annesi olduğumuz ve genelde cömertçe şefkat, sevgi ve aşka boğduğumuz bu “Aslolan benim”ci cins aslında bir başka kurban değil mi? “Vurgu neden kadına ve erkeğe de insana değil? “sorusuyla gelenlere ise şunu söylemek istiyorum: İnsan sözcüğü bazı dillerde zaten semantik olarak da erkeği işaret ediyor.

Yani şu insan denen kavram ne kadar kadından yana? Bu, biraz da “bırakın tartışmayalım, zaten neyse o” yaklaşımı değil mi? Ama ortada bir sorun var. İnsanın ne olması, nereye gitmesi gerektiğini belirleyen, onun sosyal, kültürel, ekonomik, politik çerçevesini çizen onun hangi bacağı?

Kadınlar geri planda; şiddet, ihmal ve haksızlık altında diye kavga mı etmek gerek peki? Karşı tarafı suçlayarak, onu geliştirip düşmanlaştırarak varılacak bir yer var mı bilemiyorum?

Aslında esas mesele kadın erkek meselesi mi yoksa farklı olanla bir arada, ona iktidar olmaya, onu baskı altında tutmaya çalışmadan armoni içinde yaşayabilmekle ilgili demokratik kültürün eksikliği mi diye sormak gerek? Cinsiyetçilik, ırkçılık, etnik ayrımcılık ve benzerleri aslında kardeş kavramlar değil mi?

Televizyonlardaki kadınlar günü programlarını izlediğimiz zaman da karşılaştığımız bazı kalıplar var.

İlkel komünal toplumdan başlayıp, Engels ezberleriyle aile ve özel mülkiyetin kökeninden geçip anaerkilliği nasıl kaptırdığımızın hikâyesini anlatanlar; Müdüranim kostümleri içinde sınıfsal ve benzeri farklılıkları görmezden gelip çağdaşlaşma ve batılılaşma yolundaki ulus devletin ideal kadını savunular; Modernleşme ve teknolojinin yarattığı yeni ev hayatını göz önüne almadan; eski ev emeği köleliği aynen sürüyormuş gibi “öldük, bittik, mutfığa girsinler” diye bas bas bağırınlar; üstelik geleneksel işbölümünden de vaz geçmeyip “yardım etsinler” diyenler. İstatistikleri cömertçe ortaya serip “gözünüze dizinize dursun yaptığımız annelik, yaptığımız karılık şu halimize bir bakın” diye yakınanlar; ince topuklu pabuçlarla parlamentoya doğru yürüyüşe geçenler.

Doğrusunu söylemek gerekirse ben her yıl bunları dinlemekten; biraz da onca kadınla bir arada bulunmaktan ötürü cinslerine karşı nispet durumundaki bıyık altı gülüşlü erkek sunucuların aynı bildik soruları sorup aynı bildik cevapları almasından fena halde sıkıldım.

Mesele şu: Doğru düzgün yeni bir projesi olan var mı? Bu şekilde fazla bir yere gidemediğimiz hala anlaşılmadı mı?

İkinci mesele: Allah aşkına, şu genç kızlar nerede? Onlar ne düşünüyorlar? Erkeklerle balayı zamanlarını yaşadıkları için mi ortada yoklar? Dayak yedikten,

boşandıktan, iş yerinde haksızlık gördükten sonra mı kadın hareketine katılacaklar?

Acaba kadınlar gününün ana başlığı artık: "Farklılıklarımızla uyum içinde nasıl bir arada var olabilir; hiyerarşik ve baskıcı ilişkilerin yok olduğu demokratik toplumları nasıl kurabiliriz" mi olmalı? Doğrudan, ulus devlete, onun oluşturduğu azınlık hallerine, kapitalizme, yanlış globalleşmeye mi bakmalıyız?

Biliyorum siz bugün benden bir kadın yazar olarak erkeklerin at koştuğu şu matbuat alanında neler çektiğimi anlatmamı istiyorsunuz. İtiraf etmeliyim ki çok çektim. İlk şiirlerim yayınlandığında babam: "Bir kadına çocuk şiiri yazmak daha çok yakışır. Sen en iyisi çocuk şiirleri yaz" demişti. Şimdi yazdıklarımı okurken neler hissediyorum tam bilemiyorum.

Yazıyla ilgili bildiğim en önemli şey şu: Yazarken hiç kimseyi düşünmeyeceksin. Babam ne der, oğlum ne düşünür, devlet bana ne yapar, bir Ogün Samast ne zaman gelip beni vurur diye düşündüğün zaman yazarlık yara almıştır.

Bunun sonucunda ödenecek çeşitli bedeller var kuşkusuz; ama yazının insana, verdiği çok büyük ödüller de var. Yazan bir kadın olmaktan ötürü başıma gelenleri bir yakınmaya dönüştürmek istemiyorum. Onları daha çok hayata, verilen mücadeleye dair anekdotlar olarak anımsamak eğilimindeyim.

Yazmak benim için özgürlüğün kanatlarını açıp uçmak halidir; insanın hallerini en doğal bir biçimiyle, ulaşabildiğim derinlikte anlatırken hiçbir engeli kabul edemem. İnsanın başına iyi, kötü ne getirirse getirsin, önüne geçilmez bir istek bu... Yazarken kendi hayatının darlığını terk ediyorsun; içini ürperten yalnızlığın, uzaklarda bilinmez yerlere ulaşıyor; oralarda senin kitabının sayfaları arasında kaybolan birileri ruh ürpertilerini hissedebiliyor...

Gece yarıları beni gözyaşları içinde arayıp "sen beni yazmışsın" diye ağlayan kadınlar anımsıyorum. Tıpkı birbirimizle hikâyelerimizi paylaştığımızda oluşan sıcaklık; o özel kız kardeşlik hali gibi; hiçbir şeye değişemeyeceğim bir ödül bu. Her zaman böyle ödüller olmuyor kuşkusuz ki...

Yazdıklarını kendi dünya algılarına, sürdürdükleri saltanatlarla engel olarak görenler de oluyor. Kadın kimliğinin onlar için daha da tahrikkar hale geliyor. Yazıların cezalandırılıyor. Bazen onlar yüzünden seni bir hücreye kapatıyorlar. Lefkoşa'nın göbeğindeki bir hücrede geçen böyle bir 16 saat anımsıyorum. O karanlık hücrede ağlıyordum. Korktuğum için değil, sadece dünyada böylesi yerler bana hakaret edip aşağılayan polisler gibi insanlar olduğu için...

Çocukluğumda o sömürgecilerden kalma polis merkezine yakın bir yerde otururduk. Oranın önünden geçerken hep şöyle düşünürdüm: Başka insanlara zarar veren, onları öldüren insanları buralara koyarlar. O hücrede birden o çocukluk anısı gelip yakaladı beni ve kafamdan şunlar geçti: Ben tam tersi bir

nedenle, insanlar başka insanlara zarar vermesin, birbirlerini öldürmesin diye uğraştığım için oradaydım.

Tutuklanacağımı bilmiyordum ve o gün çok şık giyinmişim. Dünyanın son hippilerinden, doğada yaşamayı seçmiş bir arkadaşımın arastadan aldığı kumaştan diktiği şahane uzun eteğim ve ipekli bluzum üstümdeydi. Beni o hücreye götürürlerken erkeklerin hücrelerinin önünden geçmemiz gerekiyordu ve önce bütün erkekleri içeriye kapattılar. Kadınlar için tek bir hücre vardı. Taş yatakta bir güzel uyuyacaktım ama karnımın açlığından sabaha doğru dalmışım. Sabah Pamuk Prenses gibi uyandığım da erkeklerin hücreleri ikiye bölen demir parmaklığın kenarından beni seyretmekte olduklarını fark ettim. Hep beraber beni teselli etmeye çalışıyorlar ve "Bu ülkede çok haksızlık var. Bir ihtiyacın varsa çekinme bize söyle" gibi şeyler söylüyorlardı.

Bir yazar rahatlıkla şunu söyleyebilir: Çok acı çektim ama bu acılar bana bu yazıları verdi.

Kimlikler hiyerarşisinin her alanında olduğu gibi yazı alanında da kadınlara yönelik bir ayrımcılık tabii ki var. Kadın yazara doğru gelen saldırıdan erkek dünyasına giden farklı bir erotik haz da söz konusu... Onlara kısaca şunu söylemek gerek: "Ben dörtnala gidiyorum yazının atıyla. Efendiler, size iyi tacizler dilerim!"

¹ Kıbrıs'ta ve Türkiye'de, Kadın Olmak, Kadın(ı) Yazmak Paneli, 8 Mart Dünya Kadınları Birlik, Dayanışma ve Mücadele Haftası Etkinlikleri (6-10 Mart 2007), Doğu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi ve Gazimağusa Belediyesi, 9 Mart 2007, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs.

The Case of the “Women’s Day” and What the Women Writers Go Through¹

(Kadınlar Günü Halleri ve Kadın Yazarın Çektiği)

Nese Yaşın*

Poet and Writer

(Translation: Tegiye Birey)

On every Women’s Day, there are certain stereotyped paraphrases that we often times hear.

“Why is there a special day for women? Don’t we need to remember women everyday?”

“Why isn’t there a special day for men?”

“Why the emphasis is on women, and not on humanity?”

I would like to start with engaging with these questions. I am not against special days as much as I am against the ways that they are celebrated. On special days, intensified energies are channeled for a specific cause. On that day, everyone in the world looks at a certain direction and this concentration might sometimes have positive and productive results; just like the way we have gathered here today and are focusing on a particular issue. Amongst all of the unnecessary words spoken on these days, there are some that are important and worthy of attention.

My answer to the question “Why is there not a special day for men?” is “why should there be?” First of all, the world is predominantly the space of men anyways; life is shaped with their decisions, “success” as they define it, and strategic offices are theirs. Aren’t the streets, the Parliament, the Ministries and

* Neşe Yaşın is a senior instructor in Department of Turkology, Cyprus University, Nicosia, South Cyprus. She is a Turkish Cypriot poet and writer. She is the author of the poem books “Sümbül ile Nergis” (1979), “Savaşların Gözyaşları” (1980), “Kapılar” (1992), “Ay Aşkdan Yapılmıştır” (2001), “Bellek Odaları” (2005) and the novel book “Üzgün Kızların Gizli Tarihi” (2002). Most of her poems have been translated into Greek. She is the recipient of “Artist of the Year Award” (1993) in North Cyprus, and “Special Culture Award” (1978) and “Anthias-Pierides Award (1998) in South Cyprus.

the positions of leadership all men's? Despite occupying, and invading all spaces of life, is this dominant sex in need of us making speeches about them and handing them flowers?

Don't focus too much on the reproving nature of my words; in this game of living during which we are all constantly excluding people by "othering" them, the roles of the victims and the perpetrators are not always clear. Isn't this egocentric sex who we mother and pamper with love and affection with charitable kindness also a victim?

To the ones who come forward with the question "Why the emphasis is on women and men, and not on the human?" I would like to say this: The word "human", in various languages, semantically signifies "men". To what extent the notion of "human" tends to concern "women"? This is not to imply that the question then becomes irrelevant, therefore, should not be posed. Rather, the question carries with it an important problem that should be discussed. Which branch of "humanity" is it that decides on what the human should be, which direction it should go to, and through which social, cultural, economic and political frameworks it should function in?

The women are positioned in the background and experience violence, negligence and inequity. However, I am not sure if we can reach a more meaningful place by fighting, and by blaming men through making generalizations and regarding them as the ultimate enemy. It becomes essential to question whether the issue is one of men and women, or rather the absence of a democratic culture in which the differences are experienced in harmony without dominating and pressuring the other. Aren't sexism, racism, nationalism and the alikes sibling—like notions?

There are also certain stereotypic approaches embedded in the TV programmes regarding the Women's Day. The ones who start from the primitive communal societies and continue with the memorizations of Engels regarding the roots of the family and the private property and how matrimony slipped from our hands; the ones who advocate the image of the modernized and westernized women without attending to the differences of class etc. as the symbol of the modern nation-states; the ones who disregard the progress that has been made and reproduce the narratives of the "domestic slaves"; the ones who frame men's participation in the reproductive domestic work as "helping", therefore, still implicitly assigning it as the duty of women; the ones who disclose statistics to fuss about the fact that their efforts as mothers and wives are not recognized and awarded; the ones who rush to the Parliament with high heels...

To be honest, I am extremely bored of listening to the same narratives and rhetoric every year, especially bored of the male correspondents who insincerely smile and ask the same old questions just to receive the same answers.

The first point is: does anyone have an idea for a new project? Has it not been clear that we are not going anywhere like this?

The second point is: where are young women? What do they think? Are they on their honeymoon with their men? Will they join the women's movement after they are beaten up, divorced and discriminated against at the workplace?

Should the main title of women's day rather be: "How can our differences exist within harmony, how can we create societies in which hierarchical and pressuring relationships disappear?" Should we directly look at the nation-state, the locations of minorities, capitalism and faulty globalism?

I know you would like me to tell more about what I have been through in this literary space in which men dominate. I must admit that I have been through quite a bit. When my first poems were published, my father told me to write children's poems, as he thought this to be more fitting for a woman. I don't know how he feels now about what I write.

The most important thing about writing that I know is this: When you write, you should not think about anyone else. What my father would say, what my son would think, what the government would do...When you start thinking when a "Ogün Samast" will shoot you, the authorship is hurt.

Without a doubt, there are compensations to be paid as a result of such an attitude, yet there are grand gratifications that writing grants one. I do not want to make my experiences raw materials for fussing as a woman writer. Rather, I remember them as anecdotes to life and to our struggles. Writing for me is to reach the condition of stretching the wings of freedom and flying. When recounting the human circumstance in a pure and deep manner, I cannot accept any limitation. Regardless of the nature of the experiences as good or bad, this instinct is always present. When one writes, one leaves behind the narrowness of one's life behind; one's quivering loneliness reaches out to somewhere far away where someone else who is lost between the pages of one's book can feel the quivers of one's soul...

I recollect the women who called me in the middle of the night, crying and saying "you wrote me!" This warmth that is the by-product of sharing our stories, this notion of private sisterhood is the most valuable award that I will not change for anything. Without a doubt, it is not always about awards like this...

There are some people who perceive one's writing as a threat to their own world views and regencies. The identity of womanhood becomes even more agitating. One's writings start to get punished; sometimes one is pinioned

because of them. I remember the time when I spent 16 hours in a prison cell in the middle of Nicosia. I was crying in that dark cell; not because I was afraid, but because there exist in the world places as such, and people as policemen who were demeaning me.

During my childhood day we use to live close to that police office that was a remnant from the colonial times. I remember thinking as a child that they were putting the people who were harming and killing other people in there. Recollecting this childhood memory in my cell that night, I thought I am here for completely opposite reasons; I am here because I did not want people to kill and harm others.

I had no idea that that day I was going to get arrested. I was wearing my silk shirt and this wonderful long skirt my friend, the last hippie in the world who chose to live in the nature, sewed for me from a piece of cloth I got from *arasta*, the market place in Old Nicosia. When they were taking me to my cell, we needed to pass by the men's cells, therefore, they locked the men in to start with.

There was only one cell for women. I was going to sleep on the stone bed, and I fell asleep towards the early morning. When I woke up as the Snow White in the morning, I noticed that men were watching me from the side of the bars that were dividing the cells into two. They were collectively trying to console me, and were saying things like "There is so much unfairness in this country. If you need anything please do let us know."

A writer can say this easily: I have gone through a lot of pain, yet the pain provided me with these writings. As evident in any identity-based hierarchy, there is discrimination against women also amongst writers. There is also an erotic satisfaction the men writers get from the attacks directed to and the struggles of the women writers. I just want to simply tell them this: I am galloping with the horse of writing. Gentlemen, I wish you happy harassments!

¹ The panel discussion, Being and Writing Women in Cyprus and Turkey. 8 March International Women's Day of Solidarity and Struggle (6-10 March 2007). Eastern Mediterranean University Centre for Research and Education on Women's Studies, and the Municipality of Famagusta, 9 March 2007, Famagusta, North Cyprus.

Militerleşmeye ve Savaşa Kadınların Yanıtları¹

(Women's Responses to Militarization and War)

Cynthia Cockburn*

Feminist araştırmacı ve yazar

Yeniden Kıbrıs'ta olduğum için çok, çok mutluyum. Son gelişimin üstünden dört ya da beş yıl geçmiş olmalı, herşey çok değişmiş; daha fazla hareket, daha fazla iyimserlik olduğunu düşünüyorum. Sizlerin çatışma, barış ve Kıbrıs'ın geleceğiyle ilgili şimdi neler hissettiğinizi anlatmanızı dört gözle bekliyorum.

Bu konuşmaya başlamadan önce biraz kendimle ilgili bilgi vermek istiyorum. İşim araştırma yapmak. Hayatımı kazanmak için her zaman yaptığım iş bu oldu. Yaptığım araştırma türü ampirik araştırma; bu da birçok mülakat yaptığım ve sadece hayatta olan insanları dinlediğim anlamına geliyor. Ve genellikle, eyleme dönük araştırma yapıyorum; yani sadece dert edindiğim konularda çalışmayı seviyorum ve böylece çalıştığım meseleye pratik yollarla da müdahil oluyorum.

Daha önce Kıbrıs'a, iki yıllık bir süreye yayılan bir geziler dizisi için gelmiştim. Bu dönemde, 2000 yılında başlayan ve hala devam eden iki toplumlu bir kadın grubuyla çok yakın ilişkiler kurmuşum. Bazılarınız bu grubu bilebilir ya da üyesi olabilir; adı "Bölünmüşlüğü Aşan Eller" (Hands Across the Divide). Bu gruba dahil olmamın sebebi, Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum kimliğine sahip kadınların çözülmemiş bir çatışma geçmişine ve o dönem tam bir engel olarak duran Yeşil Hat'a rağmen nasıl birlikte çalışabildiklerini gözlemek ve anlamaya çalışmaktı. Neleri ortak bulmuşlardı, birlikte ne gibi işler yapabilirlerdi? Diğer kadınlar da, Kıbrıs'tan, bu deneyimden yararlanabilsin diye, Bölünmüşlüğü Aşan Eller grubundan kadınlardan birçok konuda yardım alarak, onların bölünme deneyimiyle ilgili bir kitap yazdım.

* Cynthia Cockburn City Üniversitesi'nde (Londra), sosyoloji bölümünde konuk öğretim üyesidir. Feminist bir araştırmacı ve yazardır. Militarizme ve savaşa karşı uluslararası kadın hareketinde aktif bir rol oynamaktadır. Özellikle teknolojik değişime ağırlık vererek, "işyerlerinde ve sendikalarda toplumsal cinsiyet" üzerine yaptığı bir dizi araştırmayla tanınmıştır. Son yıllarda çalışmalarını, savaş ve barış süreçlerinde toplumsal cinsiyet konusu üzerinde yoğunlaştırmıştır. The Space Between Us adlı kitabı 1998 yılında Zed Books tarafından yayınladı. Dubravka Zarkov'la birlikte The Postwar Moment: Militaries, Masculinities and International Peacekeeping (Lawrence and Wishart, 2002) adlı bir derleme hazırladı. Son kitabı The Line (Zed Books, 2004) adını taşımaktadır. Türkçedeki diğer eserleri şunlardır: Mesafeyi Aşmak: Barış Mücadelesinde Kadınlar (İletişim, 2004), Hat: Kıbrıs'ta Kadınlar, Taksim ve Toplumsal Cinsiyet Düzeni (İletişim, 2005).

Ancak o zamandan beri dünya çapında kadınların militarizme ve savaşa karşı örgütlenmesini incelemek için 12 farklı ülkeye 80,000 millik uçak yolculuğu yapmamı gerektiren bir başka araştırma tüm vaktimi almaya devam ediyor. Kıbrıs'ın aksine, araştırmayı yürüttüğüm çoğu ülkede kurşunlar atılmaya devam ediyor. Bu konuşmada söyleyeceğim çoğu şey, o gezilerde ve alan araştırmalarında öğrendiklerimden çıkarsadığım şeyler. Eğer bu konularla daha fazla ilgileniyorsanız, kitaba ya da websiteme başvurabilirsiniz.

Öncelikle bu kadınların neden militarizm ve savaşa karşı kadınlar olarak örgütlendiklerine dair ne anladığımı anlatmakla başlamak gerektiğini düşündüm. İkinci olarak biraz bu gruptan üç ya da dördünü, ve ne yaptıklarını size anlatacağım. Sonra sanırım devam etmeli ve bunun kadınlar ve erkekler için ne anlama geldiğini konuşmalıyız. Kadınların "doğal olarak barışçıl" olduğunu mu söylüyorsunuz? Kesinlikle hayır. Ve bu önermenin tam tersi örneklerle bakabiliriz. Ancak bizi kadın ve erkek yapan sistemle ilgili, ataerkil toplumsal cinsiyet ilişkileri ile ilgili durup düşünmeliyiz.

Ve konuşmamı tam da burada bitireceğim, toplumsal cinsiyet ve savaş arasındaki bağlantı üzerine düşüncelerle.

Neden Kadınlar?

Öyleyse hükümetlerinin politikalarına, -bizim İngiltere'de yaptığımız gibi- nükleer silahlara yapılan harcamalara ya da ordunun okullardan asker toplamasına karşı çıkmak veya ülkelerinin etnik savaşa düşmesini durdurmak için kadınların kadınlar olarak örgütlenmesinin ardındaki sebepler nedir? Bence bunun ardında temel iki neden var.

Birincisi, kadınlar savaşın erkekler ve kadınlar üzerinde farklı bir etki yarattığını gördüler ve kadınların tecrübesini görünür ve anlaşılır kılmak istiyorlar. Mesele kısmen, erkeklerin ve kadınların bir silahlı mücadele sırasında farklı şeyler yapması ve farklı olarak konumlandırılmaları. Askere kadınlardan çok erkekler alınıyor ve savaşta kadınlardan çok erkekler ölüyor. Kadınlar orduya katıldıkları zaman askerliğin bir kadın için erkekten çok daha farklı bir tecrübe olduğunu görüyorlar -şaşırtıcı sayıda kadın, meslektaşları tarafından cinsel tacize, hatta tecavüze uğruyor. Araştırmalar bunun pek çok ülkede böyle olduğunu gösteriyor. Savaşta iki cins de evlerini kaybediyor ama erkeklerden daha çok kadınlar, çocuklar, hastalar ve yaşlılara bakmak için kendilerini yollarda buluyor. Mülteci kamplarında yaşayan nüfus erkekten çok kadın. Fakat yine mülteci kampında olmak, bir kadın ve kız çocuğu için, bir erkek ya da oğlan çocuğunun tecrübesinden çok farklı. Uluslararası İnsani Yardım örgütleri mülteci kamplarındaki muazzam çaptaki cinsel şiddetle ilgili çok endişeli -özellikle

kadınlar ve kızlar yakacak odun ve su için kamplardan uzağa gidip gelmek zorunda olduğu için. Kıbrıs'ta artık savaş yok ama geriye, 1974'ün kayıtlarına baktığımız zaman, burada da savaşırken ve kaçarken erkeklerin de kadınların da betimlediğim farklı etkilere maruz kaldığını görüyoruz. Şimdi bile ülkenin her iki tarafı da ağır şekilde askerleştirilmiş. Erkekler mecburi askerliği tecrübe ediyorlar -bazı erkekler silah kullanmak için eğitilmekten keyif alabilir fakat çoğu erkeğin bu tür bir erkek olmak istemediğini ve savaşmak ve öldürmek için eğitilmeye zorlanmalarının insanlıklarının ve haklarının ihlali olduğunu düşünüyorum. Sanırım çok askerinin olduğu ülkelerin karakteristiğidir bu; sokaklarda gruplar halinde çok erkek görüyorsunuz. Lefkoşa'yla ilgili böyle hissediyordum, bunun hala böyle olup olmadığını bilmiyorum ama bana öyle geliyor ki burada kadınlar kamusal alanda erkekler kadar kendilerini evde hissetmiyorlar. Savunmaya yapılan yüksek kamu harcamasını düşünün ve bu paranın nereden yönlendirildiğini; ki bu genelde eğitim ve sağlık gibi sosyal hizmetlere daha az harcama yapılması demek. Çoğu kadın öğretmen ve hemşire olarak iş buluyor ve yetersiz harcama hem işlerine hem de aile içinde yerine getirdikleri görevlere verilen desteğe mal oluyor -kadınlar savaşın faturasını önemli olduğunu hissettikleri görevlerin yeterince finanse edilmemesi ile ödüyorlar.

Kadınların militarizm ve savaşa karşı örgütlenmelerine dair bulduğum ikinci sebep, kadınların protestolarını kendilerine özgü şekillerde gerçekleştirmeyi sevmeleri. Burada nasıldır bilemiyorum ama benim ülkemde Savaşı Durdurun (Stop the War) Koalisyonu ve uluslararası silah ticaretine karşı gösteriler çoğunlukla erkekler tarafından yönlendiriliyor; savaşçı bir retorik ve sloganlar kullanıyorlar ve çoğunlukla şiddete başvuran yöntemler kullanmaktan geri durmuyorlar. İngiltere'de bunlardan bir kısmı polisle mücadeleye girişmekten de gerçekten hoşlanıyor. Diyelim ki kadınlar olarak örgütlenirsek, kendi aramızda stiller ve yöntemler seçebiliriz. Kadınlar aktivizmlerinde, çoğunlukla işaret edici (prefigurative) olmayı seviyorlar. İşaret edici olmak, yaratmak istediğin dünyayla oraya ulaşmak için kullandığın araçlar arasında bir tutarlılık aradığın anlamına gelir. Eğer barışçıl, yaratıcı ve içerici bir dünya yaratmak istiyorsan, o dünya için mücadeleyi barışçıl, yaratıcı ve içerici bir mücadele haline getirirsin.

Peki, izin verin karşılaştığım belli grupları ve yaptıkları ilginç çalışmalarını anlatayım.

Kolombiya'da

Kolombiya'da, muhtemelen bildiğiniz gibi, devletin silahlı güçleri, gerilla ve paramiliterler arasında oldukça yıkıcı ve çok uzun süren üç yönlü bir mücadele

var. Gerilla hareketi sömürücü kapitalist ve siyasi sisteme karşı anlaşılır bir protesto olarak başladı. Şimdi tek bir komuta altında birleşmiş paramiliter grupları, dünya uyuşturucu pazarı için koka yetiştirmenin en temel gelir kaynağı olduğu bir ülkede, sağcı işadamları ve suç örgütleri tarafından finanse edildi. Gerilla hareketi de, gelir kaynağı olarak giderek daha fazla uyuşturucuya ve insan kaçırmaya yöneldi ve sonuç olarak halkın sempatisini kaybetti.

Devlet ve ordu da, gaddarlıklarıyla ve hükümetin -koka üretimini ortadan kaldırmak gerekmesiyle Kolombiya'ya müdahale eden ve son dönemde Kolombiya'nın sorununu Bush'un 'terörist'lere karşı savaşı şeklinde yeniden formüle eden- ABD'yle yakın ilişkilerinden ötürü, meşruiyetlerini feda ettiler. Kolombiya Planı çerçevesinde yasal olmayan ekinlerin buharla dezenfekte edilmesi, çiftçilikle uğraşan çevre köylerde sağlığı ve refahı kötü etkiliyor. Binlerce ölüm oluyor -yılıda yirmi-otuz bin ve ölenlerin çoğu sivil. Kadınlar çatışmadaki tüm taraflar tarafından tecavüz ve tacize uğruyor. Milyonlarca insan yaşadığı yeri terk etmeye mecbur kalarak şehirlerin kenarlarında yoksulluk içinde yaşıyor. Bunların çoğu kadınların aile reisi olduğu haneler, çünkü erkekler ya üç ordudan birinde savaştığı için uzakta, ya da ölmüş...

Kadınlar, 90'larda Kolombiya'da ilk kez örgütlenmeye başladıklarında, bu, hiç bitmeyen savaşın 'gündelik hayata' olan etkilerinden ötürüydü. "Hayatın ve dolayısıyla 'her günün' kutsal değerini, duyarlılığı, farklılık için saygıyı, dayanışmayı ve kızkardeşliği kurtardığını" söyledikleri bir direniş seferber ediyorlar. Uluslararası alanda en iyi tanınan ve en büyük barış için kadın örgütü La Ruta Pacifica. Adının uzun versiyonu Çatışmaların Siyasal Müzakeresi İçin Kadınların Barışçıl Yolu anlamına geliyor. Örgüt, Medellin'de bir ofisle birlikte ülkenin sekiz bölgesinde 300'den fazla yerel kadın grubunun ittifakıyla oluşuyor. Kendilerini açıkça pasifist, feminist ve antimiliter olarak tanımlıyorlar.

La Ruta çok farklı türde şeyler yapıyor, onlarla ilgili tüm gün konuşabiliriz. Size sadece en karakteristik eylemlerini söyleyeceğim -ülkenin her köşesinden 3000 kadar kadının elli ya da altmış otobüsle kötü şekilde etkilenmiş bir bölgeye giderek bölge kadınlarıyla dayanışma gösterdiği muazzam etkinlikler düzenlemek. Bazı günler kalıyorlar, ötekilerin hikayelerini dinliyorlar, onlarla hayatı kutluyorlar, barış için stratejiler paylaşıyorlar. Bu etkinliklere katılan kadınlar bunun hayat değiştiren bir deneyim olduğunu söylüyorlar.

La Ruta'yla ilgili benzersiz olan şey, savaştaki üç tarafa da meşruiyet vermeyi reddederek bir kitle hareketi örgütlemeye çalışmaları. Bu onları tüm taraflardan gelecek misilleme riskiyle başbaşa bırakıyor. Ancak, diyorlar ki "yetti artık, siyasal amacınız ne olursa olsun, yaptığınız gündelik hayatı tahrip ediyor".

Sierra Leone'da

Şimdi de Atlantik Okyanusu'nun öte tarafına, Sierra Leone'a bakalım. Burada kadın aktivistler tamamiyle farklı bir yöntem kullandılar. 1991 ve 2002 arasındaki 11 yıllık savaşta birçok savaşan taraf vardı. Kendini Devrimci Birleşik Cephe (Revolutionary United Front - RUF) diye adlandıran isyancı bir ordu, düzensiz bir devlet ordusu, firari askerler, geleneksel avcı kabile topluluklarından oluşan sivil milisler, yabancı barış koruyucuları vardı. Savaşı başlatan RUF'un amaçlarını çıkarsamak güç ama çoğu yorumcu bunun siyasetten çok kişisel çıkar ve açgözlülükle ilgili olduğunu düşünüyor; yasadışı madencilik ve elmas satışından gelen para, süreci kesinlikle alevlendiriyordu.

Sierra Leone'un savaşı düşük teknoloji bir savaştı; çoğunlukla pala ve hafif silahlar kullanılan... İşlenen mezalim o derece dehşet vericiydi ki, pornografik görünmeden olanları anlatmak imkânsız. Sayısız tecavüz vardı, binlerce uzuv kesildi. Yapılan korkunç şeylere dair en korkunç şey, çoğunun çocuklar tarafından yapılmış olmasıydı -uyuşturucu madde etkisi altında kendi ailelerinin üyelerinden başlayarak işkence etmeye ve öldürmeye zorlanan çok genç erkek çocukları.

Bu bizim Sierra Leone halkını kınamamız olarak görülürse diye, bu savaşla ilgili daha çarpıcı bir gerçeği hatırlamak önemli -bu savaşı risk alarak sonlandıran sivil toplum kuruluşları, sokaklara çıkarak risk almayı göze alan sıradan kadınlar ve sıradan erkekler oldu. Bu gösterilerin temelinde bir Kadınlar Forumu vardı. Savaşın sonuna doğru bu forumdan Mano Nehri Kadınları Barış Ağı (The Mano River Women's Peace Network, Marwopnet) adlı bir örgüt doğdu. Örgüt uluslararası, bir şekilde savaşa sürüklenmiş üç komşu ülkenin -Liberya, Gine ve Sierra Leone'nin- kadınlarını içeriyordu. Topluluk içindeki en önemli konumdaki kadınlar kentli elitin üyeleriydi. Ve uyguladıkları şey, bu terimi kullanmasalar da, kimi zaman çokyollu diplomasi (multitrack diplomacy) diye tanımlanan yöntemdi.

Bundan söz ediyorum çünkü bu, çatışma çözümü uluslararası hareketinden çıkan bir tabir ve Kıbrıs da bunu çok deneyimledi. Bu yüzden muhtemelen çokyollu diplomasinin sıradan insanların sürece dahil olarak, topluluklar arasında -siyasetçilerin inatla yapmayı reddettikleri- temaslar kurması anlamına geldiğini biliyorsunuzdur.

Marwopnet'in kadınları, her zaman her üç ülkeden kadınları içeren delegasyonlar olarak, üç başkent -Freetown, Monrovia ve Lome- arasında uçak yolculukları yaptılar, izleyicileri, başkanları ve diğer liderleriyle bir araya getirdiler, liderlerin oturup müzakereye başlamasını sağladılar. Bazı önemli başarılar kaydettiler ve Birleşmiş Milletler barış ödülünü kazandılar.

Marwopnet sadece bir elit grubu değil ve her zaman uçakla yolculuk yapmıyorlar. Bu savaş tarafından tahrip edilmiş ülkede, sınırlara çok yorucu kara yolculukları yapıyorlar, ülkeler arasındaki sınırlarda kadın ağları kuruyorlar. Bu

kadınları, savaşın yeniden başlayacağını erken uyarı sinyali olabilecek herhangi bir olağanüstü erkek hareketlenmesini, uyuşturucu ya da silahları gözlemlemek için örgütüyorlar.

Daha Geniş Ağlar: Siyahlı Kadınlar

Bu gruplar belirli yerel savaşlara odaklandı ancak dünya çapında savaşa karşı kadın hareketi, genel anlamda militarizm ve savaşı hedef alan geniş uluslararası ağları da içeriyor. Bunlardan birisi Siyahlı Kadınlar (Women in Black) - websiteleri onları şöyle adlandırıyor: "Siyahlı Kadınlar. Adalet İçin, Savaşa Karşı". Siyahlı Kadınlar İsrail'de ilk intifadan hemen sonra başladı, 1988 yılında. Gruplar halinde İsraili yahudi kadınlar, haftada bir kamusal alanlarda, özellikle önemli kavşak noktalarında, siyah giyerek ve "İşgali Durdurun" yazılı pankartlar taşıyarak durmaya başladı. Bu yapılması kolay birşey değildi -köktenci Siyonistlerden çok fazla saldırganlık gördüler ve halen daha görmeye devam ediyorlar.

Siyahlı Kadınlar fikri Filistinli kadınları ve ve İsraili Barış Aktivistlerini ziyaret edip destek veren İtalyan kadınlardan alındı. Donne in Nero grupları İtalya'da oluşturuldu -bugün 44 grup var ve bu gruplar siyah giyilen sessiz gösteri nosyonunu birçok ülkeye taşıdı. Siyahlı Kadınlar'ın ikili bir stratejisi var: Birincisi, kendi hükümetinin militarizmi ve milliyetçiliğine karşı çıkmak ve bunun diğer halklar üzerindeki kötü etkilerinin sorumluluğunu almak; ikincisi 'düşman' diye tabir edilen, savaş bölgesi içinde ve dışındaki kadınlar arasında bağlantı ve dayanışma köprüleri kurmak ve sürdürmek.

Siyahlı Kadınlar muhtemelen otuz ülkeye yayılmış durumda. 300 yerel grup olması olası -tam olarak kaç tane olduğunu bilmek imkânsız. Bunun gibi uluslararası ağlar elbette özellikle uluslararası savaşlara bir yanıt niteliğinde. Ve Siyahlı Kadınların yayılmasını sağlayan önce Körfez'deki, sonra 11 Eylül ve Bush'un 'teröre karşı savaş'ından sonra Amerika'nın yönlendirdiği savaşlar, Afganistan'ın bombardımanı ve istilâsı ve Irak'ın işgali oldu.

Siyahlı Kadınlar örneği belirli bir protesto yöntemini ortaya çıkarıyor. Bu, çoğunlukla yalnızca kadınların katıldığı ve çoğunun siyah giydiği, belirli aralıklarla değişmez mekânlarda tekrarlanan sessiz gösterileri merkeze alıyor. Örneğin Londra'da her Çarşamba saat altıdan yediye Trafalgar Meydanı'na yakın Edith Cavell Heykeli çevresinde toplanıyoruz. Çoğu sessiz gösteri pankart ve dövizlerin kullanılmasını içeriyor, bazılarında el ilânları da dağıtılıyor. Aslında bütün gruplar sessiz değil -ama çoğu için sessizliğin özel bir önemi var. Örneğin New York'taki Halk Kütüphanesi'nin dışında bekleyen kadınlar el ilânlarında diyor ki: Sessiziz çünkü sırf kelimeler savaşların ve nefretin getirdiği

trajediyi ifade edemez. Bizim sessizliğimiz görünürdür. Savaşın tüm kurbanlarına, halkların, doğanın ve hayatın dokusunun yıkımına dair duyduğumuz kederin sembolü olarak siyah giyiniyoruz.

Militarizme Karşı Kadınlar Ağı

Dolayısıyla bu, Siyahlı Kadınlar -çok yaygın, sınırsız, spontan ve zar zor örgütlenmiş. Sizlere anlatmak istediğim ikinci uluslararası ağ bundan oldukça farklı, sıkı sıkıya tanımlanmış ve iyi örgütlenmiş bir örgüt. Adı Militarizme Karşı Kadınlar Ağı (Women's Network against Militarism) ve ABD'deki, ve Güney Kore, Japonya ve Filipinler gibi, Pasifik'te, ABD üslerine evsahipliği yapan ülkelerdeki grupları bir araya getiriyor. Çabaları alevleri söndürmeye, yaklaşan bir savaşı engellemeye ya da süregiden bir savaşı durdurmaya yönelik değil. Aksine, militer sistemin kendisinin temsil ettiği ve yavaş yavaş belirgin hale gelmeye başlayan bir sorunla; silahlı çatışmanın sürdüğü ya da sürmediği çoğu ülkede gündelik hayatı deforme eden hazırlıklılık ve kontrol yapılarıyla uğraşıyorlar.

ABD askeri harcamaları herhangi bir ülkeden muazzam bir şekilde fazla ve daha da artmakta. Yakın zamanda ilk kez yılda 500 bin milyon doları geçti. Bu bütçenin çoğu deniz aşırı ülkelerde harcanıyor. Pasifik'te ve Karayipler'de ABD üsleri sistemi yeni değil. Bu sistem, ABD'nin İspanya'yı yenilgiye uğrattığı ve Filipinler, Guam, Hawai'i, Porto Riko ve Küba'nın kontrolünü ele geçirdiği 1898 yılında başladı. Ancak Soğuk Savaş döneminde bu muazzam bir şekilde genişletildi. Bugün dünya çapında 38 ülkede 737 ABD askeri bölgesi var ve bu, çeyrek milyon askeri personelin konuşlandırılmasını içeriyor. Amaçları baştan beri ve hâlâ daha ABD ekonomik çıkarlarının, bu bölgelerin kaynaklarına, emeğine ve piyasalarına ayrıcalıklı erişimini sağlamak...

İşte Militarizme Karşı Kadınlar'ın araştırdığı ve izini sürdüğü sistem böyle bir sistem. Misyonlarının şu olduğunu söylüyorlar:

Militarizme karşı uluslararası bir dayanışma ağı yaratarak gerçek güvenliği geliştirmek, örnek almak ve korumak. Deneyimlerimizi paylaşarak ve militarizm, emperyalizm ve baskı sistemleri ve toplumsal cinsiyete, ırka, sınıf ve ulusa bağlı sömürü sistemleri arasında önemli bağlantılar kurarak ortak bilincimizi ve sesimizi güçlendirmek.

Özellikle kadınlara odaklanmış, 'militarizm ve şiddet tarafından etkilenmiş farklı kadınlar arasında dayanışma ve iyileşme sürecini geliştirmeyi' amaçlayan bir örgüt bu. E-posta aracılığıyla haberleşiyorlar ve her iki yılda bir çalışma toplantısı için bir araya geliyorlar. Kasım 2004'te Manila'daki beşinci

uluslararası toplantılarında gözlemci olma şansını yakalamıştım. ABD üslerinin yerel nüfus üzerinde çok tahrip edici etkileri var. ABD ve bölgesel hükümetler arasındaki muhtelif Ziyaretçi Askeri Kuvvetler Anlaşmaları ABD çıkarlarına hizmet edeceğine güvenebileceği sağcı rejimleri kurmaya ve sürdürmeye yönelik bir dış politikanın 'askeri kanadı'. Ve tabii ABD tarafından sponsor edilen hükümetler de militarizm konusunda güçlü, insan hakları ve demokrasi konusunda zayıf olma eğiliminde oluyorlar.

Üslerin, Ağın kadınlarını en fazla kaygılandıran üç etkisi var. Birincisi askeri fahişelik. ABD askerinin gittiği her yerde, fahişelik peşinden gidiyor. Güney Kore'de, askeri fahişelik sektöründeki kadınlar, esas olarak ABD askeri kurumlarına yakın büyüyen kijichon adını verdikleri 'kamp kentlerinde'ki kulüplerde çalışıyor.

Sadece Koreli kadınlar değil, Filipinler'den, Rusya'dan ve diğer ülkelerden de geliyorlar, muhaceretten 'eğlendirici' sıfatıyla geçiyorlar. Şiddet, gözetim altında olmak, hapsedilme, yasadışı sorunlarıyla yüzyüze kalıyorlar. Çoğunlukla göçmen kadınlar dansçı olacaklarını düşünüyorlar ama fahişeliğe zorlanıyorlar, pasaportlarına el konulduğu için Kore'de mahsur kalıyorlar. Bütün bu ülkelerde ağa katılan grupların seks işçilerini desteklemek için projeleri var.

İkinci mesele karışık anne babadan, yerli anne-Amerikalı asker babadan doğmuş binlerce çocuk. Ağ, Amerasians diye adlandırılan ve birçok konuda ayrımcılığa uğrayan bu insanların hakları için çalışıyor.

Üçüncü mevzu toprağın yarattığı keder. ABD üslerinin toprağa dair doymak bilmez bir iştahı var. Geleneksel sakinleri topraklardan çıkararak, arazileri silahları denemek için kullanarak yerli halkta arsenik, civa ve kurşun zehirlenmesinden kaynaklanan hastalıklara neden olarak büyük arazilerin sahibi oluyor ya da kiralyorlar.

İşte militarizme ve savaşa karşı örgütlenen kadınlardan dört örnek. Kolombiyalı kadınlar savaşın tam ortasındalar, Sierra Leone'lu kadınlar savaş sonrası durumunu yaşıyorlar, yeni bir şiddetin patlak vermesini önlemeye çalışıyorlar. Militarizme Karşı Ağ sonu gelmeyen ABD askeri işgalini göğüslüyor ve Siyahlı Kadınlar çok amaçlı ancak özellikle, -nasıl görmeyi tercih ediyorsak edelim- ABD'nin teröre karşı savaşına ya da küresel hakimiyetine karşı çıkıyorlar.

Öyleyse Kadınlar “Barış Yapıcı Olarak mı Doğuyor”?

Şimdi bazılarınız sorabilir; varsayalım ki bir erkek bu örgütlere katılmak istedi, içeri kabul edilecek mi? Bu örgütler neden karışık örgütler değil? Aslında bu grupların bazıları, erkekleri kabul ediyor. Örneğin bazı Siyahlı Kadın grupları sessiz protestolarına erkeklerin katılmasını memnuniyetle karşılıyorlar. Ancak

önemli olan şey, kadınların sadece kadınlar olarak örgütlenmeyi tercih ettikleri zaman sebeplerin hiçbir zaman özcü, indirgeyici olmadığı. Kadınların barış hareketi içinde hiç kimse kadınların 'doğal olarak barış yapıcı', erkeklerin de 'doğal olarak saldırgan' olduğunu ciddi olarak öne sürmüyor. Yani bunun genlerimizden geldiğini, biyolojiden kaynaklandığını... Aslında düşünürseniz, savaş karşıtı hareket tam da biyolojiyi düşünemeyeceğiniz bir alandır. Barış aktivistleri eğer iyimser değillerse hiçbirseydirler. Erkekler ve kadınların değişebileceğini düşünecek kadar iyimseriz, bu ne kadar iyimser? Eğer bütün erkeklerin ve kadınların aynı olduğuna ve biyolojiye mahkum olduğumuza inanırsanız, buna inanamazsınız.

Kendimizi bir şekilde bu kısır zihniyetten kurtarmamız gerekiyor. "Tüm kadınlar doğal olarak barış yapıcı mı?" sorusunu sormak faydalı bir başlangıç noktası değil. Aynı şekilde, "kadınlar savaşı desteklemeye erkekler kadar eğilimli mi?" sorusunu sormak da yardımcı olan bir başlangıç noktası değil. Başlayabileceğimiz yararlı nokta şu soru olabilir: "İçinde yaşadığımız toplumsal cinsiyet ilişkileri, toplumlarımızın cinsiyet-toplumsal cinsiyet düzenlemeleri hepimizi savaşa hazırlıyor mu?"

Ataerkil Toplumsal Cinsiyet İlişkileri

Bu noktada ataerkil kelimesini kullanmaya başlamalıyım. Bu kelimeyi kullanmak güç çünkü eski moda bir kelime gibi algılanıyor. Antik Yunan'dan gelen ya da en azından kiliseyle ya da İslamiyet'le alakası olan bir kelimeymiş gibi anlaşılıyor. Ancak ataerkilliğin gerçek anlamı kadınlardan ve erkeklerden farklı ve özel beklentilerin olduğu, bu rollerden kaçmanın zor olduğu ve erkeklere kadınlardan daha çok otorite ve fırsat verilen bir sistem olduğu...

Ataerkillik, kadınlar ve erkeklerin ancak birbirleriyle tamamlanabilecek tamamlanmamış yaratıklar olarak toplumsal olarak şekillendirildiği bir sistem. Erkeklik ve kadınsılık özelliklerinin gerçek bir insanın iki eşit olmayan yarısı olduğu bir sistem. Bu yüzden hiçbirimiz tamamlanmış değiliz, hepimiz biraz deformeyiz. Aslında hepimiz bunun gibi toplumlarda yaşıyoruz. Bazı toplumlar diğerlerinden daha uçta ancak tarihin yazıldığı kadar geriye gidecek olursak, dünya üzerinde bildiğimiz tüm toplumlar erkek egemen oldu; şöyle ki erkeklik ve erkeksiliğe daha fazla otoriteyle üstün öznellik ayrıcalığı tanındı -ve kadınlar da "öteki", yine başka birşey yani.

Ancak bu iki şey anlamına gelmiyor. Eğer hepimiz gerçekten istersek bunun farklı olamayacağı anlamına gelmiyor ve kadınların pasif olduğu ya da değersiz olduğu anlamına da gelmiyor. Aslında kadınlar ataerkil toplumlarda büyük bir önemle donatılmıştır ama dikkatli bir şekilde tanımlanan ve sınırlanan bir alanla -

özellikle üreme alanında, hem insan hayatının yeniden üretilmesi, hem de topluluk kültürünün yeniden üretilmesi alanında.

Kadınların ikinci sınıf vatandaş olması kadınları illa ki ataerkil beklentilere karşı isyan etmeye sevketmiyor. Çoğumuz sistemin bize sunduğu belirli statüyü kabul ediyoruz, Deniz Kandiyoti'nin 'ataerkil pazarlık' diye tanımladığı şeye imza atıyoruz. Ancak bu kadınların erkek iktidar sistemi tarafından empoze edilen koşullar altında ıstırap çekmediği anlamına gelmiyor. Çekiyorlar ve çoğunlukla korkunç şekillerde. Ann Oakley biyolojik cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasında bir fark görmemiz gerektiğini ilk kez öne süren İngiliz sosyoloğudur. Kısa süre önce "Dünya Gezegeni Üzerinde Toplumsal Cinsiyet" (Gender On Planet Earth) kitabını yazdı ve kadınlar ve ataerkillikle ilgili olarak şunu dedi: "Onsuz kaybolmuşuz, ve onun içinde kaybolmuşuz". Sanırım bu çok güzel ifade ediyor.

Aslında kadınların savaşa ilişkin tavırlarıyla ilgili gerçek karışık ve çelişkilidir. Bir yanda kamuoyu yoklamaları ortalama olarak kadınların, erkeklerden daha çok savaşa gitme siyasi tercihiyle ilgili olarak tereddüt ettiğini ve buna şüpheyle yaklaştığını gösteriyor. Öte yandan, tarih boyunca ve bugün de bazı kadınlar militarizmi destekledi. İngiltere'de Birinci Dünya Savaşı patlak verdiği sırada bazı kadınlar "beyaz kuştüyü" kampanyasına başladılar. Sokaklarda bedenlenmiş ve askere gitme yaşında bir adam gördükleri zaman ona korkaklığı simgeleyen beyaz kuştüyü vererek onu utandırdılar. Ve Hindistan'ı alın, bugün bile. Hindu köktenci kurumların derin ataerkil kültüründe kadınlara klasik eşler ve özverili anneler olarak rol biçiliyor. Ancak 2002'de Gujrat'taki müslümanların katliamında kadınlar işleri erkeklerle bırakmadı. Sangh Parivar, RSS ve VHP'nin muhtelif kadın kolları erkekleri "bilezik giydikleri" gerekçesiyle azarlamak için sokaklardaydı, bir başka deyişle erkekler Müslüman kadınları öldürecek ve tecavüz edecek kadar erkek olamamışlardı. Ve bir başka kıtada, Afrika'da, güney ve batı Sudan'da Hakima şarkıcıları diye bilinen kadın grupları erkeklerini, düşman etnik grupların erkeklerini öldürmeye ve kadınlarına tecavüz etmeye teşvik eden mısralar yazdı. Hayır, kadınlar doğal barış yapımcıları olarak görünmüyorlar.

Siyasal yapılar çoğunlukla, egemen kültürel grupların varlıklı erkeklerinin kapsamlı hakimiyetini tehdit etmeden bir kadını liderliğe getirmeyi zarar görmeden yapabilir. Bazen bu kadınlar güçlü erkeklerin bulunduğu siyasi bir ailenin parçası oldukları için uygun göstermelik yönetici olarak görülebilir -Indira Gandhi gibi. Bazen sistem Margaret Thatcher gibi çalışkan ve hırslı bir kadının yükselmesine izin verebilir. Kadın liderler erkek liderler kadar savaşçı olabilir ve bu iki karakter de böyleydi. Belirttiğim, kadınların erkekleri savaşa teşvik etmesi, kadın savaş liderleri gibi bu tip örnekler, çoğunlukla feminist toplumsal cinsiyet

savını çürütmek için kullanılıyor. Ve bu argüman “kadınlar doğal olarak barış yapıcıdır” ya da “erkekler doğal olarak savaşa eğilimlidir” şeklinde formüle edildiğinde bunu çürütüyorlar. Ancak bu önerme “ataerkil toplumsal cinsiyet ilişkileri savaşa meyillidir” şeklinde yeniden formüle edildiği zaman bu örnekler savı açıklayıp onaylıyor.

Ancak, iktidar sistemleri hiçbir zaman için durağan olmayan şeyler, hepsi içeriden tehditler, kusurlar, meydan okumalarla karşı karşıya kalıyor. Sınıf iktidarı proleter direnişle karşılaşılıyor. Etnik hakimiyet isyanlarca tehdit ediliyor. Ve bazı kadınlar erkek egemenliğine karşı isyan ediyor. Feminizm yeni bir olgu değil ve dünyanın belli bölgeleriyle sınırlı değil. Kadınlar, özellikle anti-kolonyal bağımsızlık hareketleri sırasında hudutları kırmayı çoğunlukla başardılar. Ve erkek hükümrancılığı tarafından alınan biçimler zaman içinde (ya da belirli bir zaman için) değişim gösterirse bu çoğu zaman kadınların sabrının sınırlarıyla karşılaştıkları zaman oluyor.

Bazı kadınlar ve bazı erkekler kuralları reddediyor çünkü toplumsal cinsiyetin zorbalıklarından iki cins de acı çekiyor, erkekler cins olarak çoğunlukla ataerkil kâr hissesinden küçük bir ödemeye bel bağlayabilse de. Farklılık şundan kaynaklanıyor; kadınlar bazen ataerkil cins/toplumsal cinsiyet sistemine karşı kolektif olarak örgütlenirken, erkekler basit bir biçimde devamını getirmiyorlar.

Bu gerçekten bireylerle ilgili değil. Daha önce söylediğim gibi sormamız gereken soru sistemle ilgilidir; içinde yaşadığımız bizi biz yapan toplumsal cinsiyet sistemiyle ve bunun sadece savaşa değil içinde yaşadığımız savaş dolu dünyayı şekillendiren milliyetçilik ve militarizm sistemleriyle ilişkisiyle alakalıdır. Ve bu üç sistem özellikle yakından ilgili, birlikte çalışıyorlar, birbirlerini destekliyorlar. Düşünün. Bir tür kötücül aşk ilişkisi. Milliyetçilik ataerkilliğe aşık çünkü ataerkil aile kendine gerçek küçük vatanseverler yetiştirecek ataerkil kadınlar sunuyor. Militarizm de ataerkilliğe aşık -neden? Çünkü kadınlar oğullarını asker olmaları için sunuyor, ataerkilliğin karıları o askeri uniformaların düğmelerini cilalıyor. Ataerkillik milliyetçilik ve militarizm’e aşık -neden? Çünkü o sistemler ve kurumlar tartışmasız bir şekilde erkeksi erkekler üretiyorlar -tam da ataerkilliğin ihtiyaç duyduğu şey.

İzin verin size hızlıca başka bir gruptan sözedeyim ve bu kez kadınlar ve erkekler bir arada. Bence örgütlenme şekilleri ataerkillik, milliyetçilik ve militarizmin üç yönlü kötücül evliliğine karşı örnek bir mücadele. Size Siyahlı Kadınları anlatmıştım. En heyecan verici Siyahlı Kadınlar grubu Slabodan Miloseviç milliyetçi savaşa hazırlanırken Belgrad’da oluşmuştu. Savaş yanlısı retorik tüm Sırbistan’da yayılırken çoğu kadın etno-milliyetçi çılgınlığa katıldı. Çoğu kadınsa yaşanacaklardan korkarak, sessizliğini korudu.

Ancak kimileri 1980'lerde Yugoslav feminist hareketinin parçası olan bir avuç kadın, ve onlara katılan daha genç kuşaktan kadınlar, Miloseviç ve savaşına karşı durdular. 9 Ekim 1991'de kendilerini *Žene u Crnom protiv Rata* diye adlandırarak, Siyahlı Kadınlar ilk kamusal gösterilerini gerçekleştirdiler. Cesur bir şekilde şehrin anıtsal kalbinde, Cumhuriyet Meydanı'nda durmayı seçtiler. Ve bu kamusal gösterileri Bosna savaşı ve daha sonra Kosova'daki çatışma sırasında, yıllarca her hafta sürdü. Bu yıllarda, Belgrad sokaklarında sürekli varlık gösteren tek savaş karşıtı grup kadınlardı.

Şimdi Belgrad'daki Siyahlı Kadınlarla ilgili hikâyenin amacı şu: Kadınlar eğer ataerkil sistem ve ataerkil ideoloji içinde kalsalardı, militarizm, milliyetçilik ve savaşa yaptıkları gibi karşı çıkamazlardı. İktidara olan sadakatsizlikleri tam olmalıydı.

○ günlerde, sokaklarda meydan okuyan bir varlık gösterdikleri gibi, Belgrad'daki Siyahlı Kadınlar kiralık bir apartman dairesinde bir ev kurdular. Burası askere alınmaya direnenler ve askerlikten kaçanlar için bir sığınak haline geldi. Savaşlar başladığı zaman, belki de üç yüz bin, askerlik yaşında Sırp erkeği Yugoslavlar arasında bir iç savaşta savaşıcağına sürgüne gitti. Ancak çoğu mahsur kaldı ve saklanmak zorunda kaldı. Savaşmayı reddeden erkeklere duygusal, manevi ve siyasal destek vermek kadınların ataerkillik ve militaristlik karşıtı fikirlerine göre hareket etmek için pratik yollardan birisiydi. Erkeklerden bazıları Siyahlı Kadınların üyesi oldu. Bazıları homoseksüeldi, kadınlar ve erkekler birlikte siyasetlerini yeniden gözden geçirdiler ve Siyahlı Kadınlar kendini milliyetçilik ve militarizm karşıtı olduğu kadar homofobik karşıtı olarak da tanımlayan kadınlar ve erkeklerin olduğu feminist bir örgüte dönüştü. Birlikte, düşmanlıkların bitmesiyle gücünü kaybetmeyen bir Vicdanlı İtiraz Ağı (Conscientious Objection Network) kurdular. Bugün bu ağ ülkeyi demokratikleştirmek mücadelesinin esas parçası olan bir harekete doğru evrildi.

Savaşın İtici Gücü Olarak Toplumsal Cinsiyet

Bu konuşmayı şimdi cesur bir ifadeyle bitirmek istiyorum. Bence anlatmakta olduğum hareketten çıkan şey, toplumsal cinsiyet ilişkileri ve savaş arasındaki ilişkinin iki yönlü birşey olduğu ve iki yönde çalıştığı. Militarist, askerleştirilmiş ve savaşan toplumlarda yaşadığımız zaman, toplumsal cinsiyet belirli bir tarzda üretiliyor -basma kalıp erkeksi özellikler vurgulanıyor, erkeklere otoriter ve savaşçı oldukları zaman değer veriliyor, eğer öyle değillerse pısrık diye adlandırılıyorlar, kadınlık korunması, kurbanlaştırılması gereken, erkekleri ve erkeksi projeleri destekleyen birşey olarak üretiliyor. Savaş deneyimi toplumda bunları vurguluyor.

Tersine, barış zamanında filmlerde ve bilgisayar oyunlarında şiddeti ve savaşları fetişleştiren bir toplum, -ve neyi kastettiğimi biliyorsunuz- militarizm ve savaş çevrimlerini yuvarlamaya eğilimlidir. Siyaset yapma seviyesinde bir liderin pısrık görünmeden değil uzlaşmak pazarlık yapmakta istekli olduğunu gösteremediği, sırf keklik vurmak için bile olsa silah kullanmadığı zaman erkeklerin kendini erkek hissetmediğinden ötürü barışın ateşkesten sonra bile gerçek olmadığı ya da sürdürülebilir olmadığı bir ülkede... gelecekteki savaşlardan kaçınması için bir ülkenin ne umudu vardır?

Bazı kadınlar yaşadığımız toplumsal cinsiyet ilişkilerinin, bildiğimiz toplumsal cinsiyet ilişkisinin savaşın itici güçlerinden birisi olduğunu söylüyor. Tek itici gücü olmayabilir, en önemlisi olmayabilir. Ekonomi, küresel kapitalizm savaş nedenidir. Etno-milliyetçi nefretler savaş nedenidir. Bir savaş nedeni olarak toplumsal cinsiyet ilişkileri diğerleriyle aynı şekilde işlemiyor. Ekonomi: Bir ülke petrol için savaşa gidecektir. Milliyetçilik: Bir ülke sınırlarını korumak için savaşa gidecektir. Ülkeler toplumsal cinsiyet ilişkileri için savaşa gitmezler. Basit bir biçimde, ataerkil toplumsal cinsiyet ilişkileri, toplumumuzdaki cinsiyet-toplumsal cinsiyet düzenlemeleri, militerleşmeyi doğal bir durum, savaşı da tuhaf bir şekilde bir tür tatmin biçimi olarak görmeyi sağlayacak şekilde kültürümüzü şekillendirdiği için bizi savaşa önceden hazırlar.

Sanırım kadınların savaş karşıtı hareketi ve Sırbistan'daki gibi kadınlara katılan erkeklerden gelen bu mesajın içinde yatan anlam şu: Eğer toplumsal cinsiyet ilişkilerinin dönüşmesi yönünde çalışmazsak savaşı durdurmayı, savaşa son vermeyi umut edemeyiz. Ve bunun için, ekonomik adalete ulaşmak için, milliyetçi ırkçılığa ve dışlanmaya son vermek için çalıştığımız kadar ciddi çalışmalıyız.

¹ Bu yazı, Kıbrıs Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği ve DAÜ-KAEM'in, Tabipler Birliği Lokali'nde, 19.04.2008 tarihinde birlikte düzenlediği "Women, Gender and War: What kind of Peace?" adlı etkinliğinde, Cynthia Cockburn'un "Women's Responses to Militarization and War" adlı sunumunun Türkçe çevirisidir. Sunumun Türkçe çevirisi daha önce Kıbrıs Yazılarının Toplumsal cinsiyet Özel sayısında yayınlanmıştı. Kıbrıs Yazıları Dergisi Editörlüğü'ne metnin Türkçe çevirisini yayınlamamıza izin verdikleri için Kadın/Woman 2000 olarak teşekkür ederiz.

(Çeviren: Umut Bozkurt)

Women's Responses to Militarization and War¹

(Militarleşmeye ve Savaşa Kadınların Yanıtları)

Cynthia Cockburn*

Feminist researcher and writer

(Translation: Umut Bozkurt)

I'm very happy to be here in Cyprus again. It must be four or five years since I was last here, and things have changed a lot -- more movement, more optimism, I think. I'm looking forward to you telling me what you're feeling about conflict, peace, and the future Cyprus just now.

Before I start this talk I'd like to explain a bit about who I am and where I'm coming from. My work is research - that's what I've always done for a living. And the kind of research I like to do is empirical, which means I do a lot of questioning and listening to people just living their lives. And it's often action-research that I do, in the sense that I like to work on something I really care about so that I'm involved in practical ways with what I'm studying.

When I was here in Cyprus before, it was for a series of visits over a period of two years when I was closely involved with a bi-communal women's group that started in the year 2000 and still exists -- some of you may know it or even

* Cynthia Cockburn is a feminist researcher and writer working at the intersection of gender studies and peace/conflict studies. She likes to use photography in connection with research and activism. In academic terms, she is a visiting professor in the Department of Sociology at City University London and an honorary professor in the Centre for the Study of Women and Gender, University of Warwick. Politically, she is involved in the international feminist antimilitarist networks Women In Black against War and the Women's International League for Peace and Freedom. Since 1995 she has been working closely with women peace activists in conflictual countries, doing qualitative action-research. In this way, she has made a sequence of studies of particular women's organizations working across ethno-national lines in Northern Ireland, Bosnia-Herzegovina, Israel/Palestine and Cyprus – organizations whose work she also try to support. More recently she has made a study of women's activism against war, worldwide, published in 2007 as 'From Where We Stand: War, Women's Activism and Feminist Analysis', Zed Books. Some of her earlier publications on these themes are: 'The Space Between Us: Negotiating Gender and National Identities in Conflict' - this features women's projects of cooperation in N.Ireland, B-H and Israel/Palestine; 'The Post-War Moment: Militarities, Masculinities and International Peacekeeping' (co-edited with Dubravka Zarkov) which has chapters looking at the Netherlands as a 'peace-keeping' country and Bosnia as a 'peace-kept' country; and 'The Line: Women, Partition and the Gender Order in Cyprus', in which feature women resisting partitions – of ethnicity and gender).

be part of it: it's called *Hands Across the Divide*. The reason I got involved with this group was to try to observe and understand how women of Turkish Cypriot and Greek Cypriot identity were able to work together despite an unresolved history of conflict, and despite what at that time was the complete barrier of the Green Line. What could they find in common, what work could they do together? With a lot of help from those women of *Hand across the Divide*, I wrote a book about their experience of partition and their imaginings of a world after a peace agreement, so that other women in other countries could learn from Cyprus,

But since then, I've been completely taken up with another piece of research that took me on 80,000 miles of air travel to 12 different countries to study women organising against militarism and war in a worldwide perspective. In a lot of those countries, unlike Cyprus, the bullets are still flying. Most of what I say in this talk is going to be drawing on what I learned in those travels and those case studies. If you're interested in greater depth you can read about them either in the book or on my website.

I thought I'd begin by telling you first, what I came to understand about why these women organise *as women* against militarism and war. Second I'll tell you a bit about three or four of those groups, and what they do. Then I think we ought to move on and talk about just what this means in terms of women and men. Are we saying that women are "naturally peaceful" or something? Are we saying that men are naturally drawn to militarism and war? Absolutely not. And we can look at some examples of exactly the opposite. But we do need to stop and think about the system that makes us what we are as men and women: the patriarchal system of gender relations. And that's where I'll wind up, with some thoughts about the connection between gender and war.

Why Women?

So what are the reasons women organize *as women* to oppose their government's policies, to oppose spending on nuclear weapons as we do in England, or to oppose the military going into schools to recruit children, or to stop their country falling into ethnic war? I think there are two main reasons.

The first is they've seen that war has a rather different impact on women and on men, and they want to make women's experience visible and understood. Partly it's that men and women do different things and are differently situated in armed conflict. More men than women are enlisted in the military, and so more men than women die in combat. When women do join the military they find being a soldier is a very different experience for a woman than for a man - a

shocking number of women are sexually harassed and even raped by their male colleagues. Research shows, that is the case in a lot of countries. Both sexes lose their homes in war, but more women than men find themselves on the road, caring for children, the sick and the elderly. The population living in refugee camps is more female than male. But again being in a refugee camp is a different experience for a woman or girl, than it is for a man or boy. International humanitarian organisations are very worried about the huge extent of sexual violence in refugee camps, especially when women and girls have to travel a long way from the camps for firewood and water.

Cyprus doesn't have war any longer, but looking back to accounts of 1974 we can see those different impacts I just described happening to men and women here, as they fought and fled. And even now both parts of the country are heavily militarized. Men experience compulsory conscription - some men may relish the idea of being trained to use a gun, but I think a lot of men don't want to be that kind of man, and to be *forced* to train for fighting and killing is a terrible abuse of their humanity and their rights. I think it may be a characteristic of a country with a lot of soldiers, that you see a lot of men in groups on the streets - I used to feel that about Nicosia, I don't if it is still the case - but it looks to me as if women wouldn't feel quite so much at home in public space here as men. Think about high public expenditure on so-called defense and what that money is diverted from - it usually means less spending on social services like education and health. It's as teachers and nurses that a lot of women find their employment, and insufficient spending costs them both jobs and support for the work they do in the family - women pay the cost of war in an underfunding of tasks they feel are important.

The second reason I found women organising as women against militarism and war is that they like to make their protests in their own particular way. I don't know how it is here, but in my country the "Stop the War" coalition, and demonstrations against the international arms trade, and so on, are often led by men, they use a very combative rhetoric and sloganising, and quite often don't hesitate to employ violent methods too. In England some of the really enjoy getting into battles with the police. Women say, if we organize as women, between us we can choose our own styles and methods. Women often like to be prefigurative in their activism. Prefigurative means you look for coherence between the world you want to create and the means you use for getting there. If you want to create a peaceful, creative and inclusive world you make your struggle for that world into a peaceful, creative and inclusive struggle.

Okay, so let me tell you about some particular groups I came across, and the interesting work they do.

In Colombia

In Colombia, as you probably know there's a long-drawn out and highly destructive three-way conflict between the state's armed forces, the guerrilla and the paramilitaries. The guerrilla movement began life as an understandable protest against an exploitative capitalist and political system. The groups of paramilitaries, for their part, now unified under a single command, are paid by right-wing business and criminal interests in a country where the growing of coca for the world hard drugs market has been a major source of income. The guerrilla movement also turned more and more to kidnapping and drugs as a source of revenue, and lost popular sympathy as a result.

The state and its army have also sacrificed legitimacy by their brutality, and by the government's close ties to the USA, who intervene in Colombia in the name of eradicating coca production but also recently to reframe the Colombian problem in terms of Bush's war on 'terrorists'. The fumigation of illegal crops under Plan Colombia badly damages health and well-being in the nearby farming villages. There are many thousands of violent deaths – twenty, thirty thousand a year - many of the dead are civilians. Women are raped and abused by the men of all sides in the conflict. Millions of people have been displaced to live in poverty on the edge of the cities. A lot of these are woman-headed households, because the men are either away fighting in one of the three militaries, or they're dead.

When women first got organized against the violence in Colombia in the 1990s it was because of what the never-ending war was doing to 'everyday life'. They mobilize a resistance that they say (quote) "redeems the sacred value of life and thence of the "every day", of sensibility, the respect for difference, solidarity and sisterhood". The largest and internationally best-known women's organization for peace is *La Ruta Pacifica* – the long version of its name means Women's Peaceful Road for the Political Negotiation of Conflicts. It's an alliance of more than 300 local women's groups in eight regions of the country, with an office in Medellin. They define themselves explicitly as pacifist, feminist and antimilitarist.

La Ruta do a lot of different things, we could talk about them all day. I'll just tell you about their most characteristic kind of action – which is to organise huge mobilizations in which as many as 3000 women will travel in fifty or sixty coaches from every corner of the country to lend solidarity to women in some badly afflicted location. They stay some days, listen to each others' stories, celebrate life with them, exchange strategies for peace. Women who've been on these mobilizations say it's a life-changing experience.

What's unique about La Ruta is that they are trying to organise a mass movement around refusing to give legitimacy to any of the three sides in the war. That puts them at risk of reprisals from all sides. But they say "enough is enough, whatever you say your political cause is, what you're doing is trashing everyday life".

In Sierra Leone

And now to the other side of the Atlantic – to West Africa. In Sierra Leone. Here, women activists have used an entirely different methodology. The war in that country in the 11 years between 1991 and 2002 involved several fighting forces. There was a rebel army calling itself the Revolutionary United Front, there was a state army in disarray, renegade soldiers, there was a civil militia of traditional tribal hunting societies, there were foreign peacekeepers. The motive of the RUF that launched the war is difficult to deduce, but most commentators see it as having been not so much to do with politics, rather more to do with self-interest and greed: the money from the illegal mining and selling of diamonds was certainly fuelling the process.

Sierra Leone's war was a low technology war: mostly machetes and small arms. The atrocities committed were so appalling that it's impossible to describe them without appearing pornographic. There were countless rapes, thousands of limbs amputated. The most terrible thing about the terrible things that were done is that many were done by children – very young boys who were drugged and forced to torture and kill, starting with members of their own families.

In case this seems like our condemnation of Sierra Leonean people, it's important to remember on the contrary another striking fact about this war - that it was civil society organisations, ordinary men and women willing to take a risk by coming out on the streets, that took risks to bring it to an end. Centrally involved in those demonstrations was a Women's Forum. An organisation came out of this towards the end of the war called the Mano River Women's Peace Network, Marwopnet. It was trans-national, involving women in Liberia, Guinea and Sierra Leone - three neighbouring countries, all caught up in the war in one way or another. The key women were members, if you like, of an urban elite. And what they did, although they didn't use this term, was what what is sometimes called multitrack diplomacy. (I mention that because it's an expression that comes out of the international movement for conflict resolution, and Cyprus is seen a lot of that so you probably know that multitrack diplomacy means when

ordinary people get involved to make the contacts between peoples that the politicians stubbornly refuse to do.)

The women of Marwopnet flew between Freetown, Monrovia and Lome, the three capital cities, always as delegations of women from all three countries together, getting audiences with their presidents and other leaders, knocking their heads together, making them sit down to negotiate. They had some important successes, and won a UN peace prize.

Marwopnet aren't just an elite group, though, and they don't always travel by plane. They go on bone-breaking overland treks to the borders, through this war-wrecked country, building networks of women out there in the borderlands between their countries. They organise them to watch out for any unusual movements of men, drugs or weapons, which could be an early warning sign of war starting again.

Wider Networks: Women In Black

These groups focused on particular local wars, but the worldwide movement of women against war also contains some broad international networks that address militarism and war as such. One of them is Women In Black – their website titles them “Women In Black. For Justice. Against War”. WiB began in Israel just after the first intifada. It was 1988. Groups of Israeli Jewish women began to stand once a week in public places, often a major crossroads, wearing black and carrying signs saying simply “end the Occupation”. It was not an easy thing to do– they got, and still get, a lot of aggression from extremist Zionists.

The idea of Women In Black was picked up from them by Italian women who had been visiting and giving support to Palestinian women and Israeli peace activists. Scores of *Donne in Nero* groups formed in Italy – there are 44 today – and they in turn carried the notion of the black-wearing, public vigil to a lot of other countries.

Women In Black has dual strategy: first, taking responsibility for opposing the militarism and nationalism of your own government, and the bad effects it has on other people; second, building and sustaining bridges of connection and solidarity with women designated ‘the enemy’ – and between women inside and outside war zones.

Women In Black has spread to possibly thirty countries. There are may be 300 local groups – it's impossible to be sure exactly how many. International networks like this of course respond particularly to international wars. And it's

been the US-led wars, first in the Gulf, then, after September 11 and Bush's "war on terror", against the bombardment and invasion of Afghanistan and the occupation of Iraq – these are what have motivated the spread of Women in Black.

Again, the example of Women In Black throws up a particular methodology of protest. It centres on the silent vigil, usually women-only, mostly wearing black, often repeated at predictable intervals and in constant places. In London for instance we stand every Wednesday from six till seven around the Edith Cavell Statue near Trafalgar Square. Most vigils involve the use of banners and placards, some also give out leaflets. Not all groups actually are silent – but for most silence has a special importance. For example women who stand outside the Public Library in New York say in their leaflet:

We are silent because mere words can't express the tragedy that wars and hatred bring...Our silence is visible...We wear black as a symbol of sorrow for all victims of war, for the destruction of people, nature and the fabric of life.

Women's Network against Militarism

So that's WiB – very widespread, boundless, spontaneous and barely organized. The second international network I want to tell you about is quite different, closely defined and well organized. It's the Women's Network against Militarism, and it links groups in the USA and in the Pacific countries, especially South Korea, Japan and the Philippines -- anywhere that hosts United States bases. Its efforts aren't directed towards putting out flames, preventing an impending war or stopping a current war. Instead they deal with the slow-burning problem the military system itself represents - the structures of preparedness and control that deform everyday life in many countries, whether armed conflict is current or not.

US military expenditure is massively larger than that of any other country, and growing. Recently for the first time it exceeded 500 thousand million dollars a year. A lot of that budget is spent overseas. A system of US military bases in the Pacific and Caribbean isn't new. It began in 1898 when the US defeated Spain and took control of the Philippines, Guam, Hawai'i, Puerto Rico and Cuba. But it was massively extended during the Cold War years. Today there are 737 US military locations in 38 countries worldwide, involving deployment of a quarter of a million military personnel. Their purpose was from the start, and it still is, ensuring that US economic interests have privileged access to the resources, labor, and markets of these regions.

This is the system the Women's Network against Militarism studies and tracks. Their mission, they say, is:

...to promote, model, and protect genuine security by creating an international women's network of solidarity against militarism. To strengthen our common consciousness and voice by sharing our experiences and making critical connections among militarism, imperialism, and systems of oppression and exploitation based on gender, race, class and nation.

They're specifically woman-focused, aiming to 'promote solidarity and a healing process among the diversity of women who are impacted by militarism and violence'. They keep in touch through e-mail, coming together for a working meeting every two years. I had the chance to be an observer at their fifth international meeting in Manila in November 2004.

The US bases' have very damaging effects on local populations. The various Visiting Forces Agreements between the US and regional governments are the 'armed wing' of a foreign policy directed towards installing and sustaining rightwing regimes that can be trusted to serve US interests. And of course US-sponsored governments tend to be strong on militarism and weak on human rights and democracy.

There are three effects of the bases that most concern the women of the Network. The first is military prostitution. Everywhere the US military goes, prostitution follows. In South Korea, women in military prostitution work mainly from clubs in the ever-growing 'camp towns' (*kijichon* they call them) near US military establishments. They aren't only Korean women. They come from the Philippines, Russia and other countries, too, admitted through immigration as 'entertainers'. They face problems of surveillance, of violence, confinement and illegality in their work status. Often migrant women think they'll be dancers but are forced into prostitution, and trapped in Korea by having their passports confiscated. In all these countries the groups participating in the Network have projects of support for the sex workers.

The second issue is the thousands of children of mixed parentage, born to local women, fathered by US servicemen. The network works for the rights of these people who are called Amerasians and who face a lot of discrimination.

The third thing is grief and grievance over land. The US bases have a voracious appetite for territory. They own or lease large areas, displacing the traditional inhabitants, using the land to test weapons, and causing illnesses in the local population from arsenic, mercury and lead poisoning.

So here are four examples of women organizing against militarism and war. The Colombian women are in the midst of a war, the Sierra Leonean women are in a postwar situation, working to prevent any new outbreak of violence. The Network against Militarism are facing apparently everlasting US military occupation; and Women in Black are multipurpose, but particularly opposing the US war on terror – or war for global supremacy, however we choose to see it.

So Are Women "Born Peacemakers"?

Now some of you might well be asking, supposing a man wanted to join these organisations? Would he be welcome? Why aren't they mixed organisations? Actually some of the groups do accept men. For example some Women In Black groups are happy to have men standing with them in silent vigils.

But the important thing is that when women choose to organise as women only – the reasons are never essentialist, reductive. Nobody in the women's peace movement is seriously arguing that women are 'natural peacemakers' and men are 'naturally aggressive'. That it somehow comes with our genes, it's in the biology. In fact if you think about it, an antiwar movement is precisely where you *can't* think biology. Peace activists are nothing if they're not optimistic. We are optimistic enough to believe men and women can change, how optimistic is that? You can't believe that if you believe men are all alike, women are all alike, and were doomed by biology.

We somehow have to lift ourselves out of this unproductive mindset. Asking the question "are women all natural peacemakers?" isn't a useful place to start. Likewise asking the question "are women just as prone to support war as men are?" isn't a helpful place to start. Where we *could* usefully start is from the question: "do the gender relations in which we live, the sex-gender arrangements of our societies, dispose us to war, all of us?"

Patriarchal Gender Relations

And at this point I need to start using the word *patriarchy*. It's a difficult word to use because it sounds old-fashioned. It sounds like something from ancient Greece, or at the very least something to do with the church or Islam. But all patriarchy really means is a system in which society has special and different expectations for men and women, where those roles are difficult to escape, where they give men more authority and scope than they give women. What

patriarchy is, is the social shaping of men and women so that each one is an incomplete creature, they are complimentary to each other. It's where the qualities of masculinity and femininity are two unequal halves of a truly human person so that none was is complete; each of us is a little bit deformed. Actually we all live in societies like that. Some are more extreme than others, but all the societies we know of on earth, and as far back as history has been written, have been male-dominated, so that men and masculinity are privileged with superior agency, with greater authority, and women are the "other", something else again.

But this *does not* mean two things. It doesn't mean it couldn't be different if we all really wanted it to be. And it doesn't mean that women are passive or not valued at all. In fact women are endowed with great importance in patriarchal societies, but in a carefully defined and limited sphere – particularly in reproduction, both reproducing human life and reproducing the community's culture.

The fact that women are second class citizens doesn't necessarily lead women to rebel against patriarchal expectations. Most of us settle for the particular status the system offers us – we sign up to what Deniz Kandiyoti calls 'the patriarchal bargain'. This doesn't mean, though, that women don't suffer under the terms imposed by a male power system. They do, and often in terrible ways. Ann Oakley is the British sociologist who first proposed that we should see a difference between biological sex and social gender. She rode a new book recently, *Gender On Planet Earth*, and she said about women and patriarchy "We're lost without it, and we're lost within it." I think that says it very nicely.

Actually the truth about women's attitudes to war is complicated and contradictory. On the one hand opinion polls show women on average, more than men, hesitate, show doubt, about the political choice of going to war. There is a slight gender bias of women against war. On the other hand, someone women throughout history and today as well, support militarism. In England as the First World War broke out some women engaged in a "white feather" campaign. If they saw an able-bodied man of draft age on the streets not wearing a soldier's uniform they shamed him by giving him a white feather to signify cowardice. And take India, even today. In the profoundly patriarchal culture of Hindu extremist organizations, women are cast as the classic selfless wife and mother. But in the massacre of Muslims in Gujerat in 2002 they didn't leave things to men. Women of the Sangh Parivar, the RSS and the VHP and their various women's wings, were out on the streets chiding the men for "wearing bangles" -as they put it- in other words not being man enough to kill and rape Muslim women. And on another continent, in Africa, in south and

western Sudan groups of women known as the Hakama singers make up verses to urge their men to kill the men and rape the women of enemy ethnic groups. No, women don't seem to be natural peacemakers.

Political structures can often afford to place a woman at the helm without threatening the overall control of the wealthy men of the dominant cultural group. Sometimes these women are seen as suitable figureheads because they're part of a political family of powerful men - like Indira Gandhi. Sometimes the system lets a hardworking and ambitious woman through - like Margaret Thatcher. Female leaders may be, and these two were, just as belligerent as male leaders.

Instances like these I've cited, women urging men to war, women war leaders, are often used to undermine a feminist gender argument. And they do undermine it when that argument is formulated as "women are natural peacemakers" or "men are naturally prone to war". When the proposition is reformulated as "patriarchal gender relations are prone to war", those examples illustrate and affirm the argument.

But - the systems of power are never stable, they all experience threats from within, defections, challenges. Class rule meets proletarian resistance. Ethnic domination is threatened by insurgencies. And some women rebel against male supremacy. Feminism isn't a new phenomenon, and it's not limited to certain parts of the world. Women have often managed to break the bounds, specially during anti-colonial independence movements. And if the forms taken by male dominance adapt over time (or for a time) it's often when they meet the limits of women's tolerance. Some women refuse the rules, and so do some men - because both sexes suffer from the tyrannies of gender, even if men as a sex can usually rely on a little pay-out from the patriarchal dividend. The difference is that women sometimes organize collectively against the patriarchal sex/gender system, men more often simply drop out.

This isn't about individuals, really. As I said earlier the question we have to ask is about *the system*, the social sex-gender system that we live in, that makes us who we are, and its relationship not just to war but to other systems that shape the war-ridden world we live: the systems of *nationalism* and *militarism*. And these three systems are particularly closely linked, they work together, they support each other. Think about it. It's a kind of malign love affair. Nationalism's in love with patriarchy because the patriarchal family offers it patriarchal women who'll surely breed children who are true little patriots. Militarism's in love with patriarchy too- why? Because its women offer up their sons to be soldiers, patriarchy's wives polish the buttons on those military uniforms. Patriarchy's in love with nationalism *and* militarism - why? Because

those systems and their institutions produce unambiguously masculine men, just what patriarchy needs.

Let me quickly tell you about another group, and this time it's women and men. The way they've organised, in my view, is a model struggle against this three-way unholy matrimony of patriarchy, nationalism and militarism. I told you about the Women in Black international network. One of the most exciting Women In Black groups was formed in Belgrade when they saw Slobodan Milosevic mobilising for nationalist war. As the rhetoric for war built up all over Serbia, a lot of women joined in the ethno-national frenzy. A lot of others just kept quiet, afraid of what was coming.

But a handful of women, some who'd been part of the Yugoslav feminist movement in the 1980s, and a younger generation of women that joined them, stood up against Milosevic and against war. On Wednesday, 9 October 1991, calling themselves *Žene u Crnom protiv Rata*, Women in Black against War, they held their first public demonstration. They boldly chose to stand right in the monumental heart of the city, in Republic Square. And these public demonstrations would continue weekly for years, all through the Bosnian war and the later conflict in Kosovo. The women were the only antiwar group to have a regular presence on the Belgrade Street in these years.

Now the point of this story about Women in Black in Serbia is this: women couldn't have opposed militarism, nationalism and war, in the way they did, if they had remained within the patriarchal system and patriarchal ideology. Their disloyalty to power had to be total.

Back then, as well as keeping a defiant presence out of doors, Women in Black Belgrade set up house in a rented apartment. It became a refuge for draft resisters and deserters. When the wars started, probably three hundred thousand Serb men of military age went into exile rather than fight in a civil war between Yugoslavs. But a lot were trapped, and had to go into hiding. Giving emotional, moral and political support to some of the men who refused to fight was one of the practical ways women could act on their anti-patriarchal and anti-militarist ideas. Some of the men in turn became members of Women in Black. Some of them were gay, and together the women and men rethought their politics in such a way that Women in Black became a feminist organization of *women and men* that defined itself as *antihomophobic* as well as anti-nationalist and anti-militarist. Together they went on to build a Conscientious Objection Network that hasn't faded out with the end of hostilities. It's grown into a movement that's an intrinsic part of the struggle today to democratize the country.

Gender as a Driving Force in War

I'd like to end this talk now with a rather bold statement. I think that what's coming out of this movement that I been describing is a belief that the relationship between gender relations and war is a two-way thing, it works in both directions. When we live in militarist, militarised and war-fighting societies, gender gets produced in a particular mode - the stereotypically masculine qualities are emphasised, men are valued if they're authoritative and combative, if they aren't they get called wimps; femininity is produced as as something to be protected, as victimised, as passive and supportive of men and masculine projects. The experience of war emphasises these things in society.

Conversely, a society that in time of peace fetishises violence and war in films and computer games, and you know all the things I mean, is prone to keep the cycles of militarisation and war rolling along. In a country where at the policy-making level a leader can't even show willing to negotiate, let alone to compromise, without being seen as wimpish; where peace, even after a ceasefire, even after a peace agreement, is not true or sustainable peace because men don't feel like men if they don't have a right to a gun -- even if it's only to shoot partridges... what hope has that country of steering clear of future wars?

So some women are saying that gender relations as we live them, gender-as-we-know-it, is one of the driving forces of war. It's not the only one; it may not be the most important one. Economics, global capitalism, is a cause of war. Ethno-national hatreds are a cause of war. Gender relations as a cause of war don't work in the same way as those other things. Economics: a country will go to war for oil. Nationalism: a country will go to war to defend its borders. Countries don't go to war *for* gender relations. Simply, patriarchy gender relations, the sex-gender arrangements of our societies, predispose us to war by shaping our cultures in such a way that we see militarization as a natural condition, and war, in a curious way a kind of fulfillment.

I think ultimately the implications of this message from the women's anti-war movement, and the men, like the men in Serbia, who've joined the women, are: we can't hope to stop war, to end war, if we don't work for a transformation of gender relations. And we have to work that just as seriously as we work for economic justice, and just as seriously as we work to end nationalist racism and exclusion.

¹Speech delivered by Cynthia Cockburn in the panel "*Women, Gender and War: What kind of Peace?*" organised by Eastern Mediterranean University-Center for Women's Studies and Turkish Cypriot Association for University Women, 19 April 2008, Nicosia, North Cyprus.

Yaşamın taa İçindeki Kadın: Pembe Marmara¹

(A Woman Full of Life: Pembe Marmara)

Neriman Cahit*

Şair, Yazar, Araştırmacı Gazeteci, ve Emekli Öğretmen

25 Aralık 1925'de, Abdi Çavuş sokağı, 12 numaralı evde doğan Pembe Marmara'nın doğum serüvenini kendi ağzından dinleyerek başlayalım söze:

Ben Pembe Marmara, annesinin üçüncü çocuğu, babasının yedinci çocuğu, üçüncü kızı olarak dünyaya geldiğim zaman, herkes suspus olmuş. Benden önceki kardeşim yedi aylık ölünce, beni yerine koymak için erkek beklemişler. Kız oluşuma o kadar suspus olmuşlar ki, kaydımı bile yaptırmamışlar. Okul çağım geldiği zaman hatırlıyorum, "falın komşunun oğlundan şu kadar küçüktü, filan komşunun kızından şu kadar büyüktü" diyerek uydurma bir tarih (25 Aralık 1925) tesbit edilmiş ve doğum kaydım alınmıştı. Bu hesaba göre 54 yaşımı doldurmuş bulunuyorum. Hastayım, zamanım yok ve çok acelem var. (1980 yılında yazmaya başladığı anılarını ne yazık ki birkaç sayfa yazdıktan sonra bırakmış).

Yaşamını izlemeyi ve öğrenmeyi, tam olmasa da, onun (31 Ocak 1984 yılındaki) ölümünden sonra, yaşadığı süre çok istediği, arzu ettiği şiirlerini bir kitapta toplayarak yayınlayan, kendi gibi şair olan kız kardeşi Selma Yusuf (Saygın)'la

*Neriman Cahit *Araplara Satılan Kızlarımız* isimli kitabın yazarıdır. 40 yılı aşkın süredir edebiyat yaşamının, gazeteciliğin, sendikacılık, kadın hakları ve çalışmalarının içinde olan Neriman Cahit'in şiirleri, Kıbrıs ve Türkiye de çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmıştır. Yazdıklarının bir bölümü İngilizce, Rumca, Hintçe ve Makedonca'ya çevrilmiştir. Ulusal ve uluslararası (Türkiye'den, Nokta Doruktakiler-1992, Hümanist Enternasyonal ve Cambridge Uluslararası Biyografi Merkezi Ömür Boyu Başarı Ödülü) 15 ödül ve Basın şeref kartı sahibidir. Şiirlerini *Düğüm, Ayseferi, Anasu*, araştırmalarını, *KTÖS Mücadele Tarihi, Çocuklarımız ve Cinsellik, Eski Lefkoşa Kahveleri ve Kahve Kültürü, gezi yazılarını, Yoluna Buyruk, biyografileri, Ziya Rızkı, Ölümüne Bir Yolculuktu, kadın konusundaki yazılarını da Konu :Kadın, Güldamı, Tarihsel Süreçte Kadın Şair ve Yazarlarımız, Turkish Cypriot Women in Historical Perspective* isimli kitaplarda toplamıştır. Kadın Araştırmaları Merkezi, kurucu üyelerinden olan Neriman Cahit, Kıbrıs Türk ve Rum toplumları arasında 1990 yılında başlatılan, iki toplumlu uzlaşmazlıkların çözümü çalışmalarını başlatan 10 kişi arasında yer alır. Halen Yenidüzen gazetesi'nin Sanat Eki'nde sanat danışmanı ve köşe yazarı olarak edebiyat yaşamına devam etmektedir.

yaptığım bir röportajdan ve ağır hasta olduğu için bana Pembe Marmara'nın kayan bir yıldız gibi yaşadığı ömrüyle ilgili verdiği az sayıda ve eksik olan notlarını: düşünce, sevgi ve araştırı ilmeklerini birbirine ulayarak oluşturmaya çalıştım, çalışıyorum.

Ailesi "Sanaçlar" adıyla anılan ve kökleri 1571 fethine dayanan, Anadolu'dan gelmiş bir aileymiş. Babası, Yusuf Saraç Hüseyin, "Bakkal Yusuf" adıyla anılan varlıklı bir aileden gelme, doğayı çok seven ve durmadan ağaç diken bir insanmış.

Pembe Marmara, sırasıyla Yeni Cami Ana Mektebi, Ayasofya Kız İlkokulu, ve Viktorya Kız Lisesi'nde okuyup Öğretmen Koleji'ne girmiş ve "İlkokul Öğretmeni" olmuş. Ben onu Ayasofya İlkokulunda öğretmenken tanıdım. Öğretmen Koleji'nde okuyordum ve her "teaching-Tatbikat" dersine çıkacağımızda hocalarıma yalvardım, beni onun sınıfına göndersinler diye. Birkaç kez gitme ve dolayısıyla onu tanıma-gözleme şansım ve hala daha sevgi ile anımsadığım, benim için örnek sayılabilecek deneyim ve anılarım oldu.

Kendinden, şiir ve yazılarından bahsetmeyi pek sevmiyordu. Benim de onu sorularıyla sıkıştırarak cesaretim ve deneyimim yoktu; bunu çok istediğim can attığım halde. Çok sonraki yıllarda anlayacaktım ki, onun suskunluğu sadece tevazuundan değil, o günlerin örf, adet ve özellikle de "kadın"a dayatılan şartlarındandı. Yazarlığın, şairliğın, özetle sanatla uğraşmanın neredeyse çok büyük hafiflik, ciddiyetsizlik ve yoldan çıkma sayıldığı, erkekler için bile bunun böyle olduğu bir dönemde, kadınların bununla uğraşmasının sözü dahi edilmezdi.

Nitekim Selma Yusuf'la seneler sonra yaptığımız röportajlarda, ablasının bundan dolayı "Nevin Nale, Gülen Gaye, Lafazan, Meçhul, Funda, Fırtına" gibi takma adlar kullandığını ancak bundan bile çok korkup, endişe duyduğunu, babasının, çevrenin korkusu yanında, İngiliz Koloni Yönetimi'nin kamu görevlilerine yazma yasağı uyguladığını, tespit edildiği anda hemen işine son verildiğini bildiği halde, yazmaktan kendini alamadığını anlatmıştı. Bu, o zamana göre gerçekten müthiş bir cesaretti (Bizim dönemde de sürüyordu bu yasak maalesef.).

Bir de anısını anlatmıştı Selma Hanım: Bir gün babası kahveden eve büyük bir öfke ile gelmiş. Durmadan soluk soluğa; "Ne günlere kaldık. Gökyüzü üstümüze çökecek. Dünya batacak. Bugün gavede gazetede çıkan bir gadının şiiriymiş, onu okudular. İnanamadım, utancımdayan, öfkemden oturamadım. Hiç utanma sıkılma galmaı gadınlarımızda da..." diye esip yağdııkça, Selma ve Pembe gözgöze geldikçe gülüp yakayı ele vermemek için odalarına koşmuşlar; çünkü şiir Pembe Marmara'nın takma adla yayınladığı şiirlerinden biriymiş.

Şiiri

1940'lı yılların ilk ve önde gelen şairlerinden biriydi Pembe Marmara. "Hececi Şairler", "Kadın Şairler" diye anılan, ilk, öncü dört kadın şairimizden biridir. Diğerleri Urkiye Mine Balman; ki ilk kadın şairimizdir, Emine Oktan ve Necla Salih Suphi.

'40 Kuşağı Şairleri' diye de dörtlü grup içinde şiirleri en çok Kıbrıslılık taşıyan bir şairimizdir Pembe Marmara. *I. ve II. Demet Şiir Seçkinleri*'nden yayınlanan şiirleriyle adını duyurmuş, Nihat Sami Banarlı'nın teşvikiyle Türkiye'de özellikle de *Yedigün* dergisinde şiirleri yayınlanmıştır.

Türkiye'li şairlerle mektuplaşmış, arkadaşlıklar geliştirmiş ve bunlardan bir tanesiyle -Ümit Yaşar Oğuzcan'la nişanlanmaya dek varacak güzel bir de aşk ilişkisi geliştirmiştir.

Bunlardan Örnekler: Kalender adıyla "Gülen Gaye'ye ithaf" alt başlığıyla "Bir Şair Gördüm" diye çıkan şiirlerinden:

İsmini sordum evden, dediler "Gülen Gaye"
Dedim "İşte Kalender", çok güzel bir sermaye
yazmak için şiir, kalem aldım ele
dediler, şaire yaz, çok güzel bir mersiye.
Yapmam bunu dedim, çünkü o benden üstün
Gücenir belki bana yeşil yurdun şairi...

İstanbul... Aşiyen... A.V. Bingöl'den:

23 Nisan 1957...
Yeşil Ada'nın Pembe Kızına:
Dostlar çiçekli hatıralarsa
Sen de o bahçede bir "pembe gül'sün
Dilerim her zaman bahtına gülsün
Ne kadar mutluluk ve sevgi varsa.

Daha örnekleri var ama, biz çok temiz bir aşk yaşadıkları ve birbirlerine hiç görmeden sadece mektuplarla ve birbirlerine yazdıkları şiirleriyle bu büyük aşka başladıkları, iki güzelim insanın, Pembe Marmara ve Ümit Yaşar aşkının tanıklığını sunalım sizlere iki şiirle:

YAŞAMAK NE TATLI !

"Ümit Yaşar Oğuzcan'a"

.....
Bahar kokuyor her yan oh! ne tatlı yaşamak!
Derdim yok tasasızım kuşlarla kardeşim bak
Bugün dünden neş'eli yarın hergünden tatlı
Bahar kokuyor her yan oh! ne tatlı yaşamak!...
(s.80)

Bazen mutsuzluğa kapılarak aralarındaki uzaklığa isyan eden:

SEVGİLİ'YE

Günler yine öyle geçmekte sensiz
Ömrüm beklemekle geçecek belki
.....

Yılları yıllara bağlasan bile
Derdimle sarmaşıp çağlasam bile
Bir ömür boyunca ağlasam bile
Seni hayal etmek öyle güzel ki..
Ömrüm beklemekle geçecek belki!...(s.69)

Dolu dolu yaşıyordu bu aşk. Ve Ümit Yaşar Oğuzcan'ın mektup ve şiirleriyle de besleniyordu:

YAŞAYAN ÖLÜ..

Bir ölü gelecek evine yarın!
Gözlerinde yarım kalmış arzular,
Dalıp hayaline hatıraların
Duracak kapıda sabaha kadar

Siyahlar giyin de, pencerene çık
Aç kapıyı, korkma yabancı değil
Bir ölü ki, yaşıyor, gözleri açık!

Ölüm seni sevmekten acı değil
Aradı bu ölü hayatı sende
Öldü artık. Sevsen de sevmesen de...

Ümit Yaşar Oğuzcan

Altına da bir not düşülmüş bu şiirin 'Bu şiir senin için. Seni unutmadım. Hayattaysan, iki elin kanda da olsa. Bana yaz.'

Evet, oysa sevdiği kadının sadece iki eli değil, asıl da "yüreği" kandıydı. Seneler sonra Selma Yusuf'un bana anlattığına göre, o zamanın şartlarında çok zor olan Türkiye'ye gitme yanında, bir erkeğin kalkıp da Kıbrıs'a sevdiği kızı görmeye gelmesi mümkün değildi. Ama, ferman dinlemeyen yürekler bu aşkı besleyip büyütmeyi sürdürüyor ve sonunda, Ümit Yaşar'ın bir kitabın içeriğini oyarak yerleştirdiği yüzükle kendi aralarında nişanlanıyorlar. Baba, bunu öğrendiğinde evde kıyametler kopuyor. Kızına etmediğini bırakmıyor ama, o delifişek, o gözünü ve yüreğini budaktan değil, dikenden bile sakınmayan kız; Pembe Yusuf yemeden içmeden kesilince baba en büyük abiyi İstanbul'a gönderiyor, Ümit Yaşar'ı görsün ve eğer gözü keserse, bu başlangıç evliliğe varabilsin diye. Abi gider ama giderken yükü umut iken dönüşte taşınamayacak bir acı ve hüsrandır. Karar verilmiştir: Ümit Yaşar'la bu evlilik asla olamaz; çünkü güzel ve değerli kızları Pembe'ye göre değil damat adayı. Ümit Yaşar çok kısa boylu ve kekemedir!..

Dünyası yıkılır Pembe Marmara'nın. Aylarca ağlar, yemeden içmeden kesilir ama verilen karar kesindir. Öyle gönül mönül de dinlemez. Pembe Marmara; sadece yemeden içmeden kesilmekle kalmaz, Ümit Yaşar'a mektuplarını da keser. Selmanıma göre o çok sevdiği insana, ailesinin değer yargılarına bildireceğine yüreğine taş basmayı yeğler. Ümit Yaşar'ın mektupları kesilmez-yukarıya aldığımız da bu son mektuplardan biridir. Ama sonuçta her ikisi de yüreklerinde kocaman bir acı ile yaşamayı öğrenirler.

Pembe Marmara sonuçta kanserle noktalar hayatını. Ama, yıllar sonra evlendiği Dr. Sedat Baker'in de bir cinayete kurban oluşunun acısını da yaşayarak. Dünyada 58 yıl kalabilmiş, kimbilir daha neler yazabileceği bir olgunluk döneminde...

Sanırım onun en büyük mutluluğu tek evladı Ulus'tu. İyi ki onun erken ölümünü de yaşamadı diyemiyorum, çünkü her ikisi içinde çok erken bir ölümdü.

Ulus'un da minicik bir çocukken annesi için yazdığı bir şiir var:

Benim güzel anneciğim.
Beni sen büyüttün
Ben seni hep sevdim, seveceğim
Şimdi büyüdüm, eskiden çok küçüktüm...

Yaşamın taa içindeydi...

Pembe Yusuf Marmara yaşamın taa içindeydi her zaman... Acıda da, tatlıda da... Hüzünde de, neşede de...

Onun için buranın yaşam, taşlama, yengi, ironi ama bir o kadar da yaşama sevinci, sıcak, insancıl, hoşgörü ve sevgi yüklü şiirler bırakmıştır arkasında.

DÜN.. BUGÜN !..

Dün bir kuştum neşeli
Hatta deli
Düşüncem yoktu
Her şey benimdi o zaman ... (S.48)

Şiirde bireyselliğe de dönük ve toplumsal hiciv örneklerini vermiş ilk şairlerimizdendir:

BİZİM EV

Anam Çarşamba karısına benzer
evin içinde
Babam iki karış boyu bir markuddi
Çocuklar sümüklü alına sanki
Ablam alık
Ben tımarhanelik! (s.38)

Bazen sevgi, bazen korku ve acıyla ama hep aşırı bir duyarlılıkla yaşamış ve yazmıştır....

BEN DELİYİM !

Haberiniz varmı?
Ben deliyim!
İnanınız dostlar
Ben deliyim!
Deli olmasam
Yaşayamam
Ne onun kara gözü
Ne de tatlı canım için yaşıyorum
Ben deliyim! Ben deliyim! (s.22)

Evet, kurallardan bunaldığında, toplumsal değer yargılarını benimsemekte zorlandığında, bir süre işi deliliğe vursa da sonunda ilgileri, toplumdan-bireye, kalabalık insanlardan-yalnız insanlara, yalnızlığa kaymıştır.

Ve sonuçta.... hep muzip ve bilgece baktığı hayatın ona taşıdığı acılarla yakın çevresine kapanarak sona erdirmiştir hayatını.

ŞİKAYETLERİM I

Doğdum
Anam
Babam
Kardeşlerin öldüler
Belki yüzüm güler
diye
Sevdim
Sevdiğimi elimden aldılar... (s.12)

Dr. Sedat Baker'le evlenerek Türkiye'ye yerleşmiş fakat hastalanınca Kıbrıs'a dönerek, kendi çok sevdiği toprağına rahat, ebedi uykusuna dalmıştır: ki hasta dönemlerinde yazdığı dizeler onun yüreğindeki hasreti ve özlemi dile getiriyordu:

GİDERİM !.

...
Ufuklar kapkara dünya bana dar
Ömrümde bulmadım hiç gönlüme yar
Vatanım, al be beni kollarına sar
Yıllar var seninçün ağlar giderim!. (s.107)

Son veda şiiri:

MERDİVENLER

Rüyalarıma giren
Hülyalarımı saran
Işıkları pırl pırl yanan
Bir aleme ulaşmak
Sokaklarında dolaşmak
Parklarında gezmeğe gayem
Hem
Öldükten sonra da
Yaşarım belki...
Siz söyleyiniz beni sevenler... (s.5)

Evet, öldükten sonra diyor ama onun gibi varlığıyla dünyaya itekim 8 Mart 2007 tarihinde, Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi (KAEM) ve Gazimağusa Belediyesi'nin ortaklığıyla düzenlenen Kadınlar Günü etkinliklerinde 'Pembe Marmara'nın Anısının Yaşatılması' gayesiyle, DAÜ Kütüphanesi'ndeki Kıbrıs Kitapları Köşesi'ne Pembe Marmara'nın bir fotoğrafı konmuştur.

Çok Farklıydı...

Çoğu zaman benim için özel olan şair yazar ve diğer sanatçılarla olduğu gibi uzun uzun düşünürüm/sorgularım. Neydi benim için Pembe Marmara'yı çok özel kılan? Defalarca okuduğum şiirlerinde, hep aynı şeyi hissettiriyor bana: Bir ruh üşümesini. Ve yine şunca yıl sonra onu tanımak bahtiyarlığına ermiş biri olarak düşünüyorum da. Aile bireylerinden topluma, sevdadan-nefrete. Acaba diyorum 'anlamak ve anlaşmaktan' daha güçlü, gerçek bir ilişkiyi sürekli ve sonsuz kılacak şey 'sevgi' değil midir?

Pembe Marmara gibi kadınlar sevdikleri zaman, gerçekten sevdikleri zaman. Aslında, insan denen varlık sevdiği zaman asıl gerçek, 'insani ilişkilerde' devrimlerin başlangıcı olacaktır.

Hala inanıyorum ki, sevgide, gerçek sevmekte kadın, erkekten kat kat cesurdur. İşte Pembe Marmara öyle bir kadındı. O, severken de, yazarken ve yaşarken de hep cesurdu. Çok az insanın olabileceği kadar cesurdu.

Bana, Pembe Marmara'nın yaşamını özetle dense: Acıya dayanıklı, düzensiz, utangaç ama çok cesur derim. Şiirlerinde ve düz yazılarında hayatının izini sürebiliriz çok rahatlıkla; ki çok az yazar/şair bunu başarabilmektedir; çünkü bir yazarın en önemli eseri hayatıdır.

O belki bilmiyordu tam şuurlu, ama sezgileriyle ve şiirleriyle; zayıf kişi ve toplumların kendi kendilerine yarattığı 'putları yıkmayı' deniyordu. Ülkemizde kök salan ve bir bakıma hala da devam eden 'kişilere tapınma kültürüne' karşı çıkan ilk sanatçı kadınlarımızdandır.

Kendi duygusal aleminde, başta kendisi olmak üzere, 'duygusal putlar' yaratırken bunun bilincine vardığı anda da onları yıkmaya, bir bakıma kendini hırpalamaya, hatta yok etmeye de yönelen bir insan, bir kadındı.

Hayatında onun için önemli dört erkek figürü: Babası, ilk ve çok sevdiği Ümit Yaşar Oğuzcan, kocası Dr. Sedat Baker ve oğlu Ulus oldu.

Hep

İnsanı, insan olmayı özlerdi hep. İnsanın, dünya için yaratıldığı inancı yerine, dünyanın insan için yaratılmış, yaşanılır bir yer olması gerçeğini yaşama geçirmek çabasıyla yazarak, ve hep anlamaya çalıştı insanı, ve dünyayı. Ama anlayamadı. Daha doğrusu 'anlaşmak' her zamanki gibi insanların bir birini anlamalarına yetmedi.

Kırıldı, küstü, sonunda yoruldu ve bıraktı kendini o hep ters çevirmeye çalıştığı hayatın, o koca okyanusun ılık sularına.

Ve sessizce veda etti.

Çok erken veda edip gitti aslında. Ama, onu hiç tanımayanlara dahi sevgi yüklü şiirler bırakarak. Ki o şiirler, hala genç, capcanlı, müzip ve hala insanın içine işliyor.

Son Söz Olarak

Onu şiir akrabam sayıyorum. Hep mutlu oluyorum kendime akraba saydığım şairleri düşündüğümde. Çünkü, doğadan beslenen ağaçların, çiçek ve arıların akrabılığı gibi bizler de akrabayız. O yüzden Pembe Marmara'yı, tıpkı Feride Hikmet, Nilgün Marmara, Virginia Wolf gibi yakın bir akrabam sayıyorum.

Farklıyız kuşkusuz... Olacağız da...çünkü ve eğer: Farklılıklar olmasa 'değişim' nasıl gerçekleşebilir ki! Önemli olan, o farklılıklarıyla sevmek ve elimizi uzatmak, yüreğimizi açmak birbirimize. Birbirimizi bütünlemek, o müthiş 'bütünü' yaratmak için...

Notlar

¹Bu yazı, 3-8 Mart 2008 Kadın(lar) Haftası Etkinlikleri, "Yine Her Yerdeyiz", Kıbrıslı Şair Kadınlarla Buluşma Paneli'de Neriman Cahit'in Pembe Marmara'yı anlatan konuşmasının metnidir. DAÜ-Kadın Araştırmaları ve Eğitim Merkezi (KAEM) ve Gazimağusa Belediyesi, 6 Mart 2008, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs.

Kaynakça

Saygın S. Y. (Ed.) (1986). Pembe Marmara'dan Şiirler. Ankara: Büyük Meclis Gazetesi.

A Woman Full of Life: Pembe Marmara¹

(Yaşamın taa İçindeki Kadın: Pembe Marmara)

Neriman Cahit*

Poet, Writer, Investigative Reporter, and Retired Teacher
(Translation: Mine Kanol)

Pembe Marmara was born on 25th December 1925 in a house on Abdi Çavuş Street, number 12. In her own words, Pembe Marmara describes her birth story as follows:

I'm Pembe Marmara, the third child of my mother, the seventh child and third daughter of my father. When I was born, everybody was buried in complete silence. I was expected to be a boy and a replacement for my brother, who was only seven months old when he died. The silence was so encompassing that I was not even registered. When I was old enough to go to school, I remember my parents fabricating a made-up birth date (25th December 1925) for me by making guesses based on dialogues that went like "She was this much younger than this neighbour's son and that much older than that neighbour's daughter" and I finally received my birth certificate. According to these calculations I am now 54 years old. I'm sick, I have no time and I'm really in a hurry. (Unfortunately, after only a few pages she deserted writing down her memories, which she had begun to do so in 1980).

*Neriman Cahit is the author of "Araplara Satılan Kızlarımız" (Our Daughters who were sold to the Arabs). In her literary career spanning over 4 decades, Neriman Cahit has also been active in journalism, unionism and women's rights movements, and her works were published in various newspapers and journals both in Cyprus and in Turkey. Part of her works has been translated into English, Greek, Hindi, and Macedonian. She is the recipient of more than 15 awards and Press Cards both in domestic and international arena. Cahit's collected works consist of poems (Dugum, Ayseferi Anasu), research articles (KTÖS Mücadele Tarihi, Çocuklarımız ve Cinsellik, Eski Lefkoşa Kahveleri ve Kahve Kültürü), travel articles (Yoluna Buyruk), biographies (Ziya Rizki, Ölümüne Bir Yolculuktu) and studies on women's rights (Kadın, Güldamlası Tarihsel Süreçte Kadın Şair ve Yazarlarımız, Turkish Cypriot Women in Historical Perspective). Neriman Cahit is also a founding member of "Kadın Araştırmaları Merkezi" (Centre for Women's Studies), and has actively participated in the efforts that initiated the bi-communal conflict resolution activities in 1990. She currently works at "Yenidüzen" Newspaper, within the Arts section as an arts consultant and columnist.

I have begun to learn about her life only after she passed away on 31st January 1984. While trying to connect the dots, I have made use of an interview I have conducted with her sister Selma Yusuf (Saygın), also a poet who has posthumously published Pembe Marmara's poetry, thereby fulfilling a long desired dream of her sister.

Her family, who had arrived to the island from Anatolia and whose roots went back to the 1571 conquest, was known as "Sanaçlar". Her father, Yusuf Saraç Hüseyin, who was known as "Bakkal Yusuf" (Grocer Yusuf), came from a wealthy family, was in love with nature and constantly planted trees.

Pembe Marmara studied in Yeni Cami Preschool, Ayasofya Girls' Primary School, Viktorya Girls' High School respectively and afterwards enrolled in Teachers College, becoming a "Primary School Teacher". I first got to know her when she was teaching in Ayasofya Primary School. At the time, I was studying in Teachers College and every time we had a "teaching internship" programme, I begged my teachers to send me to her class. I was fortunate enough to sit in her class a few times and this gave me the chance to observe her and get acquainted with her. I still recall those memories and exemplary experiences with affection.

She did not prefer to talk much about either herself or her poems and her writings. And even though I was very enthusiastic to hear all about them, I had neither the courage nor the experience to get her to start talking. I would only begin to understand later on that her silence was not only due to her modesty but also due to the norms, values and especially the constraints that were imposed upon a "woman" in those days. During such times, where being a writer, a poet, basically being involved in the arts was associated with frivolity, looseness and moral decline even for men, was an incomprehensible pursuit for a woman.

Consequently, during the interviews conducted with Selma Yusuf years later, she mentioned that Pembe used various pseudonyms including "Nevin Nale, Gülen Gaye, Lafazan, Meçhul, Funda, and Fırtına". However, even hiding behind such pseudonyms was not adequate to ease her fears and concerns. In addition to the fears she had associated with her father and her entourage, she was also apprehended by the fact that under British Colonial Administration there was a writing ban on public servants, which meant that if they found out, she could be dismissed from her post immediately. Nevertheless, despite all, she could not refrain herself from writing. This was an astoundingly courageous thing to do during that era (Unfortunately, this ban was still being implemented even in our time).

Regarding this issue, Selma Hanım also shared an anecdote with me: One day, their father came back from the local coffeehouse filled with rage. Immediately, he began to vent: "What have we come to! The world is coming to

an end! Today they read aloud a poem, which was written by a woman. I could not believe it! I was mortified; I could hardly contain my anger. Our women no longer have any decency, any morals, they are shameless..." As their father continued to scream, Selma and Pembe ran to their rooms so as to refrain themselves from laughing out loud when they caught each other's eye: the poem their father was talking about was one of the poems published by Pembe Marmara using a pseudonym.

Her Poetry

Pembe Marmara was one of the first and most prominent poets of the 1940s. She was amongst the four pioneer women of poetry, who were known as "Hececi Şairler" (Poets using the Syllabic Meter) and "Kadın Şairler" (Women Poets). The others were Urkiye Mine Balman; who was our first woman poet, Emine Oktan and Necla Salih Suphi.

Amongst this group, which is also known as '40 Kuşağı Şairleri' (Poets of the 1940s Generation), an element of Cypriotness can be felt most in Pembe Marmara's poetry. She began to make a name for herself after her poems had been published in *I. ve II. Demet Şiir Seçkinleri* and with the urgings of Nihat Sami Banarlı, her poems began to be published in Turkey, especially in the periodical named *Yedigün*.

She corresponded with Turkish writers, and new friendships developed through these exchanges. Amongst these correspondences, a romantic involvement blossomed between her and Ümit Yaşar Oğuzcan², which led up all the way to an engagement.

Here is one of the poems written by Ümit Yaşar Oğuzcan under the name of 'Kalender', with the title "Gülen Gaye'ye ithaf" (Dedicated to Gülen Gaye) and subtitle "Bir Şair Gördüm" (I Saw a Poet):[†]

İsmi sordum evden, dediler "Gülen Gaye"
Dedim "İşte Kalender", çok güzel bir sermaye
yazmak için şiir, kalemi aldım ele
dediler, şaire yaz, çok güzel bir mersiye.

[†] Once I asked one of my colleagues from England to have a look at the translated poetry of a Turkish Cypriot friend and perhaps help me with 'fine-tuning'. "I'm sure you've put a lot of effort into this, but I'd rather learn Turkish and read them myself, which would be much easier and more sensible" she replied. Since then, I found translating poetry extremely demanding and an utterly risky endeavor. Inevitably the translated poetry is the transformed or the distorted poetry, if lucky, or even a total deconstruction, and usually an absolute deception. Hoping that, you appreciate our decision to keep the poetry in the original version (Fatma Güven Lisaniler, Editor).

Yapmam bunu dedim, çünkü o benden üstün
Gücenir belki bana yeşil yurdun şairi...
Ümit Yaşar Oğuzcan

Istanbul...Aşyan.. From A. V. Bingöl:

23 Nisan 1957...
Yeşil Ada'nın Pembe Kızına:
Dostlar çiçekli hatıralarsa
Sen de o bahçede bir "pembe gül'sün
Dilerim her zaman bahtına gülsün
Ne kadar mutluluk ve sevgi varsa

Ümit Yaşar Oğuzcan

Of course one can find many other examples, but let us offer you these two poems, as a confirmation of the immense and pure love Pembe Marmara and Ümit Yaşar shared, which had began through the letters and poems they had written, without setting eyes on each other even once.

YAŞAMAK NE TATLI !

"Ümit Yaşar Oğuzcan'a"

.....
Bahar kokuyor her yan oh! ne tatlı yaşamak!
Derdim yok tasasızım kuşlarla kardeşim bak
Bugün dünden neş'eli yarın hergünden tatlı
Bahar kokuyor her yan oh! ne tatlı yaşamak!... (s.80)

From time to time she was filled with despair, resenting the distance between them:

SEVGİLİ'YE

Günler yine öyle geçmekte sensiz
Ömrüm beklemekle geçecek belki
.....
Yılları yıllara bağlasan bile
Derdimle sarmaşıp çağlasam bile
Bir ömür boyunca ağlasam bile
Seni hayal etmek öyle güzel ki..
Ömrüm beklemekle geçecek belki!... (s.69)

They were experiencing their love to the fullest. And this love was being nourished by the letters and poems of Ümit Yaşar Oğuzcan:

YAŞAYAN ÖLÜ..

Bir ölü gelecek evine yarın!
Gözlerinde yarım kalmış arzular,
Dalıp hayaline hatıraların
Duracak kapıda sabaha kadar
Siyahlar giyin de, pencerene çık
Aç kapıyı, korkma yabancı değil
Bir ölü ki, yaşıyor, gözleri açık!

Ölüm seni sevmekten acı değil
Aradı bu ölü hayatı sende
Öldü artık. Sevsen de sevmesen de...

Ümit Yaşar Oğuzcan

This poem was accompanied with a note, which read: 'This poem is for you. I haven't forgotten you. If you are alive, write to me regardless of the circumstances.'

Indeed, the woman he loved was devastated. As Selma Yusuf told me years later, in those days travelling to Turkey was a very difficult undertaking. However, it was equally hard for a man to travel from Turkey to Cyprus to see the woman he loved. Nevertheless, even without seeing each other, the lovers continued to foster their love, and with a ring that came from Ümit Yaşar hidden in a hollow book, this love led up all the way to an engagement. As soon as Pembe's father finds out about the engagement, all hell breaks loose. At first he makes her life a living hell, however realizing how uncharacteristically tormented her daughter has become, he sends her older brother to Istanbul to find Ümit Yaşar and to see whether this man is a worthy match for Pembe. However, Pembe's hopes regarding this trip were soon shattered to pieces. The family made up its mind; Pembe could not marry Ümit Yaşar because he was not good enough for her. Ümit Yaşar was a very short man who stuttered!...

Pembe Marmara was inconsolable. She became grief-stricken and cried her eyes out for days. However the decision made was final and nothing, not even Pembe's situation, could change it. In the following days, Pembe Marmara makes a decision of her own: she stops writing letters to Ümit Yaşar. According to Selma Hanım, rather than explaining him the values her family beholds as

sacred, she prefers to bear her sorrows and keep silent. Despite all, Ümit Yaşar continues to send her letters, the one we see written above is one of the last ones he has written. Gradually, both of them learn to live with a broken heart.

And in the end, Pembe Marmara's life journey comes to an end with cancer. However, during her lifetime she is also forced to endure further pain, when Dr. Sedat Baker, whom she marries year later, falls victim to a murder. At the time of her death, Pembe Marmara was 58. One can only imagine how much more of her work she could have shared with us...

I believe that her biggest happiness was her only son, Ulus. However, I cannot even bring myself to say that she was lucky enough not to experience his early demise, because both died at such an early age.

Here is a poem Ulus wrote for her mother, when he was still a little child:

Benim güzel anneciğim.
Beni sen büyüttün
Ben seni hep sevdim, seveceğim
Şimdi büyüdüm, eskiden çok küçüktüm...

She Was Full of Life...

Pembe Yusuf Marmara lived her life to the fullest, with the good and the bad. She experienced both sorrow and happiness...

It was due to this fact that her poems contained elements of both victory, irony, satire, as well as a will to live, warmth, empathy and love.

DÜN.. BUGÜN !..

Dün bir kuştum neşeli
Hatta deli
Düşüncem yoktu
Her şey benimdi o zaman ... (S.48)

She was one of our first poets to explore both individuality, as well as societal factors in her poems:

BİZİM EV

Anam Çarşamba karısına benzer
evin içinde
Babam iki karış boyu bir markuddi

Çocuklar sümüklü alına sanki
 Ablam alık
 Ben tımarhanelik! (s.38)

Her poems had elements of varying emotions, from affection to fear and pain, but one could always sense the sensibility in her poetry.

BEN DELİYİM !

Haberiniz varmı?
 Ben deliyim!
 İnanınız dostlar
 Ben deliyim!
 Deli olmasam
 Yaşayamam
 Ne onun kara gözü
 Ne de tatlı canım için yaşıyorum
 Ben deliyim! Ben deliyim! (s.22)

At first, to escape the rules and the societal values that she could not internalize, she chose to feign madness and make fun of them, but gradually we observe that she move away from society and crowded groups to observe the individual and lonely people.

And the mischievous and wise attitude she had in life finally faded away with the pains she encountered in her life. At the time of her death, she had distanced herself from even her most immediate friends and family.

ŞİKAYETLERİM İ

Doğdum
 Anam
 Babam
 Kardeşlerin öldüler
 Belki yüzüm güler
 diye
 Sevdim
 Sevdiğimi elimden aldılar... (s.12)

She had settled in Turkey when she had married Dr. Sedat Baker. However, when she got ill, she decided to move back to her beloved land. It is here that she

said goodbye once and for all to this world. Indeed, the poems she wrote while she was sick expressed the longing and yearning she felt for her country:

GİDERİM !.

...

Ufuklar kapkara dünya bana dar
Ömrümde bulmadım hiç gönlüme yar
Vatanım, al be beni kollarına sar
Yıllar var seninçün ağlar giderim!. (s.107)

And her last farewell poem:

MERDİVENLER

Rüyalarıma giren
Hülyalarımı saran
Işıkları pırıl pırıl yanan
Bir aleme ulaşmak
Sokaklarında dolaşmak
Parklarında gezmeektir gayem
Hem
Öldükten sonra da
Yaşarım belki...
Siz söyleyiniz beni sevenler... (s.5)

Indeed, on 8th March 2007, at the Women's Day organized jointly by Famagusta Municipality and Eastern Mediterranean University (EMU) –Centre for Women's Studies, for the cause of "Keeping Alive the Memory of Pembe Marmara", a portrait of Pembe Marmara was placed in the Books on Cyprus corner of the EMU Library.

She Was So Different...

As I do with the other poets and artists that are dear to me, I've asked myself over and over again what was it that made me consider Pembe Marmara to be so special? And the answer to that question is, every time I read a poem of hers, I feel the same thing: A chill down my spine. And as a person who was lucky enough to have met her personally, I think to myself, if it isn't "love", more than

“understanding and being understood”, that makes a real relationship last forever, be it between family members or society at large?

And when women like Pembe Marmara truly love; or in fact, when the creature known as human truly loves, that will be a revolution in human relations. I still believe that women are far more daring than men when falling in love. And as a woman, Pembe Marmara had courage. She was brave in her love, in her writings as well as in her life. Few people had as much courage as she did. If someone asked me to summarize Pembe Marmara’s life, I would say that she was strong, shy, but brave. You can find traces of her life in her work, which is something very few writers or poets succeed in doing.

She might not have been fully aware of it, but with her insight and poetry she was attempting to eliminate the taboos furnished by the weaknesses of the society and the people. She was among the pioneers of the opposition to the ‘culture of idolization’ that has been prevailing in our country.

In the privacy of her own emotional world, she was the sort of woman who would not hesitate to break down any emotional idols that might have emerged either due to her or otherwise.

Her father, her first love Ümit Yaşar Oğuzcan, her husband Dr. Sedat Baker and her son Ulus were the four most significant male figures in her life.

Always

She always had a longing for humanity. She incessantly tried to understand the human nature and the world around her through her belief that the world was created for the human-beings and it needs to be recreated constantly in order to be a liveable space. She wasn’t understood. In fact, ‘getting along’ didn’t suffice for people to understand each other.

She was heartbroken, offended, and finally gave in to the flow of life that she relentlessly tried to revert. And she silently bid farewell.

She departed rather prematurely. But even those who never got to know her are left with her poems that are full of love, forever young, lively, mischievous, and still reaching to the heart.

Final Remarks

I consider her my relative of poetry. I always feel content thinking about the poets, which I regard as my relatives. Because we share a kinship; similar to the

one shared by the trees, flowers and bees, which feed off from nature. Therefore, just like Feride Hikmet, Nilgün Marmara and Virginia Wolf, I consider Pembe Marmara a close relative of mine.

We are indeed different. And we will be...

Because how can there be "change" without differences? The important thing is to love despite of those differences and to open up ourselves to each other, in order to create that perfect "unity"...

Notes

¹ This is the text of Neriman Cahit's speech on Pembe Marmara, which was given in the "Kıbrıslı Şair Kadınlarla Buluşma Paneli" (Gathering of Turkish Cypriot Women Poets Panel) during the 3-8 March Women's Week Events titled "Yine Her Yerdeyiz" (Once Again We Are Everywhere). EMU- Centre for Women's Studies and Famagusta Municipality, 6th March 2008, Famagusta, North Cypus.

² A famous Turkish poet (1926-1984).

References

Saygın S. Y. (Ed.) (1986). Pembe Marmara'dan Şiirler. Ankara: Büyük Meclis Gazetesi.

Eğitimde Bir Kadın Değer: Neriman Cahit¹

(An Esteemed Woman in Education: 'Hocanım', Neriman Cahit)

Zehra Nalbantoğlu*

Okutman

Bir hayatı, bir değeri, o olmasaydı eksik kalacaktık dedirtebilen, eserleriyle, hayatın farklı alanlarındaki mücadelesiyle, yürüdüğü yolu kayda, kayıtlara değer bir yol yapan yazar, şair, gazeteci, araştırmacı, ve öğretmen sevgili Neriman Cahit'i anlamaya çalışmak ve yürüdüğü o uzun yolu sizlerle paylaşmak dün, bugün ve yarın için toplum, eğitim ve kadın adına hem anlamlı hem önemli. Yürüdüğü insanlık yoluna olan inancı, kararlılığı ve buna bağlılığından vazgeçmeyerek Neriman Cahit değerine ulaşması, cesaret gerektirir ve cesaret olmaksızın bağlılığımız, sadakatimiz uyumculuk halini alır. Neriman Cahit'i kendi tarihi içinde gösterdiği cesaretle adımlarından dolayı, sevgi ve saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum. Neriman Cahit'i kendini anlatışı ve benim onu anlayışımla birleştirerek sizlere anlatmaya çalışacağım.

Neriman Cahit için hayatı fark ediş ve bu fark edişle hayata karşı yüklendiği sorumluluklar erken yaşlarda başlar:

Fakir bir köy çocuğuyum ben, dünyayla erken yüzleşmek anlamına gelir bu. Eşitsizliğe, haksızlığa, adaletsizliğe, erken tanıklık anlamına da gelir. Tanıklığımı sıradan gözlemler olmaktan çıkarıp bir bilince, bir duyarlılığa dönüştürmeyi erken öğrendim. Muhelif olmanın ilkin bir duyarlılık olduğunu ta o zamanlar anlamış olsam gerek (Afrika Gaztesi, 2011:2).

Çocuk Neriman, Köroğlu'ndan, Bolu Bey'inden henüz haberi olmayan Neriman, çocuk yaşta yüklendiği bu ağır yükü, Kırnı köyünde çınarlara ve dağlara kaçarak, börtü böcekle, "dağlar benimdir, herşeyiyle benim" diyerek, özgürce birlikte koşup oynadığı uyuduğu dağ keçileriyle çocuk Neriman'ı yaşatmaya yaşamaya çalışır. Köylünün, kız çocuklarının okula gitmesini tasvip etmemesi, bir de yokluk onu çok zorlar ama yılmadan, kendi tabiriyle *deliler gibi* çalışarak, çağdaş, asi bir yürek ve bilinç geliştirir. Bu şartlarda ancak okuyarak öğrenerek bilinçlenerek varolabileceğimi sezmem uzun sürmez der. *İkinci Hamur* (2006)

* Zehra Nalbantoğlu, Okutman, Yabancı Diller Okulu, Modern Diller Birimi, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs. E-posta: zehra.nalbantoglu@emu.edu.tr

kitabında Tıbbiyeli bakkal Ali Korun'la yaptığı röportajında aktardığı kısa bir anısını paylaşmak istiyorum. Liseye girmek için o yıllarda 'duhum imtihanı'ndan geçmeniz gerektiğinden bahseder Neriman Cahit ve o sınavda 'Yeni dünya nedir?' sorusuna 'Amerika' demek yerine, 'bir meyvedir' demiş ve *ödü kopmuştur, bu hata onu bırakacak sınavdan geçemiyecek diye*. Bu masumane 'yanlışlık' aslında içinde gizli bir başkaldırı ve cesaret içerir (Cahit, 2006).

1958 yılında öğretmenliğe başlar. İnsanı köylerde tanır, köylerde sever. Doğayı tanır, bir avuç toprağın kıymetini öğrenir. Köy kadınlarının acılarıyla dolu yaşamını, onlarla birlikte yaşar. Önemsemeyen, horlanan, evde bir eşya kadar bile değeri olmayan kadınların ve kız çocuklarının acılarıyla yoğrulur.

Bu deneyimleri onun toplumsal depreme görgü tanığı olmasını sağlar. Neriman Cahit, öğretmek ve öğrenmenin içiçeliğiyle atmaya başlar artık adımlarını. Asi ve ne yaptığını bilen yüreğiyle, öğrencilik yıllarında *yaşa kraliçemiz* marşını söylemeyi hep reddeder. Öğrencilerine, Türkiye'den, Türk Bayrağı'ndan bahsettiği ve 23 Nisan günü '*çocuklar bugün sizin bayramınız, bunu size Atatürk armağan etti*' dediği için İngiliz Marif Müdürlüğünden ilk ihtar alır ve mesleğinin süresinin büyük bir bölümünü en zor şartlarda köylerde geçirir. Bu ihtar onu durdurmak ve sindirmek yerine, daha insanca yaşam hakkı için başkaldırmaya ve faal sendikacılığa iter. O günlerden bugüne uzanan sendikal mücadelenin önemini de şöyle vurgular bizlere: Bugün ilkokul öğretmenlerinin sahip olduğu hakların bir kısmı bizim neslimizin verdiği uzun ve özverili kavgasında yatar.

Bir kadın olarak başkaldırı sadece mesleğinde değil, evden başlayarak yaşamın her alanında bir bütün olmalı ve Neriman Cahit için de öyle olur ve hiç yetmez çünkü öğretmen olmak sadece sınıfına, öğrencilerine karşı değil topluma karşı da bir sorumluluktur. Yetmediği için şiir olmaya başlayan hayatını, şiir olarak dökmeye başlar kelimelere kağıda. Yetmediği için, öğretmenlikten gazeteciliğe geçer. Otuz yılı aşkındır kendi tabiriyle *zevkle ve heyecanla* yapar bu mesleği. Beşparmak, Nacak, Hürsöz, Bozkurt, Öncü, Söz, Demokrat, Ortam gazetelerinde yasaklardan dolayı çoğu zaman takma adlarla yazılarını yazar. Şimdi Yenidüzen gazetesinde yazmaktadır.

Bu inanç ve yılmayan emeği, ona birçok ödül getirir: Türkiye'den *Nokta* dergisi 'Doruktakiler-1992,' 'Hümanist Enternasyonal' ve Cambridge Uluslararası Biyografi Merkezi'nden *Ömür boyu başarı Ödülü* gibi ve hala içini *sımsıcak eden* bir onur olarak gördüğü Kıbrıslı Rum ve Türk Kadın Sivil Toplum Örgütlerinin seçtiği, gençlere örnek olacak üç Türk ve Rum kadından biri olduğu ödülü (Cahit, 2006).

Gazeteciliği, köylerdeki öğretmenliği ve KTÖS mücadelesini onu eğiten üniversiteler olarak tanımlar. Bunların yanında, 1990larda başlayan ve süren *iki*

toplumlu anlaşmazlıkların çözümü çalışmalarına katılarak kendini kadın, sendikacılık, barış ve sorunları çözme konusunda geliştirir, sayısız araştırma, röportaj, incelemeleri ve şiir kitaplarıyla topluma bir pencere açmayı başarır (Cahit, 2006).

Bugün kadın, gerek eğitimde, gerek işte, evde, gerekse farklı alanlarda daha iyi bir noktaya gelmeyi başarabilmişse, bu bizden önceki kadınların, Servet Dedeçay, Neriman Cahit gibi bir değer olan kadınların geçmişte yaptığı mücadelelerinden dolayı gelmiştir. Onlar olmasaydı, bugün bugün olmazdı... İnsan, hataları ve başarılarıyla insandır. Neriman Cahit de bir insan, bir kadın. Hatalar mutlaka yapılır ama hatalar başarıların değerini küçültmez, küçültmemeli, başarılar gölge etmemeli ama hatalardan da öğrenilmeli. Öğrendiklerimizi şimdiye taşıyabilmeli. Öğretmenlik ve öğrencilik birbirini besleyen ve hiç bitmeyen bir süreçtir. Öğretmen kendinden başlayarak çocukları, gençleri, toplumu yetiştirir. Öğretmen, insan olma ve kalma yolunda artı ve eksilerimizi ve ev ödevlerimizi bize söylemesi gerektir. Bizi kendini de içine alarak gerçeğimizle yüzleştirendir.

Sevgili değerimiz Neriman Cahit'i, bizi farkındalığa ve bilince ulaştıran öğretmenliğini ŞİMDİKİ zamanın aynasında yansımamıza hep birlikte bakmaya çağırmasını çok isterim. Nerden nereye geldiğimizi unutmamak ve ŞİMDİ hep birlikte ne yaptığımızı tüm çıplaklığıyla görebilmek için. Bizler, yetiştirenler, kendimizi de yetiştirmenin hiç bir zaman bitmeyeceğini ancak aynaya bakmaktan vazgeçmeyerek anlayabilmek için.

Onlara teşekkürü, ancak onları anlayarak, onlardan öğrenerek ve neyi yapıp neyi yapmadıklarını ya da yapamadıklarını çalışarak, onların bıraktığı yerden devam ederek edebiliriz, böyle bir teşekkürdür onların dileği, böyle bir teşekkürü hak ediyorlar.

Böyle bir teşekkür edebilmek için cesaret, inanç ve emekle çalışıyoruz ve çalışacağız. Bu da bizim andımız olsun.

Kadınım

Kadınım...

İlk incir yaprağı

Yere düşeli beri

Nenem-anneme

Annem-bana

Ben-kızıma

Hep aynı yalanı söyledik

....
Tekrar tekrar binlerce
Yalan, ihanet, bekaret ve hakaret
.....

Yanıt yok
Yankı yok
.....

Sabır sabır
Boyumda bir taş
Ağır mı ağır
.....

(Cahit, 2000)

I
Aynalar kırıldı...Kırıldı aynalar
Bir dolu yağmur yağdı...Durdu...
Kadınlığım... Çocukluğumdu...
(Cahit, 2000)

II
Artık ben
Paylaşılan bir mal değil
Senin yarattığın paylaşım kavgasında
Hakkını arayan bir insan olacağım...
(Cahit, 2000)

III
Kocaman bir ateş yaktım
Bütün tabuları...
Bütün yasakları...
Ve bu sistemi yakacağım
Sonra kendimi ve seni...
Bir Anka kuşu gibi
Yeniden doğmak için...

Yeniden,
Eşit, özgür ve birlikte
Doğmak için...
İnsan olmak için
İnsan...

Gel birlikte yürüyelim...
Karşımda değil yanımda ol...
(Cahit, 2000)

Yanımdayız...

Notlar

¹Doęu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi'nin düzenlediği 'Eğitimde Kadın Emeği Paneli'nde Zehra Nalbantoğlu tarafından yapılan sunumun metni. 19 Ekim 2009, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs.

Kaynakça

Cahit N. (2000). Anasu. Lefkoşa: Ateş Matbaacılık.

Cahit N. (2006). İkinci Hamur. Lefkoşa: Işık Kitabevi Yayınları.

Afrika Gazetesi (Pazar Eki) (9 Ocak, 2011). Neriman Cahit: 'Vicdan öldü, merhamet öldü, Lefkoşa öldü'. *Pazar Eki*, Yıl 5, sayı 300: 2-3.

Akdenizli Kadının Şiire Yansıması: Neriman Cahit¹

(The Reflection of the Mediterranean Woman in Poetry: Neriman Cahit)

Aktaç Altıok*

Şair

Bugün en zor ve tehlikeli konuşmayı sanırım ben yapacağım. Hakkında konuşacağım kişi, gerek sanatçı kişiliği, gerek siyasal duruş ve yaklaşımları ile farklı olmayı başarmış ve kendi tanımıyla 'ÖTEKİ' olabilmiş bir zor insan.

Ben O'nu şair olarak tanıdım. Eğitimcilik, gazetecilik; bunlardan da yüzünün akı ile çıktığı açık. On'u aşmış kitabının sadece üçünün şiir kitabı olması benim ve Kıbrıs şiirinin şanssızlığı diye düşünüyorum.

Şiiri

Şiiri kadın kokar. Sözcüklerin kurgusundan, söylenenin biçimine; özlem duyan, hayal kuran, direnen ve kavga eden Akdenizli kadının şiire yansıması.

Bu ülkede yazmak, üstelik şiir yazmak gerçekten cesaret ister. Yazma dili ile konuşma dili arasındaki korkunç çatışma, yazacak olana çift kişilik dayatır neredeyse! Neriman Cahit bu çatışmayı şiirinde aşmış görünüyor.

Güçlü bir şiir. Rengi gri. Kokusunu söylemiştik zaten; kadın kokulu. Ancak bizimki gibi az gelişmiş ülkelerde sık rastlanan, politikanın poetikanın önüne geçme tehlikesi!

Haklı bir öfkenin beslediği; fakat, kontrol altında tutulması gereken bir atak. Nesimi'yi yakan, Pir Sultan'ı aşan, Mayakouski'yi intihara sürükleyen türden bir tehlike değil bu. Ya da taraf olmanın onuru ile ilgili de değil. Tehlike, sanatsal yapının, söylem biçimindeki estetik kaygı.

Sevgili Neriman Cahit biliyorum bunun farkında fakat taraf olma isteği ile bu sıkıntılar yaşadığı şiirde. Neriman Cahit'in şiirini eleştirmek benim haddime değil, ben sadece O'nun bir okuru olarak bende yansımasını paylaştım sizinle.

Evet, Neriman Cahit Akdenizli, Kıbrıslı, sonradan Şehirli. Kokusu kadın tüten, özlem duyan, hayal kuran, direnen, kavga eden, yapısı güçlü, rengi gri bir şiirin şairi.

* Aktaç Altıok, Kıbrıslı şair, *Çıkılmamış yolculuklara* (2006) isimli şiir kitabının yazarı.

Notlar

¹ Bu yazı, 8 Mart 2008 "Yine Her Yerdeyiz" Kadın(lar) Haftası Etkinlikleri çerçevesinde Doğu Akdeniz Üniversitesi-Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi (KAEM) ile Gazimağusa Belediyesi'nin dzenlediği, *Kıbrıslı şair Kadınlarla Buluşma Paneli*'nde kendisi de bir şair olan Aktaç Altok'un şair Neriman Cahit'i anlatan konuşmasının metnidir. 6 Mart 2008, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs.

Çalışmaları Kimliğinin Önüne Geçen Kadın: Servet Sami Dedeçay¹

(A woman whose work supersedes her own self: Servet Sami Dedeçay)

Mesude Atay*

Akademisyen

Günümüzde neredeyse mumlu arar olduğumuz bir insan profilini anlatmak bana şu anda bir kadın olarak, bir akademisyen olarak gurur vermektedir. Elbette bu gururu hak etmek aldığım sorumluluğu olabildiğince hak ettiği şekilde yerine getirmekle gerçekleşecektir.

Yaşama bu kadar çok çalışmayı sığdıran ve çalışmalarını kimliğinin önüne geçiren bir insanı anlatmak hiç de kolay değil benim için. Çünkü günümüzde, çalışma ve ürün odaklı bir yaşam sürmek, popülizmden sakınmak neredeyse geçerliliğini kaybeder oldu. Dedeçay, kendisini eserleriyle keşfetmeye davet ediyor.

Dr. Servet Sami Dedeçay ismi, öncelikle Kıbrıs eğitim tarihinde ilk üniversite olan "Lefkoşa Özel Türk Üniversitesi"ni, 1972 yılında kuran kişi olarak kendisini hatırlatmaktadır.

1929 yılında Lefkoşa'da doğan Dedeçay'ın, eğitim hayatı çok zengin olup, aynı zenginliği çalışmalarına taşımıştır.

İlk ve orta öğrenimini Larnaka'da Amerikan okulunda tamamlamıştır. Daha sonra 1960-68 yılları arasında Paris Üniversitesi'nde, Hukuk Fakültesi'nin Kriminoloji Penoloji bölümünde doktorasını da tamamlayarak mezun olmuştur.

Doktora çalışmasının hemen ardından 1968-72 yılları arasında Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde uzman olarak görev yapmıştır.

Kişisel imkanlarını kullanarak ilk Kıbrıs üniversitesi olan "Lefkoşa Özel Türk Üniversitesi"ni 1972 yılında Kıbrıs'a döndüğü zaman kurar. Bir süre öğrenim yapılan bu üniversite de mezun verildikten sonra, Araştırma Üniversitesi kimliği ile çalışmalar yürütülmüştür. Çalışmaların çoğu Lefkoşa Özel Türk Üniversitesi basımı olarak yayın dünyasına kazandırılmıştır.

* Doç. Dr. Mesude Atay, İlköğretim Bölümü, Eğitim Fakültesi, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs. E-posta: mesude.atay@emu.edu.tr

Sosyal bilimler üzerine çalışmaları olan Dedeçay'ın, Kıbrıs Kültürü'nü belgeleyen 22 kitabı bulunmaktadır. Farklı konularda yazdığı çok sayıda makaleleri de bulunan Dedeçay; İngilizce, Fransızca, Farsça ve Rumca bilmektedir.

Dedeçay'ın eserlerine bakıldığında çok geniş bir konu yelpazesi görmek mümkün. Ancak çalışmaların yoğunluğu iki ana konu etrafında toplanmaktadır: 1) Kıbrıs Türk Kadını 2) Kıbrıs'ın doğası ve doğanın sunduğu zenginlikler. Böylece Dedeçay'ın, kadın hakları savunuculuğu ve çevreci kimliklerinin varlığından söz etmek mümkündür. Çalışmalarından bazılarını sıralayacak olursak;

- Kıbrıs'ta Türk işçilerinin sendika kurma faaliyetleri (1918-1959 arası anlatılmaktadır.)
- Kıbrıs'ta Tütün Ziraatı, Tütün Ticareti ve Sanayi
- Viktorya İslam İnas Sanayi Mektebi ve Kıbrıslı Türk Kadınının Hakları
- Kıbrıs Bibliyografyası
- Nazım Ali İleri: Hayatı ve Eserleri
- Kıbrıs'ta Kümes Hayvanı Besleyiciliği ve Ticareti
- Kıbrıs'ta kokulu bitkiler ve bunların ihtiva ettiği kokulu yağlar ve sağaltıcı özellikleri (3 ciltlik bir çalışma).
- Kıbrıs'ta Balık Çiftliği ve Balık
- Deniz Süngeri
- Tuz Gölleri
- Kıbrıslı Türk Kadınının Eğitim Aracılığı Sayesinde Dinsel Mutaasıplıktan Sıyrılıp Çağdaş Hak ve Özgürlük Kurallarını Kabullenışı (3 Ciltlik Bir Çalışma).

Bu çalışma Dr. Dedeçay'ın son dönem çalışmasıdır. Birinci cilt, *Viktorya İslam İnas Sanayi Mektebi ve Kıbrıslı Türk Kadınının Hakları* adlı çalışmadır. Bu eser çok güçlü bir arşiv, biyografi ve sözlü tarih çalışması ile ortaya çıkmıştır. Dr. Dedeçay'ın kaynak kullanımında ki titizliği dikkat çekicidir. Bu nedenle Kıbrıs Eğitim Tarihi ve bu tarihte Kıbrıs Türk Kadını'nın eğitim tarihinde temel bir eser özelliği de taşımaktadır.

1902 yılında kurulan Viktorya İslam İnas Sanayi mektebi ile başlayan Kıbrıslı Türk Kadını'nın eğitim serüvenini 1979 ve günümüze kadar kronolojik bir formda bu eserde görebiliyoruz. Kitabın ikinci bölümünde, Osmanlı döneminden başlayarak günümüze kadar Kıbrıslı Türk Kadını'nın değişimi giysiler üzerinden analiz edilmektedir. Diğer taraftan bu bölümde, Kıbrıslı Türk Kadınları'nın sosyal yaşantıları, sivil toplum kuruluşlarına katılmaları ve STK kurma çabaları, Tiyatro ve Edebiyata emeği geçenler Dedeçay tarafından kaleme alınmıştır.

Aynı temanın ikinci cildi olan kitabın adı ise *Değişik Alanlarda Kendi Çabalarıyla Başarı Zirvesine veya Onun Yakınına Ulaşabilmiş Bayanların Özgeçmişleri*. Dr. Servet Sami Dedeçay bu eserinde de başarılı Kıbrıslı Türk Kadınlarını aşağıdaki çalışma alanlarına göre ele almış ve değerli bir arşivi kadın çalışmalarına kazandırmıştır. Söz konusu bu alanlardan bazıları; politika, hukuk, sağlık, spor ve müziktir.

Dedeçay çalışmasında özgeçmiş formatı kullansa da, her bir özgeçmiş Kıbrıs tarihi ve kültürü ile ilgili çok önemli ipuçları da vermekte ve Kıbrıslı Türk Kadınının bugün elde ettiği ve edebileceği statü ve değeri ortaya koymaktadır. Bu arada bu çalışmanın III. cildi de yayına hazırlanmaktadır.

Dr. Servet Sami Dedeçay'ın çalışmaları, ortaya koyduğu eserleri kendisi ve en önemlisi akademik dünyadaki duruşu benim ve eminim ki pek çok kişinin onunla ilgili merakını artırmaktadır. Onun hakkında yapılacak derinlemesine bir biyografik çalışmanın değer bulacağını söylemeden geçemeyeceğim. Huzurlarınızda Dr. Servet Sami Dedeçay'a sağlık diliyor, kazandırdıkları için tüm kadınlar adına da teşekkür etmek istiyorum.

¹ Bu yazı Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi'nin (KAEM), 19 Ekim 2009'de düzenlediği "Eğitimde Kadın Emeği Paneli"nde, Mesude Atay'ın eğitmeni ve araştırmacı yazar Prof. Dr. Servet Sami Dedeçay'ı anlatan konuşmasının metnidir. Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs.

Kuzey Kıbrıs Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Kaynakçası (..-2010)

Bibliography of Gender and Women's Studies in North Cyprus (..-2010)

(alfabetik sıraya göre sunulmuştur/in alphabetical order)

Makaleler/Articles

1. Aliefendioğlu H. & Arslan Y. (2011). Don't take it personally, it's just a joke: The masculine media discourse of jokes and cartoons on the Cyprus issue. *Women's Studies International Forum*, 34(2): 101-111.
2. Aliefendioğlu H. (2007). Kıbrıs'ta kadın/toplumsal cinsiyet çalışmaları ve kadın hareketi üzerine bir değerlendirme. *Journal of Cyprus Studies*, 13(33):127-141.
3. Alparslan E., Karahoca D., Karahoca A., Uzunboylu H. & Özçınar Z. (2010). Gender differences between theoretical and practical achievements of CS students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2: 5788-5792.
4. Aktaş U. Z. (2011). Kadın çalışmaları ile ilgili Notlar ve Raporlar: Medyada Cinsiyetçilik: Kuzey Kıbrıs basınında toplumsal cinsiyeti okumak. Doğu Akdeniz Üniversitesi, İletişim Fakültesi medya izleme çalışması. *Kadın/Woman 2000*, 10(1): 79-82.
5. Angelos C. (2008). The sex trafficking of women within the European Union: Sweden, the Netherlands and the Cyprus. *Cyprus Center of European and International Affairs*, Paper no 2001-01. Available at: http://www.cceia-old.unic.ac.cy/pdf_files/Angelos%20Constantinou%20Sex%20Trafficking%20%202008-01%20January.pdf.
6. Aybay Y. (2006). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Kadın Gazetecilerin Konumu. *Küresel İletişim Dergisi*, 1:1-24.
7. Aziz. A. (2000). Kitap Tanıtımı. Kıbrıs Türkünün değişim ve gelişiminde Kıbrıs Türk Kadın Dernekleri. Uzman-İnan B. & Atalay M. (Eds.). *Kadın/Woman 2000*, 1(1):137-141.

8. Bailie İ. (2006). Kıbrıslı Türk Kadın Gazeteci Profili. *Küresel İletişim Dergisi*, 1:1-22.
9. Bailie M. & Azgın B. (2011). Disturbing the peace: Gender, journalism and the Cypriot press. *Journalism Studies*, (Forthcoming/ in First), 1-16.
10. Balleyguier G., Majunow B., Godeau-Rebieres M. H., & Mertan B. (1994). Types d'attachement et étroitesse du lien Mère-Enfant: Comparaison de trois milieux sociaux. In Deleau M. & Weil-Barais A. (Eds.), *Le développement de l'enfant: Approches Comparative*. Paris: PUF (Coll. Croissance de l'enfant, Genèse de l'Homme): 223-232.
11. Bayraktar F. & Gün Z. (2007). Incidence and Correlates of Internet Usage Among Adolescents in North Cyprus. *CyberPsychology & Behavior*, 10(2): 191-197. Available on: 10.1089/cpb.2006.9969.
12. Beysan N. (2011). Kadın Haklarının İnsan Hakları Kuramı İçindeki Yeri. Prof. Dr. Bahri Savcı Anısına Kapanı-Savcı İnsan Hakları İnceleme Ödülü: Üçüncülük Ödülü. *Aybay Hukuk Arastirmaları Vakfı*.
13. Boydak-Özan M. (2009). Okul Yöneticiliğinde Cam Tavan Sendromunun Yaşanmadığı Bir Ada Örneği: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29):15-33.
14. Bryant R. (2002). The Purity of Spirit and the Power of Blood: A Comparative Perspective on Nation, Gender and Kinship in Cyprus. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 8(3): 509-530.
15. Çelmen-Değer S. (2007). Kuzey Kıbrıs'ta Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Mücadelesinde Kurumsallaşmaya Doğru: Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Odak Noktası Üzerine Notlar. *Kadın/Woman 2000*, 9(1):75-79.
16. Dal Ü., Arifoğlu B. Ç. & Razia G. S. (2009). What factors influence students in their choice of nursing in North Cyprus? *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1):1924-1930.

17. Dağ N. (2006). Local Women's Centers/Yerel Kadın Örgütleri: Kıbrıs Türk Üniversitesi Kadınlar Derneği ve Kıbrıs Türk Kadın Dayanışma Konseyi. *Kadın/Woman 2000*, 7(2):119-126.
18. Dağ N. & Bawa M. A. (2007). Yerel Kadın Örgütleri/Local Women's Organisations: İşkadınları Derneği. *Kadın/Woman 2000*, 8(1):75-80.
19. Dağ N. & Bawa M. A. (2007). Yerel Kadın Örgütleri Bilgi Notu/Notes on Local Women's Organisations: Akova Women's Association. *Kadın/Woman 2000*, 8(2):81-84.
20. Dedeçay S. S. (1979). Kitap tanıtımı. Women in the Muslim World, Beck L. & Keddie N. (Eds.). Cambridge: Harvard University Press. *Türklük Bilgisi Araştırmaları [Tuba]*, 3: 465-466.
21. Derya D. (2009). Kıbrıslı Türk Kadın Hareketine Dair. *Amargi Dergisi*, 12: 71-77.
22. Derya D. (2011). Notes from the Thematic Conference on Gender Equality: Gendered democracy is not a real democracy, On the Way to Gender Equality, Nicosia : *EU CSST*, 6-27.
23. Derya D. (2010). North Cyprus as the Phantasmatic Space of Turkish Nationalism: A Discursive Inquiry into the Official Turkish Historiography of Cyprus. In Bilsel C., Esmark K., Kızılyürek N. & Olafur R. (Eds.), *Constructing Cultural Identity, Representing Social Power*, Pisa : *Pisa University Press*: 19-30.
24. Derya D. (2010). Identity an attempt at Suturing the Political Field. In Katherine- Isaacs A. (Eds.), *Citizenship and Identities: Inclusion, Exclusion, Participation*. Pisa: *Pisa University Press*: 97-105.
25. Derya D. (2009). The Unwritten History of Turkish Cypriot Women's Movement. In Salvaterra C. & Waaldjik B. (Eds.), *Paths to Gender, European Historical Perspectives on Women and Men*. Pisa : *Pisa University Press*:141-153.
26. Derya D. (2011). (Ana)vatan"ın gölgesindeki "Anneler", *Kıbrıs Yazıları, Milliyetçilik özel sayısı*, (13): 87-141.

27. Dexter B., Forson C., İnal G., Karataş-Özkan M., Küskü F., Özbilgin M., Tanova C. & Yoon J.(2007). Convergence and Divergence of Influences on Career Choice: A comparative analysis of influences China, Ghana, Greece, Israel, Korea, North Cyprus, Turkey and the UK. In Özbilgin M. and Malach-Pines A. (Eds.) *Career Choice in Management and Entrepreneurship*. Cheltenham: Edward Elgar: 23-51.
28. Efe-Özad B. & Kutoğlu Ü. (2010). The Use of the Internet in Media Education. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9(2): 245-255.
29. Ekiz E. H. & Bavık C. A. (2009). Sex Tourism in Northern Cyprus: Investigating the Current Situation. *Tourism Analysis*, 14 (5): 677-689.
30. Erönen G. (2000). Turkish Cypriot Women and CEDAW. *Kadın/Woman 2000*, 1(1): 61-78.
31. Falay-Dürüst Ç. (2009). Birinci uluslararası Multi Disiplinler Kadın Kongresi: Değişim ve Güçlendirme. *Kadın/Woman 2000*, 7(2): 115-118.
32. Faslı M. & Dağlı U. (2001). Changing of the role of the Cypriot Women at Residential Exterior Spaces. *Kadın/Woman 2000*, 2(2): 49-66.
33. Fowler J., Che N. & Fowler L. (2010). Innocence lost: The rights of human trafficking victims. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2): 1345-1349.
34. Güven-Lisaniler F., Ugural S., & Rodriguez L. (2005). Migrant Sex Workers and State Regulation in North Cyprus. *Women's Studies International Forum*, 28(1):79-91.
35. Güven-Lisaniler F., Uğural, S. & Rodriguez L. (2008). Human Rights of Migrant Women Workers in Janitorial Services and Night Clubs: A case of North Cyprus. *International Journal of Social Economics*, 35(6): 435-448.
36. Güven-Lisaniler F. & Bhatti F. (2004/2005). Determinant of Labor Force Participation: A Case of Cyprus. *Review of Social Economic and Business Studies*, 5/6:209-226.

37. Güven-Lisaniler, F. & Uğural, S. (2002). Occupational Segregation: The Position of Women on the North Cyprus Labor Market. *Kadın/Woman 2000*, 2(1):117-131.
38. Güven-Lisaniler, F. (2006). Gender Equality in North Cyprus (Turkish Republic of Northern Cyprus)", *Quaderns de la Mediterrania*, 7:133-140. Available at: http://www.iemed.org/publicacions/quaderns/7/133_Guven.pdf.
39. Güven-Lisaniler F. (2006). Igualdad de género en Chipre del Norte (República Turca del Norte de Chipre). *Quaderns de la Mediterrania*, 7:133-140. Available at: http://www.iemed.org/publicacions/quaderns/7/e135_Guven.pdf.
40. Güven-Lisaniler F. (2008). Kıbrıs emek piyasasındaki kadınların ortak paydası: İkincil olmak. *Kıbrıs Yazıları*, 10-11-12:75-83.
41. Güneyle A., Özgür B. & Zeki C. P. (2009). Computer use in foreign language teaching: A case study from North Cyprus. *Eurasian Journal of Educational Research*, 34: 37-54. Available at: <http://www.ejer.com.tr/pdfiler/eng/658155459.pdf>.
42. Güneyle A. & Aslan C. (2009). Evaluation of Turkish prospective teachers' attitudes towards. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 1(1): 313-319.
43. Günşen- İçli T. & Öğün A. (2000). Kadın suçluluğunu etkileyen bazı sosyolojik faktörler. *Kadın/Woman 2000*, 1(1):11-36.
44. Hadjipavlou M. (2006). No Permission to Cross: Cypriot Women's Dialogue across the Divide. *Gender, Place and Culture*, 13: 329-351.
45. Hadjipavlovu M. & Mertan B. (2010). Cypriot Feminism: An opportunity to challenge gender inequalities and promote women's rights and different voice. *The Cypriot Review. A Journal of Social, Economic and Political Issues*, 22(2): 247-268.
46. Howells K. & Krivokapic-Skoko B. (2010). The dilemma of the Turkish Cypriot entrepreneur: the view from the 'Green Line'. *International Journal of Business and Globalization*, 4(1): 4 – 17.

47. Hussein G., Sakallı-Demirok M. & Uzunboylu H. (2009). Undergraduate student's attitudes towards English language. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1): 431-433
48. Hürsen Ç., Özdaml F. & Özçnar Z. (2009). Faculty of communication students' evaluation of academicians in terms of communication skills. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 1(1): 450-454.
49. Howells K. & Krivokapic-Skoko B. (2005). Entrepreneurship and cultural practice: The challenge for Turkish Cypriot female entrepreneurs. *International Journal of Business, Management and Economics*, 1(3). Available at: <http://ijbme.yasar.edu.tr/3.htm>.
50. Howels K. & Skoko B. K. (2009). Constraints on Female Entrepreneurship in Northern Cyprus. *Kadın/Woman 2000*, 8(1):75-104. Available at: http://surface.syr.edu/socsci_etd/1.
51. İnal G. & Karataş-Özkan M. (2007) 'A comparative study on career choice influences of Turkish Cypriot restaurateurs in North Cyprus and Britain'. In Özbilgin M. and Malach-Pines A. (Eds.), *Career Choice in Management and Entrepreneurship*. Cheltenham: Edward Elgar: 484-508.
52. İrvan S. (2006). Kıbrıslı Türk Gazetecilerin Mesleki ve Etik Değerleri. *Küresel İletişim Dergisi*, 1:1-14. Available at: http://globalmedia-tr.emu.edu.tr/bahar2006/davetli_yazilarr/suleyman%20irvan.%20makale.pdf.
53. İşman A. & Yaratan H. (2005). How Technology Is Integrated Into Math Education. *Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 7(2): 21-28. Available at: http://itdl.org/Journal/Jul_05/article03.htm.
54. Jenkins H. & Katırcıoğlu S. (2007). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Kadınlara Ait İşletmelerin İş Performansını Etkileyen Faktörler. *Kadın/Woman 2000*, 8(2):59-76.
55. Jenkins H. and Katırcıoğlu S. (2009). Factors Affecting the Business Performance of Female Owned Enterprises in TRNC. *Kadın/Woman 2000*, 8(1):105-123.

56. Kabaklı A. (2000). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Geçmişten Günümüze Kadın Yazar ve Şairler. *Türk Edebiyatı*, 321(326).
57. Karatepe O. M. & Uludag O. (2008). Role stress, burnout and their effects on frontline hotel employees' job performance: evidence from Northern Cyprus. *International Journal of Tourism Research*, 10(2):111-126.
58. Karatepe O. M., Yavas U., Babakus E. & Avcı T. (2006). Does Gender Moderate the Effects of Role Stress in Frontline Service Jobs? *Journal of Business Research*, 59 (10-11): 1087-93.
59. Kula-Demir N. (2004). Genç Kız Söylemlerinin Çözülmesi: İktidar, ideoloji ve kimlik. *Kadın/Woman 2000*, 5(1-2):93-116.
60. Kurtuluş H. & Purkis S. (2008). Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a göç dalgaları: Lefkoşa'nın dışlanmış göçmen-enformel emekçileri. *Toplum ve Bilim*, 112: 60-100.
61. Malach-Pines A. & Kaspi-Baruch O. (2008). The role of culture and gender in the choice of a career in management. *Career Development International*, 13(4): 306 – 319.
62. Mehmet K. A. & Mehmet O. (2004). Family in War and Conflict: Using Social Capital for Survival in War Torn Cyprus. *Journal of Comparative Family Studies*, 35: 295-309.
63. Mentesh P. (2011) Peace Movement in Cyprus. Available at: <http://www.handsacrossthedivide.org/node/69>.
64. Mertan B. & Boulanger B. (2008). Quelques conséquences du travail des mères sur leurs représentations des relations mere- enfant dans une société européenne en mutation. *Revue Enfance*, 60(4): 393-406.
65. Mertan B. (2002). Social and Emotional Development of Turkish Cypriot Children and Caregiving Style. *Kadın/Woman 2000*, 3(2): 1-16.
66. Mertan B. (2000). Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde Kadının Konumu: Bir İnceleme. *Kadın/Woman 2000*, 1(1):1-9.

67. Mertan B. (1997) Okul öncesi çocuklarda sosyo- emosyonel gelişim ve bakıcı ilişkisi. In Haktanır G. (Ed.), *Okulöncesi Eğitim Sempozyumu: Okul Öncesi Eğitimde Yaklaşımlar*. Ankara: Ankara University Press.
68. Mertan B. (1995). Gardes des jeunes enfants par la grand-mère à Chypre du Nord, Les Cahiers du CERFEE. *Socialization et Construction Cognitive*, 11(12): 289-290.
69. Nadiri H. & Tümer M. (2010). Influence of Ethnocentrism on Consumers' Intention to Buy Domestically Produced Goods: An Empirical Study in North Cyprus. *Journal of Business Economics and Management, Technika*, 11(3): 444-461.
70. Osam N. (2001). A Sex-Related Attitude Study in Word Choice: The Case of Turkish Cypriots. *Kadın/Woman 2000*, 2(2):11-24.
71. Öndin N. (2004). Images of Women from Cities to the Countryside in Turkish Painting of The Republic Era (1923-1950). *Kadın/Woman 2000*, 5(1-2):1-24.
72. Özbiler Ş. (2011). Local Women's Centers/Yerel Kadın Örgütleri: Yeniboğaziçi Kadınlar Deneği. *Kadın/Woman 2000*, 10(1):83-85.
73. Özbiler Ş. (2011). Local Women's Centers/Yerel Kadın Örgütleri: Mormenekşe Kadınlar Birliği. *Kadın/Woman 2000*, 10(1):86-88.
74. Özbiler Ş. (2011). Local Women's Centers/Yerel Kadın Örgütleri: Toplumdan Yaşama Destek Derneği. *Kadın/Woman 2000*, 10(2):109-112.
75. Özkul Z. K. (2010). Entrepreneurship and Women's Empowerment in North Cyprus. *The Cambridge Undergraduate Journal of Development Economics*, 3(1):29-43. Available at: <http://server10.megacp.com/~pixelcom/issue3.pdf>.
76. Sanal-Erginel S. & Silman F. The Impact of SES on Self-Esteem: Students' Socio-economic Status and Students' Levels of Self-Esteem in North Cyprus. *International Journal of Learning*, 12(5):1-12.

77. Saner T. (2008). Job Satisfaction of Public Sector Managers in North Cyprus. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 10:175-239. Available at: <http://eurojournals.com/ejefas10.pdf#page=175>.
78. Sayiner G. (2010). Women's Role in Turkish Cypriot Society. *Electronic People and Life Magazine*. Available at: <http://cypnet.co.uk/ncyprus/people/women/sayiner-g.html>.
79. Scott J. (1995). Sexual and national boundaries in tourism. *Annals of Tourism Research*, 22 (2):385-403.
80. Selçuk A. (2004). Tahtacı Kadının Sosyal Statüsü ve Evlilik ile İlgili Uygulamaları. *Kadın/Woman 2000*, 5(1-2):43-62.
81. Tanova C. & Nadiri H. (2007). An empirical study of some demographic and work-related variables on job satisfaction of academics in a Turkish university. *Psychological reports*, 100(1): 67-75.
82. Tanova C., Karataş-Özkan M., İnal G. (2008). The Process of Choosing a Management Career: Evaluation of gender and contextual dynamics in a comparative study of six countries: Hungary, Israel, North Cyprus, Turkey, UK and the USA. *Career Development International*, 13(4):291-305.
83. Tezer M. & Kanbul S. (2009). Opinions of teachers about computer aided mathematics education who works at special education centers. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 1(1): 390-394.
84. Turhan T. (2000). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yurttaşlık Yasasında Evlenmenin Vatandaşlığa Etkisi ve Kadın. *Kadın/Woman 2000* 1 (1): 37-60.
85. Tor H. (2009). Increasing women's environmental awareness through education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1): 939-942.
86. Uzunboylu H., Çavuş N. & Erçağ E. (2009). Using mobile learning to increase environmental awareness. *Computers & Education*, 52(2): 381-389.

87. Ünal H. (2004). The Role of Socialization Process in Creation Gender Differences in Anger. *Kadın/Woman 2000*, 5(1-2):25-42.
88. Varlı Ö. D., Beşiroğlu Ş. & Gözaydın İ. (2007). Kadın çılgınlıklarının müziğe dönüşümünde "ağlamalar". *İTÜ Dergisi*, 4(1):22-33.
89. Yaratan H. & Yucesoylu R. (2010). Self-esteem, self-concept, self-talk and significant others' statements in fifth grade students: Differences according to gender and school type. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(2): 3506-3518.
90. Yavas U., Babakus E. & Karatepe O. M. (2008). Attitudinal and Behavioral Consequences of Work-Family Conflict and Family-Work Conflict: Does Gender Matter? *International Journal of Service Industry Management*, 19 (1): 7-31.
91. Yazdanpanah K. (2007). The Effect of Background Knowledge and Reading Comprehension Test Items on Male and Female Performance. *The Reading Matrix*, 7(2):64-80. Available at: <http://www.readingmatrix.com/articles/yazdanpanah/article.pdf>.
92. Yesilada F. & Kavas A. (2008). Understanding the Female Consumers' Decision Making Styles. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 9(2):167-185. Available at: <http://web.deu.edu.tr/dergi/index.php/isletme/article/viewFile/8/1>.
93. Yıldız N. (2003). A mark of modernity: the role of Turkish Cypriot women artists. *Kadın/Woman 2000*, 4(2):1-36.
94. Yıldız N. (2003). The role of Turkish Cypriot women teachers in the evolution of modern art. *Kadın/Woman 2000*, 4(1):1-30.
95. Yıldız N. (2000). Kıbrıs'ta tarih öncesinden günümüze kadın. *Kadın/Woman 2000*, 1(1): 79-11.
96. Yıldız N. (2002). Bir Portre: Mevhibe Şefik - İlk Kıbrıslı Türk Kadın Resim Öğretmeni (1923-). *Kadın/Woman 2000*, 3(1):1-42.
97. Yıldız N. (2001). Portrait of Özden Selenge as an Artist. *Kadın/Woman 2000*, 2(1): 1-42.

98. Yıldız N. (2001). Kitap Tanıtımı: Kıbrıs Türkleri Bibliyografyası. *Kadın/Woman 2000*, 2(1): 153-154.
99. Yıldız N. (2000). Kıbrıs'ta Tarih Öncesinden Günümüze Kadın. *Kadın/Woman 2000*, 1(1): 79-116.
100. Yıldız N. (2003). The Role of Turkish Cypriot Women Teachers in the Evolution of Modern Art Education. *Kadın/Woman 2000*, 4(1): 1-30.
101. Yıldız N. (2003). A Mark of Modernity: The Role of Turkish Cypriot Women Artists in the Evolution of Modern Art. *Kadın/Woman 2000*, 4(2):1-36.
102. Yıldız N. (2000). Kıbrıs'ta Tarih Öncesinden Günümüze Kadın. *Kadın/Woman 2000*, 1 (1): 79-116.
103. Yıldız N. (1997). Anadolu'dan Kıbrıs'a Göç Eden Kıbrıs Kadını. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 7: 179-200.
104. Zihni-Eyupoglu S. & Saner T. (2009) Job satisfaction: Does rank make a difference? *African Journal of Business Management*, 3(10): 609-615.

Konferans-Seminer Bildirileri/ Conference-Seminar Papers

1. Aldemir Ö., Oguz Ö., Güven-Lisaniler. F. & Çağın Samioğlu A. (2004). Gendered Employment: Tourism and Government Sector in North Cyprus. Paper presented at the conference on Gender in the Mediterranean: Emerging Discourses and Practices. March 5 – 7, 2004 Intercollege, Nicosia, Cyprus.
2. Bailie M. (2005). Gender and the media in the Cypriot Turkish State. Paper presented at the conference on Fifth International Congress on Cypriot Studies. Eastern Mediterranean University, Gazimağusa, North Cyprus.

3. Balleyguier G, Majunow, B. Godeau-Rebieres, M. H. & Mertan B. (1992). Reflexions sur les différences inter-culturelles des processus socio-émotionnels. Conference on Approches Comparatives en Psychologie du Développement, University of Rennes, Rennes, France.
4. Celkan G. & Toluk P. (2009). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Politik Yaşamda Kadının Rolü ve Kadınların Siyasete Bakış Açılıarı. Sakarya Üniversitesi, Uluslararası-Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi, 05 – 07 Mart 2009.
5. Cockburn C. (2003). Ethnic Partition: A Gender Analysis based on Cypriot Women's Perspectives. Talk at Womanoeuvres, May, Zurich, Switzerland. Available at: http://www.cfd-ch.org/pdf/frieden/womanoeuvres /cockburn_eng.pdf.
6. Cockburn C. (2004). Drawing Lines and Marking Otherness: Women, Gender and 'the Cyprus Problem'. Paper presented at the conference on Gender in the Mediterranean: Emerging Discourses and Practices. March 5 – 7, 2004 Intercollege, Nicosia, Cyprus. Available at: <http://www.handsacrossthedivide.org/node/68>.
7. Dexter B., Forson C., İnal G., Karataş-Özkan M., Kusku F., Özbilgin M., Malach-Pines A., Tanova C. & Yoon J. (July 2007). Convergence and Divergence of Influences on Career Choice: A comparative analysis of influences on career choices of MBA students in China, Ghana, Greece, Israel, Korea, North Cyprus, Turkey and UK, 2nd International Conference on Interdisciplinary Research in Social Sciences. Granada, Spain: University of Granada.
8. Erönen G. (2004). The Experiences of a Moslem Woman as a Human Being. Presented on National Council of Women's' Organisation, 11 September 2004, Kuala Lumpur-Malaysia. Available at: <http://www.iawj.org/jep/taboo.doc>.
9. Forson C., İnal G. & Karataş-Özkan M. (2009). Women entrepreneurs in Northern Cyprus. Presented on Equal Opportunities International Conference. İstanbul, Turkey: Bosphorus University.
10. Güven G. (2008). Social Trauma and Business Ethics: Cypriot Turks. Paper presented at Brunel University Doctoral Symposium, Paper no. 21. Available

at: <http://www..ac.uk/329/BBS%20documents/PhD%20Doctoral%20Symposium%2008/GizemGuvempaper21.pdf>.

11. Güven B., Kösa T. & Çelik D. (2007). Gender and Grade Differences in Turkish Secondary School Students' Geometric Understanding Levels. Paper presented at the XIII World Congress of Comparative Education Societies, 3-7 September, Sarajevo.
12. Güzey Y. & Yüksel M. (2005). Gender Issues and their Salience on Women Manager's Perceptions. Gender, Work and Organization: 4th International and Interdisciplinary Conference, Keele University, Staffordshire, U.K.
13. Hacimevlut G. (2008). Redefining the Identity of People who migrated from Turkey to North CyprusThe Renaud 2008-09 PhD in Humanities Seminar Series: Interdisciplinary DialoguesTransforming Displacement: Food, Translation, Beauty, Political Identity.
14. Hands Across the Divide (2004). Imagining a post-Solution Cyprus: The Gender Dimension. Presented at the conference on Gender in the Mediterranean: Emerging Discourses and Practices March 5 - 7, 2004, Nicosia, Cyprus. Available at: http://www.cynthiacockburn.org/Blogimagine_cyprus.pdf.
15. Halim I. (2010). Analysing Turkish Cypriot Self- Employed, Petty- Entrepreneur Women. Presented at Gender & Difference Panel, Cardiff University, 20-23 May 2010, Cardiff, United Kingdom.
16. Howells, K. E. & Krivokapic-Skoko B.(2006). Gender Issues and the Choice of Business Sector for North Cyprus Entrepreneurs. Paper presented on 29th Institute for Small Business and Entrepreneurship Conference. 31st October- 2nd November, Cardiff, Wales, United Kingdom.
17. Howells K. (2008). The Gendering of Computer Gaming: Implications for the Computer Industry. 5th International Architecture and Engineering Symposium, Creating the Future, Symposium Proceedings: 235-240.
18. Howells K. & Krivokapic-Skoko B. (2006). Male/Female social gender segregation and its impact on business sector choice in enterprise development: A study of entrepreneurship in Northern Cyprus. 5th Global

Conference on Business and Economics Conference proceedings. Available at:
<http://www.facultyforum.com/gcbe>.

19. Howells K. & Krivokapic-Skoko B. (2005). Entrepreneurship and cultural practice: The challenge for Turkish Cypriot female entrepreneurs', Proceedings of the First International Conference on Business, Management and Economics, Çeşme, Yaşar University, Izmir, Turkey, 16-19 June 2005. Conference Proceedings. Available at: <http://www.yasar.edu.tr/conference/>.
20. Howells K. & Krivokapic-Skoko B. (2005). Social gender segregation and entrepreneurship: The case of Northern Cyprus. Paper presented to Management – Marketing – Economic Aspects: 2nd International Conference on Small and Medium Sized Enterprises, Lefkada, ATINER, Greece, 28-31 August 1st September, 2005. Available at: http://www.atiner.gr/docs/2005AAAPROGRAM_SME.htm.
21. İnal G., Karataş-Özkan M. & Özbilgin M. (2008). Multilayered analysis of Turkish Cypriot female solicitors' career trajectory in North London Equal Opportunities International Conference. Norwich, UK: University of East Anglia.
22. İrvan S. (2007). Oral History as a Method for Peace Journalists: Sevgül Uludağ as a Case Study. Presented on Communication in peace/conflict in communication Conference, 2-4 May 2007, Famagusta, North Cyprus.
23. Kabaran K. H. (2010). Women's entrepreneurship in North Cyprus: Going against the tide. Presented at International Conference on Entrepreneurship, Family Business and Innovation, 21–23 October 2010, Ankara, Turkey.
24. Kurtuluş H. (2009). Toplumsal Cinsiyete Bağlı Olarak Göç ve Göçmenlik: Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a göçler. Presented on III. International Conference (EMU-CWS), 20-22 April 2009. Famagusta-North Cyprus.
25. Lacovou-Kapsalı M., Mertan B. & Apostolidou M. (2008). Contemporary Cypriot Women: Current situation, an example of bi-communal cooperation - Concerns and future perspectives. Women and Culture in their Common Cultural Route of Eastern Mediterranean, Women without Frontiers, Rhodes Island, Greece.

26. Mertan B. (2011). Ongoing conflict facing Turkish Cypriot children. 3th International Conference in Communication and Media Studies: (Re) Making and Undoing Peace/ Conflict, Eastern Mediterranean University, North Cyprus, (Forthcoming/infrist).
27. Mertan B. (1993). Garde des Jeunes Enfants à Chypre du Nord, XI ème Collogue du Groupe Francophone d'Etudes du Développement de L'Enfant Jeune, University of Nantes, France.
28. Mertan B. (1994). Gardes des jeunes enfants par la grand-mère à Chypre du Nord, XII ème Collogue du Groupe Francophone d'Etude du Développement de Enfant, University of Montpellier, France.
29. Mertan, B. (1997). Toddlers' social and emotional development as related to type of care-giving: A Turkish Cypriot sample. VIIIth European Conference on Developmental Psychology, University of Rennes, France.
30. Mertan B. (2003). Women's Education and Peace Building in Cyprus. Trans-Mediterranean Civil Society Dialogue Programme on Women and Education in the Mediterranean Region Conference, TÜSEV, Istanbul, Turkey.
31. Mertan B. (2003). Child behavior and child rearing in Northern Cyprus. XIth European Conference on Developmental Psychology. Università Cattolica del Sarco Cuore, Milano, Italy.
32. Mertan B. (2003). Woman and child rearing issues. 9th National Convention on Psychology Research, Hellenic Psychology Association and Aegean University, Rhodes, Greece.
33. Mertan B. & Tremblay- Leveau H. (2003). Women and children in different culture. XIth Europe Conference on Developmental Psychology, Università Cattolica del Sacro Cuore, Milano, Italy.
34. Mertan B. & Lacovou-Kapsalı M. (2004). Kadınların Barış Sürecine Katkısı: "Kıbrıslı Kadınlar" Belgeseli. XIIIth Ulusal Psikoloji Kongresi, Bilgi Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

35. Mertan B. (2004). The Joint Struggle for Peace: Women of Cyprus. XIIIth Ulusal Psikoloji Kongresi, Bilgi Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
36. Mertan B. (2005). Child Rearing: Social contextual approach. XIIth European Conference on Developmental Psychology, University of La Laguna, Tenerife, Spain.
37. Mertan B. (2006). Maternal Employment and Its Impact on Child-Mother Relationships. XIIIth European Conference on Developmental Psychology, University of Jena, Germany.
38. Mertan B. (2006). Çocuk yetiştirmede sosyal ve bağlamsal yaklaşımlar. XIVth National Psychology Congress, Hacettepe University, Ankara, Turkey.
39. Mertan B. (2007). Gelişim Psikolojisi açısından çocukta savaş ve barış kavramları. Risk altında yaşamalar. 12th National Psychology Students' Congress, Near East University, Lefkoşa, North Cyprus.
40. Nevzat- Yaver R. (2009). Signs and Semiotics of Gender in Cyprus: The representations of the female body in holiday brochures. Presented on III. International Conference (EMU-CWS), 20-22 April 2009. Famagusta-North Cyprus.
41. Onurkan-Aliusta G., Ünveren Z. & Basri F. (2008). The Miracle of the Age: Internet in classrooms. In Proceedings of the 3rd International Conference on Virtual Learning, ICVL 2008 Constanta, October November 2, 2008: 351-358. Available at: <http://www.icvl.eu/2008/files/icvl-contents.pdf351>.
42. Oktar-Ergür D. (2009). The Relationship between the Multiple Intelligences of the Instructors According to their Age and Gender. Paper presented at the conference on Living Theorists, Howard Gardner, Mehmet Akif Ersoy University, May 23rd & 24th, 2009, Burdur, Turkey.
43. Önder A. (1999). Pre-school children's self-concept in relation to socio-economic status age and gender. Paper presented at the Europe Social Pediatrics Annual Congress, October, İstanbul, Turkey.
44. Plümer-Küçük G. (2007). Women in North Cyprus. Presented at OSCE, Human Dimension Implementation Meeting, 24 September - 5 October

2007, Warsaw-Poland. Document: HDIM.NGO/464/07. Available at:
http://www.osce.org/documents/odhr/2007/10/27100_en.pdf.

45. Purkis S. (2009). Türkiye'den Kuzey Kıbrıs'a son göçlerde kadın işgücünün göçmenlik halleri. Presented on III. International Conference (EMU-CWS), 20-22 April 2009. Famagusta-North Cyprus.
46. Saner T. & Kocaman B. (2008). Job Satisfaction of Public Sector Managers in North Cyprus. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 10:175-183. Available on: <http://eurojournals.com/ejefas10.pdf#page=175>.
47. Scott J. (1995). Sexual and National Boundaries in Tourism. *Annals of Tourism Research*, 22(2):385-403.
48. Saygılı N. (2006). Politika and Women. Presented on 2. International Conference (EMU-CWS), 27 April 2006. Famagusta-North Cyprus.
49. Şenol F. (2008). Turkish Cypriot Women; Women who refuse to live their lives as Shadows. Presented at International Association of Women Judges, 9th Biennial International Conference, Panama, M 25-28 March 2008.
50. Talat O. (2005). Women, Democracy, and Peace: The Cyprus Example. Presented at Woodrow Wilson International Center for Scholars Middle East Program and the Project for Leadership and Building State Capacity Seminar Series. October 28, 2005, Available at:
http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1426&fuseaction=topics.event_summary&event_id=151271.
51. Yücel M. (2010). Women Trafficking. Presented at European Forum Cyprus Seminar Series 6, 26 February 2010, Nicosia, Cyprus.

Tezler (Yüksek Lisans ve Doktora)/Theses (Master and PhD Dissertations)

1. Aldemir Ö. (2002). Causes and Results of Occupational Segregation in the Turkish Republic of North Cyprus' Labor Market. Unpublished Master thesis. Famagusta: Eastern Mediterranean University's Library.

2. Bhatti F. (2004). Gender (in)equality in North Cyprus labour market: Benchmarking analysis with European Union member and candidates. Unpublished Master thesis. Famagusta: Eastern Mediterranean University's Library.
3. Ekinci B. E. (2010). Anayasal gelişim sürecinde kadın hareketleri ve eşitlik. Yayınlanmamış Master tezi. Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi.
4. Özkaleli U. (2009). Confronting the Turkish state: Women's agency, identity, and the prospects for democracy. Social Science - Dissertations and Theses. Paper 10.
5. Tefik E.İ. (2007). Dynamics of Social Citizenship and Identity Perceptions: Immigrant Turks From Bulgaria In Northern Cyprus. Unpublished Master thesis. Ankara: Middle East Technical University. Available at: <http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12609116/index.pdf>.
6. Uzun A. (2010). Liberal feminizmin eşitlik anlayışı çerçevesinde KKTC hukuk sisteminde kadın-erkek eşitliği. Yayınlanmamış Master tezi. Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi.

Kitap-Kitapta Bölüm/ Book-Book Chapters

1. Aliefendioğlu H. & Kara N. (Eds.) (2009). *Kuzey Kıbrıs'ta Medya ve Temsil*. Ankara: Dipnot Yayınları.
2. Aksugür N. (2005). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Kadın Mimarlar. İçinde, Dostoğlu N. T. (Ed.), *Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı ve Şehirciliği -I: Cumhuriyet Döneminde Kadın ve Mimarlık*. Ankara: Mimarlar Odası Yayınları.
3. Akgün A. & Arnavut F. (2003). *Meslekler törenler: Kıbrıs Türk kültürü çalışmaları II*. Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayını.
4. Atalay M. & İnan – Uzman, B. (1998). *Kıbrıs Türkünün Değişim ve Gelişiminde Kıbrıs Türk Kadın Dernekleri*. Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayını.

5. Ayhatun A. & Çakmak H. (2007). *Kıbrıs Türk Karikatüründe Kadın: 1940'dan Günümüze*. Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Basım Evi.
6. Azgın F. (1998). *Ulviye Mithat Feminist Buluşma*. Lefkoşa: Meral Birinci Vakfı ve Kıbrıs Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği Yayını.
7. Bolger D. R. (2003). *Gender in ancient Cyprus: narratives of social change on a Mediterranean island*. Vol. 6. Gender and archaeology series. Nicosia: Altamira Press.
8. Bryant R. (2004). *Imagining the Modern. The Cultures of Nationalism in Cyprus*. London: L.B. Tauris.
9. Cahit N. (2002). *Güldamlası: Kadın Halleri*. Lefkoşa: Işık Kitap Evi.
10. Cahit N. (1990). *Konu Kadın*. Lefkoşa: Işık Kitap Evi.
11. Cahit N. (2007). *Tarihsel süreçte Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda kadın şair ve yazarlar*. Lefkoşa: Mavi Basım.
12. Cahit N. (2010). *Araplara Satılan Kızlarımız*. Lefkoşa: Ajans Yayıncılık.
13. Cockburn C. (2004). *The Line: Women, Partition and the Gender Order in Cyprus*. London: Zed Books.
14. DAÜ-PDRAM. (2008). *Şiddetsiz Yaşam*. Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayını.
15. Dedeçay S. S. (1985). *Viktorya İslam İnas Sanayi Mektebi ve Kıbrıslı Türk Kadınının Hakları (1902-1985)*. Lefkoşa: Kıbrıs Postası Basımevi.
16. Dedeçay S. S. (2008). *Kıbrıslı Türk kadınının eğitim aracılığı sayesinde dinsel mutaassıplıktan sıyrılıp çağdaş hak ve özgürlük kurallarını kabullenışı*. Lefkoşa: Lefkoşa Özel Türk Üniversitesi.
17. Derya D. (2009). *The Unwritten History of the Turkish-Cypriot Women's Movement*. In Salvaterra C. & Waaldijk B. (Eds.), *Paths to Gender European Historical Perspectives on Women and Men*. Pisa: Plus-Pisa University Press.

18. Ecevit Y. (Ed.) (2003). *Women in Working Life in Northern Cyprus*. Association of Nicosia: Turkish Cypriot University Women Association Publication.
19. Güven-Lisaniler F. (2010). Contemporary Developments in the Labour Market Dynamics of North Cyprus: Exploring Gender Segmentation. In B. N. Ghosh (Ed.), *Global Governance, Labour Market Dynamics and Social Change: Honour of Emeritus Professor Özey Mehmet*. London: Wisdom House Publications: 127-156.
20. Güven-Lisaniler F. (2003). *Assessing the Status of Women: A step toward gender equality*. Famagusta: Turkish Cypriot University Women's Association Publication.
21. Hadjipavlou M. (2010). *Women and Change in Cyprus: Feminisms and Gender in Conflict*. Nicosia: I. B. Tauris & Company, Limited.
22. Hadjipavlou M. (2003). *Women in the Cypriot Communities: Interpreting Women's Lives*. Nicosia: Peace Centre.
23. Howells K. & Krivokapic-Skoko B. (2006). The effects of EU enlargement on female entrepreneurs in Northern Cyprus. *1st Biennial International Women's Studies Conference Proceedings*. Available at: <http://dba.ieu.edu.tr/women>.
24. İlter T., Kara N., Atabay M., Arslan Y. & Orun M. (Eds.) (2008). *Communication in Peace/Conflict in Communication (Proceedings of the Second International Conference in Communication and Media Studies, 2-4 May 2007, Famagusta: Eastern Mediterranean University Press*.
25. İner Wheel Kulübü. (2010). *Kıbrıs Türk kadın Giysileri ile tarihe yolculuk*. Girne: İner Wheel Kulübü.
26. Kıbrıs Türk Halk Kültürü Kolokyumu (2001). *İnançlar halk hekimliği kötü sözler : Kolokyum*. Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayını.
27. Kavaz Ö. (2007). Women in Turkish Cypriot Journalism: The Case of Perihan Aziz. In *6th Proceeding of the International Congress on Cyprus Studies*. Famagusta: Eastern Mediterranean University Press.

28. Maden Metroloji ve Jeoloji Mühendisleri Odası. (1996). *KKTC madencilik ve endüstriyel hammadde sektörüne bakış bildiriler*. Lefkoşa: Maden Metroloji ve Jeoloji Mühendisleri Odası.
29. Mapolar H. A. (2007). *Mermer Kadın*. Lefkoşa: Samtay Vakfı Yayınları.
30. Müeazin-Onalt C. (2009). *Araplara Verilen Kızlar*. Lefkoşa: Dörtrenk Matbaacılık.
31. Nelson S. M. (2006). *Handbook of gender in archaeology*. Gender and archaeology series. Nicosia: Altamira Press.
32. Ötüken M. (2002). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Sivil Toplum ve Kadın. İçinde İlhan G. (Ed.), *1. Türk dünyası kadınlar kurultayı: Konuşmalar, Bildiriler*. Cilt 79. İstanbul: Türk Yurdu Yayınları.
33. Öznur Ş. (2003). *Kıbrıs Türk Yazınının İlk Kadın Şairlerinden Urkiye Mine Balman'ın Yaşamı-Sanatı-Şiirleri*. Lefkoşa: Gökada Yayınları.
34. Sağsan M. & Yıldız M. (2010). E-government in the Turkish Republic of Northern Cyprus. In Reddick C. G. (Ed.), *Comparative E-Government. Integrated Series in Information Systems*, Vol. 25, Part 2: 409-423.
35. Sayıl A. (1988). *Kıbrıs'ta Cinayet Kurbanı Kadınlar*. Lefkoşa: Yener Offset.
36. Scott J. (1997). Chances and choices women and tourism in northern Cyprus. In Sinclair M. T. (Ed.), *Gender work and tourism*. New York: Routledge: 57-89.
37. Trimikliniotis N. (2010). Nationality and citizenship in Cyprus since 1945: Communal citizenship, gendered nationality and the adventures of a post-colonial subject in a divided country. In Bauböck R., Perchinig B., Sievers W. (Eds.), *Citizenship Policies in the New Europe*. Amsterdam: Amsterdam University Press: 389-418.
38. Uludağ S. (1998). *Kadınlar için politikada strateji ve planlama*. Lefkoşa: Kadın Araştırmaları Merkezi Yayınları.

39. Uğural S. & Güven-Lisaniler, F. (2009). Gender Wage Gap in Public and Private Sector: Case of North Cyprus. In Kara, N. (Ed.), *Gender at the Crossroads: Multi-Disciplinary Perspectives. Conference Proceedings*. Famagusta: Eastern Mediterranean University Publication: 419-425.
40. Uzman-İnan B. & Atalay M. (1998). *Kıbrıs Türkünün Değişim ve Gelişiminde Kıbrıs Türk Kadın Dernekleri 1-2*. Gazimagusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları.
41. Kaba K. (2007). *Ahmet İsmet Şevki: The first ever Cypriot photographer*. Nicosia, Cyprus: Cypriot Photographers' Gallery.
42. Kara N. (Ed.) (2010). *Gender at the Crossroads: Multi-Disciplinary Perspectives*. 3rd International Gender Conference Proceeding, Famagusta: Eastern Mediterranean University Press.
43. Köksal H. (2006). *Kıbrıs gelenek ve görenekleri*. Lefkoşa: Ajans Yay Ltd.
44. KKTC-Başbakanlık, Devlet Planlama Örgütü (2003). *2004 Geçiş Yılı Programı*. Lefkoşa: KKTC- Başbakanlık DPÖ.
45. Vancı-Osam Ü. (Ed.) (2008). *Kıbrıs'ta İz Bırakmış Türkler M. Necati Özkan, Faiz Kaymak, Kadriye Hulusi Hacıbulgur*. Gazimagusa : Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayını, Kıbrıs Araştırmaları Merkezi.
46. Yıldız N. (2009). Turkish Cypriot Women Artists and Their Role in Society. In *The State of the Arts in the Middle East. Special Edition, Volume II*. Washington: Middle East Institute Viewpoint: 81-84. Available at: <http://www.mei.edu/Portals/0/Publications/Arts%20II.pdf>.

Projeler/ Projects

1. Akova Women's Association (AWA) & Cyprus Turkish Civil Servants Trade Union (KTAMS). Stronger Women for a Stronger Society: Domestic Violence Project, Training of Trainers Program in North Cyprus 2010.

2. Alankuş S., Aliefendioğlu H. & Behçetoğulları P. (2010). Kıbrıslı Türk Toplumunun "Eksik" Tarihini Tamamlamak: Kuzey Kıbrıs'tan Kadın Anlatılarıyla, Portreleri. Yayınlanmamış Proje Raporu.
3. Karaer İ., Çelik E., Tavkul U., Bilgi Tavkul A., & Şentürk M. (2000). Kıbrıs Türkleri Bibliyografyası. *TC. Başbakanlık Devlet Genel Müdürlüğü Döküman Daire Daire Başkanlığı Yayın No: 21 Başbakanlık Basım Evi: Ankara. ISBN 975-19-2469-3 (Tk.), 975-192471-5.*
4. KAYAD Toplum Merkezi (2010). Engelleri Tanıyarak İlerleyen Kadın (ETİK) Projesi.
5. KAEM (2010). Kadın ve Çevre: Kuzey Kıbrıs'ta Sürdürülebilir Kalkınmaya Doğru. Proje No: - MEKB 08-03. Ekim 2008-Haziran 2010.
6. Prologue Consulting Ltd. (2008). Trafficking as a Human Rights Abuse: Recommendations for the Turkish Cypriot Community.
7. Prologue Consulting Ltd. (2008). Women Trafficking in the Turkish Cypriot Community.
8. Mertan. B. (2007). Improving Health Care Response to victims of domestic Violence. Northern Cyprus bi-communal project founded by UNDP- USAID.
9. Mertan B. (2003). Successful Cypriot Women: The creation of documentary film for the empowerment of Turkish Cypriot and Greek Cypriot Women. Northern Cyprus bi-communal project funded by the EU Civil Society Programme, (Contract No: 02/94).
10. Lacovou-Kapsalı M. & Mertan B. (2004). The "Successful Women" project for the empowerment of Turkish Cypriot and Greek Cypriot Women. Conference in the Mediterranean: Emerging Practices and Discourses, Mediterranean Institute of Gender Studies and the British Council of Cyprus. Intercollege, Nicosia, Cyprus.
11. Lacovou-Kapsalı M., Mertan B. & Apostolidou M. (2008). Contemporary Cypriot Women: Current situation, an example of bi-communal cooperation - Concerns and future perspectives. Women and Culture in their Common

12. Cultural Route of Eastern Mediterranean, Women without Frontiers, Rhodes Island, Greece.

Atölye Çalışmaları /Workshops

1. Violence Against Woman in North Cyprus (2011). Organized by EMU Faculty of Law, Famagusta, North Cyprus, 16th of May 2011.
2. The Early Intervention Model of Portage (2003). Organized by the Cyprus Portage Foundation and supported by the Civil Society Programme of the EU, Winchester, UK, 2-9 February 2003.
3. Communication in Divided Societies: What women can do? (2001). Organized by Cyprus British Council, Nicosia, North Cyprus 17-18 March 2011.
4. Cypriot Women's Leadership (2000). Organized by the Cyprus Fulbright Commission and George Washington University Center for Personal Development, AMIDEST, Lefkoşa, North Cyprus, 1-3 December 2000).
5. Employment on Empowerment of Domestic Violence (2000). Organized by The Cyprus Fulbright Commission and George Washington University Center Professional Development, AMIDEAST, Washington, DC, USA, 10-21 July 2000.

Derleyen/Compiled by

Şerife Özbiler

Araştırma Görevlisi (Research Assistant)
Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi (Center for Women's Studies)
Doğu Akdeniz Üniversitesi (Eastern Mediterranean University)
Gazimağusa-Kuzey Kıbrıs (Famagusta-North Cyprus)
E-posta:serife.ozbiler@emu.edu.tr

Bu Sayıya Katkıda Bulunan Yazarlar / Authors in this Issue

(alfabetik olarak / in alphabetical order)	
Makaleler / Articles	
Aktaş Altıok Poet Famagusta-North Cyprus	Mine Kanol (MA) Development Economics Leeds University Feminist Activist Project Assistant UNDP- Future Together Project Nicosia-North Cyprus
Assoc.Prof.Dr. Mesude Atay Acedemics Eastern Mediterranean University Famagusta-North Cyprus	Zehra Nalbantoğlu, MA Activist, Instructor Eastern Mediterranean University Famagusta-North Cyprus
Tegiye Birey (MSc) Economics and Political Science London School of Economics Independent Columnist Nicosia-North Cyprus	Neşe Yaşın, MA Poet, Writer, Activist, Instructor Cyprus University Nicosia-South Cyprus
Dr.Umut Bozkurt Activist, Instructor Eastern Mediterranean University Famagusta-North Cyprus	Kadın Çalışmaları ile İlgili Etkinlikler ve Raporlar / Activities and Reports on Women's Studies
Neriman Cahit Poet, Writer, Activist, Retired Teacher Nicosia-North Cyprus	
Dr. Cynthia Cockburn Feminist Researcher, Activist London City University London-England	Şerife Özbiler Research Assistant Center for Women's Studies Eastern Mediterranean University Famagusta-North Cyprus

Kadın/Woman 2000 Yayın İlkeleri

Genel İlkeler

- 1) Yazarlar, *Kadın/Woman 2000*'de yayımlanmasını istedikleri bilimsel çalışmalarını aşağıdaki e-posta adresine göndermelidirler:
jws.cws@emu.edu.tr
- 2) *Kadın/Woman 2000*, Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde yayınlanır.
- 3) *Kadın/Woman 2000*'e gönderilen yazılar, başka bir yerde yayımlanmamış olmalıdır. *Kadın/Woman 2000* Yayın Kurulu tarafından yayımlanmak üzere kabul edilen yazılarda, DAÜ – Yayınevi bütün yayın haklarına sahiptir. Ancak yazarlar yayınlanan bilgileri kısmen *Kadın/Woman 2000*'ne atıfta bulunmak üzere başka yayınlarında kullanabilirler.
- 4) Yazılardaki düşünce, görüş, varsayım, tez ya da savlar yazarlarına aittir. Doğu Akdeniz Üniversitesini veya Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezini bağlamaz.
- 5) Tüm yazılar, yazar(lar)ın kimliği saklı tutularak konu ile ilgili en az iki akademik danışman tarafından incelenir. Yapılan değerlendirme hakem isimleri gizli tutularak yayın kurulu başkanı tarafından yazarların bilgisine sunulur.
- 6) Yayın Kurulu, yayıma gönderilen yazılarda düzeltme yapabilir. Bunlar yayımdan önce yazarın bilgisine sunulur.

Yazım Kuralları

- 1) Yazılar yayına uygun olarak hazırlanmış figür ve tablolar ile birlikte elektronik olarak gönderilmelidir.
- 2) *Kadın/Woman 2000*'e gönderilecek yazılar, tercihen Times New Roman fontu ile 12 punto olarak yazılmalıdır. Yazıların uzunluğu makalelerde 25-30 sayfayı veya 9000 kelimeyi aşmamalı, kitap tanıtımlarında ise 1-7 sayfa veya 500-2500 kelime arasında olmalıdır.
- 3) Türkçe yazılarda Türk Dil Kurumunun İmlâ Kilavuzu esas alınmalı, yabancı sözcükler yerine olabildiğince Türkçe sözcükler kullanılmalıdır. Türkçede pek alışılmamış sözcükler yazıda kullanılırken ilk geçtiği yerde yabancı dildeki karşılığı parantez içinde Türkçe ve İngilizce olarak verilmelidir. İngilizce yazılarda ise *Oxford English Dictionary* veya ekleri örnek alınmalıdır.
- 4) Yazılar başlık sayfası, ana metin, kaynaklar, ekler, tablolar, şekil başlıkları, şekiller, yazar notları ve yazışma adresi ile yazı Türkçe yazılmış ise İngilizce, İngilizce yazılmış ise Türkçe olarak genişletilmiş özet (Abstract) bölümlerini içermelidir. Yazarın makalesini hem Türkçe hem de İngilizce olarak göndermesi halinde yazısı iki dilde de yayımlanabilecektir.
 - a) Başlık sayfası en fazla 10-12 kelimedenden oluşan makale başlığını, (kelimeler arasındaki boşluklar ile beraber en fazla 50 karakter), yazarların adı ve soyadı, ünvanı ve çalıştığı kurumu içermelidir.
 - b) Türkçe ve İngilizce olmak üzere 'Özet' ve 'Abstract' başlıkları altında her iki dilde de 300 kelimeyi geçmeyecek şekilde hazırlanmalıdır. Türkçe ve İngilizce özetin her biri yeni bir sayfadan başlamalıdır. Bunların altında ayrıca 'Anahtar Kelimeler' ve 'Key Words' başlıkları ile makale ile ilgili önemli anahtar kelimeler (en fazla 10 kelime) yazılmalıdır.
 - c) Ana metin yeni bir sayfadan başlamalıdır.
 - d) Metin içinde atıfta bulunulan kaynak ve şahıslar (Yazar soyadı, Yayın yılı, ve atıfta bulunulan sayfa numarası, (Brown, 2003: 23) şeklinde verilmelidir. Metinle ilgili ek bilgiler üst numaralarla verilmeli, metin sonundaki Notlar kısmında aynı numara ile eklenmelidir.

- e) Şekillere başlık ve numara verilmeli, başlıklar tablo ve figürlerin üzerinde yer almalı, kaynaklar ve figürlerle ilgili notlar ise alta yazılmalıdır.
- f) Tablolar metin içine konmayıp, her biri ayrı bir sayfaya yazılmalı, metin içindeki yeri marjın içinde belirtilmelidir.
- g) Makalede yer alması istenen resimler veya çizimler yayıma hazır şekilde gönderilmelidir. Resimler makalede yer alışı sıralarına göre numaralandırılmalı, metin içindeki yerleri Resim 1, Resim 2 şeklinde parantez içinde gösterilmeli, resimlerin arkalarına ise resim numaraları, yazarın soyadı ve kısaca makale ismi yazılmalıdır. Ayrıca bunlara ait açıklamalar ayrı bir sayfada sıra ile belirtilmelidir. Resimler disket veya CD üzerinde TIFF formatında gönderilebilir.
- h) Denklemlere sıra numarası verilmelidir. Sıra numarası parantez içinde ve sayfanın sağ tarafında yer almalıdır. Denklemlerin türetilişi kısa olarak gösteriliyorsa, hakemlere vermek üzere türetme işlemi bütün basamaklarıyla ayrı bir sayfada gösterilmelidir.
- i) Metinde yararlanılan tüm kaynaklar ayrı bir sayfadan başlayarak alfabetik sırada Kaynaklar başlığı altında şu sıraya göre verilmelidir: Yazar Soyadı Adı (Yayın yılı). *Kitap ismi* (italik harflerle) veya makale ismi, *Dergi adı* (italik harflerle) Basım yeri: Basımevi, dergide yer aldığı sayfa numaraları. Kitap isimleri *italik* harflerle, makale isimleri normal harflerle, dergi adı *italik* olarak yazılmalıdır. Ayrıca yayımlanmamış kaynaklardan yapılan alıntılar da tam olarak anlaşılacak şekilde kullanılmalıdır.

Örnekler:

Foucault M. (1979). *Discipline and Punishment: The Birth of the Prison*. Harmondsworth: Penguin Books.

Van Dijk T. A. (2006). Discourse and Manipulation, *Discourse and Society*, 17 (2):359-383.

5) Burada değinilmeyen konular için APA yazım şartlarına başvurulabilir. Kaynak: Hacker, D. (2004) "APA" *A Pocket Style Manual*. Boston, New York: Bedford/St. Martin's:155-182.

6) Bu duyuruda belirtilen kurallara uymayan yazılar, gerekli düzeltmelerin yapılması için yazarlarına geri gönderilir. Yayın Kurulu tarafından yayımı uygun bulunmayan yazılar bir nüsha olarak varsa orijinal tablo ve figürleriyle birlikte yazara iade edilir.

İletişim Adresi

Kadın / Woman 2000
Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi
Doğu Akdeniz Üniversitesi
İşletme ve Ekonomi Fakültesi- Ek Binası, BE280
Gazimağusa – Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

Tel: (392) 630 2269

Fax: (392) 392 365 1017

E-posta: jws.cws@emu.edu.tr

İnternet adresi: <http://kwj2000.journal.emu.edu.tr>

Kadın / Woman 2000- Journal for Women' Studies Notes for Contributors

General Principles

- 1) Essays should be sent to the following e-mail address. jws.cws@emu.edu.tr
- 2) *Kadın / Woman 2000* publish in Turkish and English.
- 3) Manuscripts submitted to *KADIN / WOMAN 2000* is expected to contain original work and should not have been published in an abridged or other form elsewhere. Acceptance of a paper will imply assignment of copyright by its author to *KADIN / WOMAN 2000* and EMU Press; but the author will be free to use the material in subsequent publications written or edited by the author provided that acknowledgment is made of *KADIN / WOMAN 2000* as the place of the original publication.
- 4) All ideas, views, hypothesis or theories published in *KADIN / WOMAN 2000* are the sole responsibility of the authors and they do not reflect the ideas, views or policies of Eastern Mediterranean University or Center for the Women's Studies.
- 5) All manuscripts are assessed by at least two academic referees without any sign of the author(s)' identity and the evaluation of referees without their names are sent to the author by the chief editor.
- 6) The publisher and editors reserve the right to copyedit and proofread all the articles accepted for the publication. Copy of edited manuscripts will be sent to authors prior to publication.

Instructions to Authors

- 1) Contributors must submit their manuscripts electronically including the original figures and tables to the editor.
- 2) Manuscripts must be typed in double-spaced, with Times New Roman 12 font. The length of the articles should not exceed 9000 words and the book reviews may be around 500-2500 words.
- 3) The spelling guidelines of The Foundation of Turkish Language for the Turkish manuscripts must be taken as standard for the spelling of loan words in Turkish. Loanwords accepted in English usage should be spelled in accordance with the *Oxford English Dictionary* and its supplements. Other foreign words must be written in Italics and explained in parenthesis or at deep notes if necessary.
- 4) Manuscripts must consist of the title page, the abstract pages, both in Turkish and in English, the main article, appendix, tables, figure captions, figures, end notes, the correspondence address of the author. All these must be written on separate pages. Articles sent in both languages Turkish and English will be published together.
 - a. A title page should be prepared carrying the article title consisting of not more than 10-12 words (maximum 50 characters including the spaces), author's full name (in the form preferred for publication), and author's affiliation including mailing address.
 - b. Abstracts, not exceeding 300 words both in Turkish and English must begin from new pages. Below these the 'Key Words' and 'Anahtar Kelimeler' (not more than 10 words) must be added.
 - c. The article must begin from a fresh page.
 - d. References should be given in the text in this format: (Surname of the Author, Year of publication and page(s) quoted), (Brown, 2003: 23). Other additional information may be numbered consecutively and appear as footnotes.

- e. Quoted unpublished material should have full location reference.
- f. Tables and figures should have captions and numbers. The captions of the tables and figures must be written on the top, and references and explanations related to the figures must be written below the table.
- g. Original drawings or pictures must be submitted in a form ready for the printer. Each illustration should bear a number. Captions should be presented separately on a sheet at the end of the manuscript and should be identified by number.
- h. Equations should be numbered consequently. Equation numbers should appear in parentheses at the right margin. In cases where the derivation of formulae has been abbreviated, it is of great help to the referees if the full derivation can be presented on a separate sheet (not to be published).
- i. The references quoted or referred in the text must be listed alphabetically in the 'References' in this format: Surname initial of the name of the author (date of publication). *Full title of the book* (in italic) or full title of the article/chapter (in regular font) and *The name of the journal/book* (in italic), the place of publication: publisher, pages of the article published in the journal. Quoted unpublished material should have full location reference.

Foucault M. (1979). *Discipline and Punishment: The Birth of the Prison*. Harmondsworth: Penguin Books.

Van Dijk T. A. (2006). Discourse and Manipulation, *Discourse and Society*, 17 (2):359-383.

- 5) The points not mentioned here please consult APA style or Hacker, D. (2004) "APA" *A Pocket Style Manual*. Boston, New York: Bedford/St. Martin's:155-182.
- 6) Articles that do not obey these rules will be returned to the author for the necessary changes. Papers not accepted by the editorial board will be sent back to the author together with the original figures and tables.

Correspondence Address

Kadın / Woman 2000
Center for Women's Studies
Eastern Mediterranean University
Faculty of Business and Economics- Annex Building BE280

Gazimağusa – Turkish Republic of Northern Cyprus
(Via Mersin 10 - Turkey)

Tel: (+90 392) 630 2269
Fax: (+90 392) 392 365 1017

E-mail: jws.cws@emu.edu.tr

Web adress: <http://kwj2000journal.emu.edu.tr>